

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 A 9 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 A 9 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 A 9 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 A 9 [1]

FRANCISCI BACONIS

2

ARONIS DE VERULAMIO,

Vice-Comitis Sancti
Albani,

HISTORIA VITÆ
ET MORTIS.

AMSTELODAMI,
apud JOANNEM RAVESTEINIUM,
M. DC. LXIII.

EXAMEN DE
ARONIS DE VE
RULAMIA

Vice-Chancelier
Apost.

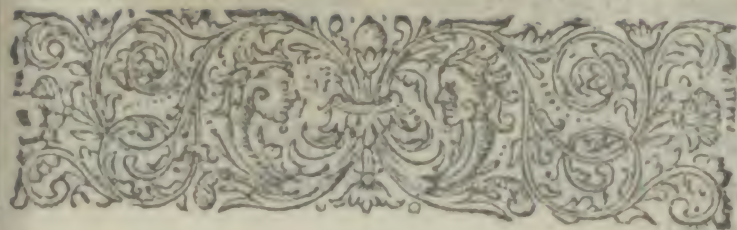
HISTORIA VITA
ET MORIBUS

AMSTELÆDAMI
MDCCLXXII

IV
ET
[Circular stamp]
[Faint text from the reverse side of the page]

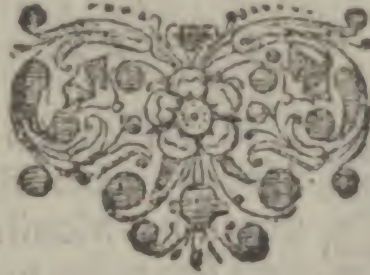
V I V E N T I B U S

E T P O S T E R I S

S A L U T E M.

CUM Historiam Vitæ & Mortis, inter Sex Designationes Menstruas, ultimo loco posuerimus; omnino hoc prævertere visum est, & secundam edere, propter eximiam rei utilitatem; In qua, vel minima temporis jactura, pretiosa haberi debet. Speramus enim, & cupimus futurum, ut id plurimorum bono fiat; atque ut Medici Nobiliores animos non nihil erigant; neque toti sint in Curarum sordibus; neque solum propter Necessitatem honorentur, sed fiant demum Omnipotentie, & Clementiæ divinæ administri, in vita Hominum proroganda, & instauranda; præsertim cum hoc agatur per vias tutas, & commodas, & civiles, licet intentatas. Etsi enim nos Christiani ad Terram Promissionis perpetuo aspiremus,

4
mus, & anhelemus; tamen interim itine-
rantibus nobis, in hac Mundi Eremo,
etiam Calceos istos, & tegmina (Cor-
poris scilicet nostri fragilis) quam mi-
nimum atteri, erit signum Favoris Di-
vini.

HISTO-

HISTORIA
VITÆ & MORTIS.

Aditus.

DE *Vita Breui, & Arte longa,* vetus est Cantilena, & querela. Videtur igitur esse tanquam ex congruo, ut nos qui pro viribus incumbimus, ad *Artes perficiendas*, etiam de *Vita* Hominum *producenda*, cogitationem suscipiamus, favente & *Veritatis*, & *Vitæ Authore*. Etsi enim *Vita* Mortalium, non aliud fit, quam *Cumulus*, & *accessio* *Pecatorum*, & *Ærumnarum*; quique ad *Æternitatem* aspirant, iis leve sit *lucrum vitæ*; tamen non despicienda est, etiam nobis *Christianis*, *Operum Charitatis Continuatio*. Quinetiam *Discipulus Amatus* cæteris superstes fuit; & complures ex *Patribus*, præsertim *Monachis sanctis*, & *Eremitis*, longæ-

A 3

vi

vi fuerunt; ut isti Benedictioni (toties in *Lege veteri* repetitæ) minus detractum videatur post ævum *Servatoris*, quam reliquis Benedictionibus terrenis. Verum ut hoc pro maximo Bono habeatur, proclive est. De Modis assequendi, ardua Inquisitio; eoque magis, quod sit & Opinionibus falsis, & Præconiis vanis depravata. Nam & quæ à turba *Medicorum*, de *Humore Radicali*, & *Calore Naturali* dici solent, sunt seductoria: & laudes immodicæ *Medicinarum Chymicarum*, primò inflant Hominum spes, deinde destituunt.

Atque de *Morte*, quæ sequitur ex *Suffocatione*, *Putrefactione*, & variis *Morbis*, non instituitur præsens *Inquisitio*; pertinet enim ad *Historiam Medicinalem*: sed de ea tantum *Morte*, quæ fit per *Resolutionem*, ac *Atrophiam* senilem. Attamen de ultimo passu *Mortis*, atque de ipsa *Extinctione vitæ*, quæ tot modis, & exterius, & interius, fieri potest, (qui tamen habent quasi *Articolum* commune, antequam ad *Articolum Mortis* ventum sit) inquirere; affine quiddam præsentis *Inquisitioni* esse censemus: sed illud postremo loco ponemus.

Quod reparari potest sensim, atque
primo

primo *Integro* non destructo, id potentia æternum est, tanquam *Ignis Vestalis*. Cum igitur viderent *Medici*, & *Philosophi*, ali proffus *Animalia*, eorumque *Corpora* reparari, & refici; neque tamen id diu fieri, sed paulo post senescere ea, & ad *Interitum* propere deduci; *Mortem* quæfiverunt in aliquo, quod proprie reparari non possit; existimantes *Humorem* aliquem *Radicalem*, & *Primigenium* non reparari in solidum, sed fieri jam usque ab *Infantia* *Appositionem* quandam *degenerem*, non *Reparationem* justam; quæ sensim cum *Ætate* depravetur, & demum *Pravum* deducat ad *Nullum*. Hæc cogitarunt imperite fatis, & leviter. Omnia enim in *Animali*, sub *Adolescentia*, & *Juventute*, reparantur integre; quinetiam ad tempus, *Quantitate* augentur, *Qualitate* meliorantur; ut *Materia* *Reparationis* quasi æterna esse posset, si *Modus* *Reparationis* non intercideret. Sed revera hoc fit. *Vergente* ætate, inæqualis admodum fit *Reparatio*; aliæ partes reparantur fatis sæliciter, aliæ ægre, & in pejus: ut ab eo tempore, *Corpora* humana subire incipiant tormentum illud *Mæzentii*, *Ut viva in amplexu mortuorum immoriantur*, atque facile reparabilia,

propter ægre reparabilia copulata, deficient. Nam etiam post Declinationem, & decursum ætatis, *Spiritus, Sanguis, Caro, Adeps*, facile reparantur; at quæ sicciore, aut porosiores sunt partes, *Membranae, & Tunicae omnes, Nervi, Arteriae, Venae, Ossa, Cartilaginee*, etiam *Viscera* pleraque, denique *Organica* fere omnia, difficilius reparantur, & cum jactura. Illæ autem ipsæ partes, cum ad illas alteras Reparabiles partes, actu reparandas, omnino officium suum præstare debeant; activitate sua, ac viribus imminutæ, functiones suas amplius exequi non possunt. Ex quo fit, ut paulo post, omnia ruere incipiant, & ipsæ illæ partes, quæ in natura sua sunt valde reparabiles, tamen deficientibus *Organis Reparationis*, nec ipsæ similiter amplius commode reparentur, sed minuuntur, & tandem deficient. Causa autem *Periodi* ea est; quod *Spiritus*, instar *Flammæ lenis*, perpetuo prædatorius, & cum hoc conspirans *Aër externus*, qui etiam corpora fugit, & arefacit, tandem officinam *Corporis, & Machinas, & Organa* perdat, & inhabilia reddat ad *Munus Reparationis*. Hæ sunt veræ viæ *Mortis naturalis* bene & diligenter animo volvendæ.

Ete-

Etenim qui Naturæ vias non noverit, quomodo is illi occurrere possit, eamque vertere?

Itaque duplex debet esse *Inquisitio*, altera de *Consumptione*, aut *Deprædatione* corporis humani; altera de eisdem *Reparatione*, aut *Refecione*: eo intuitu, ut altera, quantum fieri possit, inhibeat, altera confortetur. Atque prior istarum pertinet præcipue ad Spiritus, & Aërem externum, per quos fit Deprædatio; Secunda ad universum processum Alimentationis, per quem fit Restitutio. Atque quoad primam *Inquisitionis* partem, quæ est de *Consumptione*, omnino illa cum Corporibus Inanimatis, magna ex parte, communis est. Etenim quæ Spiritus innatus (qui omnibus Tangibilibus, sive vivis, sive mortuis inest) & Aër ambiens, operatur super Inanimata, eadem & tentat super Animata; licet superadditus Spiritus vitalis, illas operationes partim infringat, & compefcat, partim potenter admodum intendat, & augeat. Nam manifestissimum est Inanimata complura, absque *Reparatione*, ad tempus bene longum durare posse: At Animata absque *Alimento*, & *Reparatione*, subito concidunt, & extinguuntur, ut & Ignis.

TO
Itaque *Inquisitio* duplex esse debet
primo contemplando Corpus huma-
num, tanquam Inanimatum, & Inali-
mentatum; deinde tanquam Anima-
tum, & Alimentatum. Verum hæc præ-
fati, ad *Topica Inquisitionis* jam per-
gamus.

To-

Topica particularia,
Sive,
 ARTICULI INQUISITIONIS
 de *Vita & Morte.*

I.

DE *Natura Durabilis, & minus Du-
 rabilis, in Corporibus Inanimatis,
 atque simul in Vegetabilibus, in-
 quisitionem habeto; non copiosam,
 aut leguimam, sed strictim, & per Capita, &
 tanquam in transitu.*

2. De Desiccatione, Arefactione, & Con-
 sumptione *Corporum Inanimatorum, & Ve-
 getabilium; & de Modis, & Processu per
 quos fiunt; atque insuper de Desiccationis,
 Arefactionis, & Consumptionis Prohibitio-
 ne, & Retardatione, Corporumque in suo
 statu Conservatione; atque rursus de Corpo-
 rum, postquam semel arefieri coeperint, In-
 teneratione, & Emollitione, & Revirescen-
 tia, diligentius inquireto.*

Neque tamen de his ipsis, perfecta, aut
 accurata facienda est Inquisitio, cum ex pro-
 prio Titulo *Durabilis* hæc deprimi debeant,

12 HISTORIA VITÆ

cumque non sint in Inquisitione præsentia principalia, sed lumen tantummodo præbeant ad Prolongationem, & *Instaurationem* vitæ, in *Animalibus*. In quibus ipsis, (ut jam dictum est) eadem fere usu veniunt, sed suo modo. Ab Inquisitione autem circa *Inanimata*, & *Vegetabilia*, transeat Inquisitio ad *Animalia* præter *Hominem*.

3. De Animalium Longævitate & Brevitate vitæ, cum circumstantiis debitis, qua ad hujusmodi *Ævitates* videantur facere, inquireto.

4. Quoniam vero duplex est Duratio Corporum, altera in Identitate simplici, altera per Reparationem; quarum prima in Inanimatis tantum obtinet, secunda in Vegetabilibus, & Animalibus, & perficitur per Alimentationem; ideo de Alimentatione, ejusque viis, & processu inquireto: neque id ipsum exacte (pertinet enim ad Titulos Assimilationis, & Alimentationis) sed ut reliqua in transi-

Ab Inquisitione circa *Animalia* atque *Alimentata*, transeat illa ad *Hominem*: cum vero jam deventum sit ad Subjectum Inquisitionis principale, debet esse in omnibus Inquisitio magis exacta, & numeris suis absoluta.

5. De Longævitate, & Brevitate vitæ in Hominibus, secundum *Ætates* Mundi, *Regiones*, & *Climata*, & *Loca* Nativitatis, & *Habitationis*, inquireto.

6. De

6. De Longævitæ, & Brevitate vitæ in Hominibus *secundum* Propagines, & Stirpes suas (*tanquam esset hæreditaria;*) atque etiam *secundum* Complexiones, Constitutiones, & Habitus Corporis, Staturas, nec non modos, & spatia grandescendi, atque *secundum* Membrorum Facturas, & Compages inquirito.

7. De Longævitæ, & Brevitate vitæ in Hominibus, *secundum* Tempora Nativitatis, ita inquirito, ut Astrologica & Schemata cœli in præsentia omittas; recipito tantum Observaciones (*si qua sint*) plebejas, & manifestas, de partibus septimo, octavo, nono, & decimo Mense; etiam Noctu, Interdiu, & quo Mense Anni?

8. De Longævitæ, & Brevitate vitæ in Hominibus, *secundum* Victum, Diætas, Regimen vitæ, Exercitia, & similia, inquirito; Nam quatenus ad Aërem, in quo vivunt, & morantur Homines, de eo, in Articulo superiore de Locis Habitationis, inquiri debere intelligimus.

9. De Longævitæ, & Brevitate vitæ in Hominibus *secundum* Studia, & Genera Vitæ, & Affectus Animæ, & varia Accidentia, inquirito.

10. De Medicinis, qua putantur vitam prolongare, seorsum inquirito.

11. De Signis & Prognosticis vita longa, & brevis, non illis qua Mortem denotant in propinquo, (*id enim ad Historiam Medicinalem*

14 HISTORIA VITÆ

nalem pertinet) sed de iis qua etiam in Sanitate apparent, & observantur, inquirito, siue sint Physiognomica, siue alia.

Haecenus instituta est Inquisitio de Longevitate, & Brevitate vita, tanquam Inartificialis & in confuso; huic adjicere visum est Inquisitionem Artificialem, atque innuentem ad Praxim, per Intentiones. Eæ genere sunt tres. Distributiones autem magis Particulares Intentionum earum proponemus; cum ad ipsam Inquisitionem ventum erit. Tres illæ Intentiones generales sunt: Prohibitio Consumptionis; Perfectio Reparationis; Renovatio Veterationis.

12. De iis qua Corpus in Homine, ab Arefactione, & Consumptione conservant, & eximunt; aut saltem Inclinationem ad eas, remorantur, & differunt, inquirito.

13. De iis qua pertinent ad universum Processum Alimentationis, (unde fit Reparatio Corpore Hominis) ut sit proba, & minima cum jactura, inquirito.

14. De iis qua purgant inveterata, & repouunt nova, quaque etiam ea, que jam arefacta & indurata sunt, rursus intenerant, & humectant, inquirito.

Quoniam vero difficile est, vias ad Mortem nosse, nisi ipsius Mortis Sedem, & Domicilium, (vel Antrum potius) perscrutatus sis, & inveneris; de hoc facienda est Inquisitio; neque tamen de omni genere Mortis, sed tantum de iis Moribus, quæ inferuntur
per.

per *Privationem*, & *Indigentiam*, non per *Violentiam*; Illæ enim sunt tantum, quæ ad *Atrophiam Senilem* spectant.

15. De *Articulo Mortis*, & de *Atriolis Mortis*, quæ ad illum ducant, ab omni parte, (si modo id fiat per *Indigentiam*, & non per *violentiam*,) *inquirito*.

Postremo, quoniam expedit nosse *Characterem* & *formam Senectutis*, quod fiet optime, si *differentias omnes*, in *Statu Corporis*, & *Functionibus*, inter *Iuventutem* & *Senectutem* diligenter collegeris; ut ex iis *perspicere possis*, quid sit illud tandem, quod in tot effectus frondescat; etiam hanc *Inquisitionem* ne omittito.

De *differentiis Status Corporis*, & *Facultatum in Juventute*, atque in *Senectute*; & si quid sit ejusmodi, quod in *Senectute* maneat, neque minuat, diligenter *inquirito*.

Natura Durabilis.

Historia.

Ad Artic. I.

1. **M**etalla in tantum ævum durant, ut *tempus Durationis ipsorum*, *Hominum observationem fugiat*. Etiam quando solvuntur, per *atatem in Rubiginem solvuntur*, non per *Perspirationem*; *Aurum autem per neutrum*.

2. *Argentum vivum, licet humidum sit, & fluidum, atque per Ignem facile fiat volatile;*

16 HISTORIA VITÆ

rile ; tamen (quod novimus) absque Igne , per atatem solam , nec consumitur , nec contrahit Rubiginem.

3. Lapidēs , præsertim duriores , & cæm- plura alia ex Fossilibus , longi sunt ævi ; idque licet exponantur in Aërem , multo magis dum conduntur sub Terra : Attamen Nitrum quod- dam colligunt Lapidēs , quod illis est instar Rubiginis : Gemmæ autem , & Crystalla , Metalla ipsa ævo superant ; Attamen clarore suo nonnihil , à longa atate , mulctantur.

4. Observatum est , Lapidēs ex parte Boreæ , citius temporis edacitate consumi , quam Austro expositos ; idque & in Pyramidi- bus , & in Templis , & aliis Ædificiis manife- stum esse : Ferrum contra , ad Austrum ex- positum citius Rubiginem contrahere , ad Se- ptentrionem tardius , ut in Bacillus illis ferreis , aut Cratibus , qua ad Fenestras apponuntur , liquet . Nec mirum , cum in omni Putrefactione (qualis est Rubigo) Humiditas acceleret Dissol- utionem , in Arefactione simplici , Siccitas .

5. In Vegetabilibus (loquimur de avulsis nec vegetantibus) Stemmata Arborum du- riorum , sive trunci , atque ligna , & Ma- teries ex ipsis , per sæcula nonnulla durant . Par- tes autem Stemmatis varie se habent ; Sunt enim quædam Arborea fistulosa , ut Sambucus , in quibus Pulpa in medio mollior sit , exterius durius ; at in Arboribus solidis , qualis est Quercus , interius (quod Cor Arboris vo- cant) durat magis .

6. Ec-

6. Folia Plantarum, & Flores, etiam Cau-
les, exigua sunt Durationis, sed solvuntur in
pulverem, seseque incinerant nisi putrescant:
Radices autem sunt magis durabiles.

7. Ossa Animalium diu durant, ut videre
est in Ossuariis, scilicet Repositorii, Ossium De-
functorum: Cornua etiam valde durant; nec-
non Dentes, sicut in Ebone, & Dentibus Equi
Marini.

8. Pelles etiam, & Corium valde durant,
ut cernere est in Pergamenis antiquorum Li-
brorum: quinetiam Papyrus, complura secula
tolerat, licet Pergamenæ duratione cedat.

9. Ignem passa diu durant, ut Vitrum,
Lateres; etiam Carnes, & Fructus Ignem
passi, diutius durant, quam crudi: neque ob id
tantum, quod huiusmodi Coctio arceat Pu-
tredinem; sed etiam quod emisso Humore
aqueo, Humor oleosus diutius se sustineat.

10. Aqua omnium Liquorum citissime sor-
betur ab Aëre, Oleum contra tardius eva-
porat; ut cernere est, non solum in Liquori-
bus ipsis, verum etiam in Mistis: Etenim
Papyrus Aqua madefacta, atque inde nonni-
hil Diaphaneitatis nacta, paulo post albescit,
& Diaphaneitatem suam deponit, exhalante
scilicet Vapore Aquæ; At contra, Papyrus
Oleo tincta, diu Diaphaneitatem servat, mi-
nime exhalante Oleo: unde qui Chirographa
adulterant, Papyrus Oleatam Autographo im-
ponunt, atque hac industria lineas trahere
tentant.

II. Gum-

11. Gummi omnia valde diu durant; Etiam Cera, & Mel.

12. At Æqualitas, & Inæqualitas eorum, quæ Corporibus accidunt, non minus quam res ipsa, ad Durationem, aut Dissolutionem valent. Nam Ligna, Lapidés, alia, vel in Aqua, vel in Aëre perpetuo manentia, plus durant, quam si quandoque alluantur, quandoque afflentur. Atque Lapidés eruti, & in Ædificiis positi, diutius durant, si eodem situ, & ad easdem Cœli plagas ponantur, quibus jacebant in Mineris: id quod plantis etiam è loco motis, & alio transplantatis, accidit.

Observationes majores.

1. **L**oco Assumpti ponatur, quod certissimum est; Inesse omni Tangibili Spiritum, sive Corpus pneumaticum, Partibus tangibilibus obrectum, & inclusum; Atque ex illo Spiritu initium capi omnis Dissolutionis & Consumptionis; Itaque earundem Antidotum est, Detentio Spiritus.

2. Spiritus detinetur duplici modo; Aut per Compressionem arctam, tanquam in Carcere; aut per Detentionem tanquam spontaneam: Atque ea Mansio etiam duplici ratione invitatur; videlicet, si Spiritus ipse non sit mobilis admodum, aut acer; atque si insuper ab Aëre ambiente minus sollicitetur ad exeundum. Itaque duo sunt Durabilia; Durum, & Oleosum. Durum constringit Spiritum: Oleosum partim demulcet Spiritum, partim

partim hujusmodi est, ut ab *Aëre* minus sollicitetur; *Aër* enim *Aque* consubstantialis, *Flamma* autem *Oleo*. Atque de *Natura Durabilis*, & minus *Durabilis* in *Inanimatis*, hæc inquisita sint.

Historia.

13. *Herbæ* quæ habentur ex *Frigidioribus*, annua sunt, & quotannis moriuntur, tam *Radice*, quam *Caule*: ut *Lactuca*, *Portulaca*, etiam *Triticum*, & *Frumenti* omne genus: Sunt tamen etiam ex *frigidis*, quæ per tres, aut quatuor *Annos* durant, ut *Viola*, *Fragaria*, *Pimpinella*, *Primula veris*, *Acetosa*; At *Borago*, & *Buglossa*, cum videantur *vivæ* tam *similes*, *Morte* differunt; *Borago* enim annua, *Buglossa* *Anno* *superstes*.

14. At *Herbæ calidæ* plurimæ *atatem*, & annos ferunt; *Hysopus*, *Thymus*, *Satureja*, *Majorana altera*, *Melissa*, *Absinthium*, *Chamædrys*, *Salvia*, &c. At *Feniculum* *Caule* moritur, *Radice* repullulat: *Ocimum* vero, & *Majorana* (quam vocant) *suavis*, non tam *Ætatis*, quam *Hyemis* sunt *impatientes*; *sata* enim in loco *valde munito*, & *tepido*, *superstes* sunt: Certe notum est, *Schema* (qualibus in *Hortis* utuntur ad *ornamentum*) ex *Hysopo*, quotannis bis *tonsum*, usque ad *quadraginta* *Annos* durasse.

15. *Frutices* & *Arbores humiliores*, ad *sexagesimum* *Annum*, alia etiam *duplo magis*, *vivunt*. *Vitis sexagenaria* esse potest, & *ferax* est etiam in *Senectute*. *Rosmarinus*, *foelicit*
ter

ter collocatus, etiam Sexagesimum Annum complet: At Acanthus, & Hedera ultra centesimum durant. Sed Rubi Ætas non percipitur, quia flectendo caput in terram novas nanciscitur Radices, ut veterem à nova distinguere haud facile sit.

16. Ex Arboribus grandioribus annosissima sunt Quercus, Ilex, Ornus, Ulinus, Fagus, Castanea, Platanus, Ficus Ruminalis, Lotus, Oleaster, Olea, Palma, Morus: ex his nonnulla usque ad octingentesimum Annum; etiam earum minus vivaces usque ad ducentesimum perveniunt.

17. At Arbores Odoratæ, & Resinosæ, materia sua sive Ligno, etiam illis, quas diximus, magis durabiles; Ætate paulo minus vivaces, Cupressus, Abies, Pinus, Buxus, Juniperus; At Cedrus Corporis magnitudine adjutus, etiam superiores fere aquat.

18. Fraxinus proventu glacris & velox, Ætatem ad centesimum annum, aut nonnihil ultra producit; quod etiam quandoque facit Ferula, & Acer, & Sorbus: At Populus, & Tilia, & Salix, & (quam appellant) Sycomorus, & Juglans, non adeo vivaces sunt.

19. Malus, Pyrus, Prunus, Malus Punica, Malus Medica, & Cytria, Mespilus, Cornus, Cerasus, ad Quinquagesimum, aut Sexagesimum Annum pervenire possunt; præsertim si à Musco, nonnullas ipsarum vestiente, aliquando purgentur.

20. Generaliter Magnitudo Corporis in Arbo-

Arboribus, cum Diurnitate vita, (ceteris paribus) nonnihil habet commune; & similiter durities Materia: quin & Arbores Glandifera, & Nucifera, Fructiferis & Baciferis sunt plerunque vivaciores: atque etiam Pracocibus, vel Fructu, vel Foliis, serotina & tardius frondescentes, atque tardius etiam Folia deponentes, Ætate diurniores sunt: quin & sylvestres cultis; & in eadem specie, qua acidum Fructum ferunt, illis qua dulcem.

Observatio major.

3. **B**ene admodum notavit Aristoteles, discrimen inter Plantas, & Animalia, quoad Alimentationem, & Renovationem, quod scilicet Corpus Animalium suis Claustris circumseptum manet; atque insuper postquam ad justam Magnitudinem pervenerit, Alimento continuatur, & conservatur, sed nihil novum excrefcit, præter Capillos, & Ungues, quæ pro Excrementis habentur; adeo ut necesse sit Succos Animalium citius veterascere: At in Arboribus, quæ novos subinde Ramos, nova Vimina, novas Frondes, novos Fructus immittunt, evenit ut & ipsæ, quas diximus, partes novæ sint, nec Ætatem passæ; cum vero, quicquid viride sit, & adolescens, fortius & alacrius Alimento ad se trahat, quam quod inceperit desiccari; evenit una & simul, ut Truncus ipse, per quem hujusmodi Alimento transit ad Ramos, uberiore, & lætiore Alimento

imento

mento in transitu irrigetur, perfundatur, & recreetur: Id quod etiam insigniter patet ex hoc (licet illud non annotaverit *Aristoteles*, qui nec ea ipsa, quæ jam diximus, tam perspicuè explicavit) quod in *Septibus*, *Sylvis caduis*, *Arboribus tonsis*, Amputatio Ramorum, aut Surculorum, Caulem ipsum, aut Truncum confortat, illumque efficit longe diuturniorem.

*Desiccatio; Desiccationis prohibitio;
& Desiccati Inteneratio.*

Historia.

Ad Artic. 2.

1. **I**gnis, & Calor intensus alia desiccant, alia colliquat;

Limus ut hic durefcit, & hæc ut *Cera* liquefcit; Uno eodemque Igne. —

Desiccant Terram, & Lapides, & Lignum, & Pannos, & Pelles, & quæcumque non fluunt: *Colliquant* Metalla, & Gummi, & Butyrum, & Sevum, & hujusmodi.

2. Attamen in illis ipsis quæ colliquat Ignis, si vehementior fuerit, ea in fine desiccant; nam & Metalla, ex Igne fortiore, emisso Volatili, minuuntur pondere (præter Aurum) & deveniunt magis fragilia; atque Oleosa illa & pinguis, ab Igne fortiore deveniunt siccata, & rosta, & magis sicca, & crustata.

3. Aër, præcipue apertus, manifesto desiccant, nunquam colliquat; veluti cum via, & superficies Terra, imbribus madefacta desiccantur; Lintea lota, quæ ad Aërem exponuntur,

nuntur, siccantur; Herba, & Folia, & Flores, in umbra siccantur. At multo magis hoc facit Aër, si aut Solis radiis illustretur, (modo non inducat Putredinem) aut moveatur; ut flantibus Ventis, & in Aëris perflatibus.

4. Aetas maximè, sed tamen lentissimè, desiccatur; ut fit in omnibus Corporibus, quæ Vtustate (modò non intercipientur à Putredine) arescunt: Aetas autem nihil est per se, (cum sit Mensura tantum Temporis) sed Effectus producitur à Spiritu Corporum innato, qui Corporis Humorem exugit, & una cum ipso evolat; & ab Aëre circumfuso, qui multiplicat se super Spiritus innatos, & Succos Corporis, eosque depradatur.

5. Frigus omnium maximè proprie exiccat; siquidem Desiccatio non fit nisi per Contractionem; quod est opus proprium Frigoris. Quoniam vero res Homines Calidum potentissimum habemus in Igne; Frigidum autem infirmum admodum; nihil aliud scilicet quam Hyemis, aut fortasse Glaciei, aut Nivis, aut Nitri; ideo Desiccationes Frigoris sunt imbecilla, & facile dissolubiles: videmus tamen desiccari Faciem Terra ex Gelu, atque ex Ventis Martiis plus, quam ex Sole; cum idem Ventus, qui Humorem lambit, etiam Frigus incutiat.

6. Fumus Foci desiccatur, ut in Laridis; & Linguis Boùm, quæ in Caminis suspenduntur; quinetiam Suffitus ex Olybano, aut Ligno Aloës, & similibus, desiccatur Cerebrum, & Catarrhis medetur.

7. Sal,

7. Sal, mora paulo longiore, desiccatur, non tantum in externis, sed etiam in profundo; ut fit in Carnibus, aut Piscibus salitis, quæ per diuturnam Salitionem, manifesto etiam intrinsecus indurantur.

8. Gummi calidiora applicata ad Cutem eam desiccant, & corrugant; quod faciunt etiam Aquæ nonnulla constringentes.

9. Spiritus Vini fortis, in tantum desiccatur instar Ignis, ut & Albumen Ovi immixtum candefaciat, & Panem torreat.

10. Pulveres desiccant instar Spongiarum, sugendo Humidum; ut fit in Pulvere, Atramento injecto, post Descriptionem: Etiam Lævor, & Unio Corporis (qui non permittit Vaporem Humidi ingredi per poros) per Accidens desiccatur, quia ipsum Aëri exponit; ut fit in Gemmis, & Speculis, & Laminis Enstium; in quæ si spires, cernuntur illa primo vapore obducta, sed paulo post evanescit ille vapor, ut Nubecula. Atque de Desiccatione hæc inquisita sint.

11. Granaria in usu sunt hodie, ad partes Germaniæ Orientales, in Cellis subterraneis, in quibus Triticum, & alia Grana conservantur, substrato, & circumposito undique stramine, ad nonnullam altitudinem, quod Humiditatem Caverna arceat, & sorbeat: Qua industria servantur Grana etiam ad vicesimum, aut tricesimum Annum; neque servantur tantum à Putredine, sed (quod ad præsentem

In-

Inquisitionem pertinet) in tali Viriditate, ut Panibus consciendis optime sufficiant; idemque fuisse in usu in Cappadocia, & Thracia, & nonnullis locis Hispaniæ, perhibetur.

12. Granaria, in Fastigiis Ædium, cum Fenestris ad Orientem & Septentrionem commode collocantur; quin etiam constituunt quidam duo Solaria, superius, & inferius; Superius autem foraminatum est, ut Granum per Foramen (tanquam Arena in Clepsydra) continue descendat, & subinde palis, post aliquot dies, reponatur; ut Granum sit in continuo Motu. Notandum autem est, etiam huiusmodi res, non tantum Putredinem cohibere, verum etiam Viriditatem conservare, & Desiccationem retardare; Cujus causa est ea, quam etiam superius notavimus; quod Evolutio Humoris Aquei, quæ Motu, & Vento acceleratur, Humorem Oleosum in suo esse conservat; qui alias in consortio Humoris Aquei fuisset una evolaturus. Etiam in quibusdam Montibus ubi Aër est purus, Cadavera ad plures dies manent, non multum deflorescentia.

13. Fructus, veluti Granata, Cytria, Mala, Pira, & huiusmodi; etiam & Flores, ut Rosa, Lilium, in Vasis Fictilibus bene obturatis diutius servantur; neque tamen non officit Aër ambiens ab externis, qui etiam per Vas inaequalitates suas desert, & insinuat; ut in Calore, & Frigore manifestum est: ita-

B

que

que si & Vasa diligenter obturentur, atque obturata sub Terram insuper condantur, optimum erit; neque minus utilis est, si non sub Terrâ, sed sub Aquis condantur, modo sint umbrose, ut Putei, & Cisterna in Domibus: sed que sub Aquis condantur, melius reponuntur in Vasis Vitreis, quam in Fictilibus.

14. Generaliter que sub Terra, & in Cellis subterraneis, aut in profundo Aquarum reponuntur, virorem suum diutius tueritur, quam que supra Terram.

15. Tradunt in Conservatoriis Nivium (sive sint in montibus, in Foveis naturalibus, sive per Artem in Puteis ad hoc factis) observatum fuisse, quod aliquando Malum, aut Castanea, aut Nux, aut simile quippiam incidit, que post plures Menses liquefacta nive, aut etiam intra Nivem ipsam, inventa sunt recentia, & pulchra, ac si pridie essent decerpta.

16. Uvæ apud Rusticos servantur in Racemis coopertis intra Farinam; quod licet gustui eas reddat minus gratas, tamen Humorem & Viriditatem conservat; etiam omnes Fructus duriores, non tantum in Farina, sed in scobe Lignorum, etiam inter Acervos Granorum integrorum, diu servantur.

17. Invaluit Opinio, Corpora intra Liquores sue speciei, tanquam Menstrua sua, conservari recentia; ut Uvas in Vino, Olivas in Oleo, &c.

18. Servantur Mala Granata, & Cotonea
tincta

*tincta paulisper in Aquam Marinam, aut sal-
sam, & paulo post extracta, & in Aëre aperto
(modo fuerit in umbra) siccata.*

19. *In Vino, Oleo, aut Amurca suspensa
diu servantur; multo magis in Melle, & Spi-
ritu vini; atque etiam omnium maxime (ut
quidam tradunt) in Argento Vivo.*

20. *Incrustatio etiam Fructuum Cera, Pi-
ce, Gypso, Pasta, aut aliis oblinimentis, aut
capsulis, diutius eos virides conservat.*

21. *Manifestum est Muscas & Araneas,
& Formicas, & huiusmodi, casu in Electro,
aut etiam Arborum Gummis immersas, &
sepultas, nunquam postea marcescere; licet sint
Corpora mollia, & tenera.*

22. *Uvæ servantur pensiles; & sic de aliis
Fructibus; duplex est enim eius rei commodi-
tas; una, quod absque ulla contusione, aut
compressione fiat, qualis contra fit cum super
dura collocantur; altera, quod Aër undequa-
que ipsas aequaliter ambit.*

23. *Notatum est, tam Putrefactionem,
quam Desiccationem in Vegetabilibus, non
similiter, ex omni parte, incipere; sed maxi-
me ex ea parte, per quam solebant, cum essent
viva, attrahere Alimentum; itaque jubent
aliqui Pediculos Malorum, aut Fructuum,
Cera, aut Pice liquifac̃ta, obducere.*

24. *Fila Candelatum aut Lampadum ma-
iora citius absument Serum, aut Oleum, quam
minora: Etiam Flamma ex Gossipio citius
quam ex Scirpo, aut Stramine, aut Vimine li-*

28 HISTORIA VITÆ

gneo; atq; in Baculis Cereorum, citius ex Junipero, aut Abiete, quam ex Fraxino: Etiam omnis Flamina mota, & vento agitata, citius absunt, quam tranquilla; itaque intra Cornu minus cito, quam in aperto: Tradunt quoque, Lychna in Sepulchris admodum diu durare.

25. Alimenti etiam Natura, & preparatio non minus facit ad diuturnitatem Lychnorum, quam Natura Flammæ: Nam Cera, Sevo diuturnior est; & Sevum paulo madidum, Sevo sicciore; & Cera dura Cera molliore.

26. Arbores, si quotannis circa Radices earum Terram moveris, brevius durant; si per Lustra aut Decennia, diutius; Etiam Germina, & Surculos decerpere, facit ad Longævitatem; Item Stercoratio aut Substratio cretæ & similitum, aut multa Irrigatio, Feracitati confert, Ætatem minuit. Atque de Prohibitione Desiccationis, & Consumptionis, hæc inquisita sunt.

Inteneratio Desiccati (qua res est præcipua) Experimenta præbet pauca; ideoque nonnulla que in Animalibus fiunt, atque etiam in Homine, conjungemus.

27. Vimina Salicis quibus ad ligandas Arbores utuntur, in Aqua infusa, fiunt magis flexibilia; Similiter virgarum Ferulæ extremitates in urceis cum Aqua imponuntur, ne siccescant; quin & Globuli luforii, licet per Siccitatem rimas collegerint, positi in Aqua rursus implentur, & consolidantur.

28. Ocreæ

28. Ocreæ ex Corio vetustate dura, & obstinata, per illinitionem Sevi ad Ignem, molliuntur; etiam Igni simplici admota, non nihil: Vesicæ, & Membranæ, postquam fuerint indurata, ab Aqua calefacta admixto Sevo, aut aliquo Pingui, intenerantur; melius autem, si etiam paululum confricentur.

29. Arbores veteres admodum, quæ diu steterunt immota, fodiendo, & aperiendo terram, circa Radices ipsarum, manifesto tanquam juvenescunt, novis & teneris Frondibus emissis.

30. Boves Aratores veteres, & laboribus penitus exhausti, in lata Pascua inducti, Carnibus vestiuntur novis, & teneris, & juvenilibus ut etiam ad Gustum Carnem Juveniorum referant.

31. Diæta stricta consumens, & emacians, ex Guajaco, Pane bis cocto, & similibus (quali ad curandum Morbum Gallicum, & inveteratos Cataricos & Leucophlegmatiam utimur) Homines ad summam Macilentiam deducit, consumptis Succis corporis, qui postquam cœperint instaurari, & refici, manifesto cernuntur magis juveniles & Virides; quin etiam existimamus Morbos emaciantes, postea bene curatos, compluribus Vitam prolongasse.

Observationes majores.

I. **M** Iris modis Homines, in ore Notuarum, in Tenebris Notionum suarum acute vident, ad Experientiam, tanquam

quam lucem diurnam, nictant, & cœcutiunt. Loquuntur de *Elementari Qualitate Siccitatis*; & de Desiccantibus; & de naturalibus Periodis Corporum, per quas corumpuntur, & consumuntur, sed interim, nec de Initiis, nec de Mediis, nec de Extremis *Desiccationis, & Consumptionis*, aliquid, quod valeat, observant.

2. *Desiccatio & Consumptio*, in Processu suo, tribus Actionibus perficitur; atque originem ducunt Actiones illæ à *Spiritu innato Corporum*, ut dictum est.

3. Prima Actio est, *Attenuatio Humidi in Spiritum*; secunda est, *Exitus*, aut *Evolutio Spiritus*: tertia est, *Contractio* partium Corporis crassiorum, statim post *Spiritum* emissum: Atque hoc ultimum est illa *Desiccatio, & Induratio* de qua præcipue agimus: priora duo consumunt tantum.

4. De *Attenuatione*, res manifesta est; *Spiritus* enim, qui in omni Corpore Tangibili includitur, sui non obliviscitur; sed quicquid nanciscitur in corpore (in quo obfideretur) quod digerere possit, & conficere, & in se vertere; illud plane alterat, & subigit, & ex eo se multiplicat, & novum *Spiritum* generat. Hoc ex probatione ea, instar omnium, evincitur; quod quæ plurimum siccantur, Pondere minuuntur, & deveniunt Cava Porosa, & ab intus Sonantia: certissimum autem est, *Spiritum* rei præinexistentem, ad Pondus nihil conficere, sed illud levare

levare potius; ergo necesse est, ut *Spiritus* præinexistens, Humidum, & Succum Corporis, quæ antea ponderaverant, in se verterit; quo facto pondus minuitur; atque hæc est prima Actio, scilicet *Attenuationis* Humoris, & *Conversionis* ejus in *Spiritum*.

5. Secunda Actio, quæ est *Exitus*, sive *Evolatio spiritus*, res etiam manifestissima est. Etenim illa *Evolatio*, cum fit confer-tim, etiam sensui patet; in vaporibus Aspe-ctui, in Odoribus Olfactui; verum si sen-sim fiat *Evolatio*, ut fit per *Ætatem*, tum demum peragitur sine sensu; sed eadem res est: Quinetiam, ubi Corporis Compag-es, aut ita arcta est, aut ita tenax, ut *Spiritus* Poros, & Meatus non inveniat, per quos exeat, tum vero etiam partes ip-sas crassiores Corporis, in nixu suo ex-cundi, ante se agit, easque ultra Corporis superficiem extrudit; ut fit in Rubigine *Me-tallorum*, & in Carie omnium *Pinguium*. Atque hæc est secunda Actio; scilicet *Exitus* & *Evolationis Spiritus*.

6. Tertia Actio paulo magis obscura, sed æque certa est; Ea est Contractio Par-tium crassiorum post *Spiritum* emissum; at-que primo videre est Corpora post *Spiritum* emissum manifesto arctari, & minorem lo-cum completere; ut fit in *Nucleis Nucium*, qui siccati non implent testam; & in Trabibus, & Palis Ligni, quæ primo contiguæ sunt ad

invicem, ex *Desiccatione* autem hiant; atque ex Globulis luforiis, & similibus, qui per siccitatem rimosi evadunt; cum Partes se contrahant, & contractæ necessario spatia inter se relinquunt: Secundo patet ex Rugis Corporum siccatorum; Nixus enim se contrahendi, tantum valet, ut Partes contrahendo interim adducat, & sublevet; Quæ enim in extremitatibus contrahuntur, in Mediis sublevantur; atque hæc cernere est in Papyris, & Membranis vetustis; atque in Cute Animalium; atque in Extimis Casei mollioris, quæ omnia vetustate corrugantur: Atque tertio se ostendit amplius hæc *Contractio* in illis, quæ à Calore non tantum corrugantur, verum etiam complicantur, & in se vertuntur, & quasi rotulantur; ut cernere est in Membranis, & Papyris, & Foliis ad ignem admotis. Etenim *Contractio* per *Ær*atorem, cum tardior sit, Rugas fere parit; at *Contractio* per Ignem, quæ festina est, etiam Complicationes. At in plurimis, ubi non datur *Corrugatio*; aut *Complicatio*, fit simplex *Contractio*, & *Angustiatio*, & *Induratio*, & *Desiccatio*, ut primo positum est; Quod si co- usque invalescat *Evolatio Spiritus*, & *Absumptio Humidi*, ut non relinquatur satis Corporis, ad se uniendum, & contrahendum, tum vero cessat *Contractio* ex necessitate, & Corpus redditur putre, & nihil aliud, quam Pulvisculus cohærens, qui levi tactu dissipatur, & abit in Aërem; ut fit in Cor-
poribus

poribus cunctis valde absumptis; & Papyro, & linteo, ad ultimum combustis; & Cadaveribus imbalsamatis post plura sæcula. Atque hæc est tertia illa Actio; scilicet *Contractionis* Partium crassiorum, post *Spiritum* emissum.

7. Notandum est Ignem, & Calorem, per Accidens tantum desiccare; proprium enim eorum Opus est, ut *Spiritum* & Humida attenuent, & dilatent; sequitur autem ex Accidente, ut partes reliquæ se contrahant; sive ob Fugam Vacui tantum, sive ob alium Motum simul; de quo nunc non est Sermo.

8. Certum est etiam *Putrefactionem*, non minus quam *Arefactionem*, à *Spiritu* innato originem ducere, sed longe alia via incedere; nam in *Putrefactione*, *Spiritus* non emittitur simpliciter, sed ex parte detentus, mira comminiscitur; atque etiam partes crassiores, non tam localiter contrahuntur, quam coeunt singulæ ad *Homogeniam*.

Longævitæ, & Brevitatis Vita in Animalibus.

Historia.

Ad Artic. 3. Connexio.

DE Diuturnitate, & Brevitate Vita in *Animalibus*, tenuis est Informatio quæ haberi potest; Observatio negligens; Traditio fabulosa: In *Cicuribus* Vita degener cor-

B 5 rum-

rumpit; in Sylvestribus Injuria Cœli intercipit.

Neque quæ Concomitantia videri possint, huic *Informationi* multum auxiliantur (*Moles Corporis; Tempus Gestationis in utero; Numerus Fœtus; Tempus grandescendi; alia:*) propterea quod complicata sunt ista, atque alias concurrunt, alias disjunguntur.

1. Hominis *Ævum* caterorum Animalium omnium superat (quantum Narratione aliqua certa constare potest) præter admodum paucorum. Atque Concomitantia in eo, satis æqualiter se habent; Statura & Magnitudo grandis; Gestatio in Utero non vimestris; Fœtus ut plurimum unicus; Pubes ad Annum decimum quartum, Grandescencia ad vigesimum.

2. Elephas, fide haud dubia, curriculum Humana Vitæ ordinarium transcendit: Gestatio autem in utero decennalis, fabulosa; Biennialis, aut saltem supra annuam, certa: *Moles ingens, & Tempus grandescendi usque ad Annum tricesimum: Dentes Robore firmissimo: Neque etiam Observationem Hominum fugit, quod Sanguis Elephanti omnium sit frigidissimus: Ætas autem ducentesimum Annum nonnunquam complevit.*

3. Leones vivaces habiti sunt, quod complures ex iis reperti sint edentuli; Signo nonnihil fallaci; cum illud fieri possit ex Gravitate Anhelitus.

4. Ursus magnus Dormitor est; Anima pigrum, & iners, neque tamen Vivacitati

nota

notatum: Illud autem signum brevis *Ævi*; quod Gestatio ejus in utero sit festina admodum, vix ad quadraginta dies.

5. Vulpi multa se bene habere videntur ad Longævitate[m]; optime tecta est, Carnivora, & degit in Antris, neque tamen Vivacitatis notata: Certe est Generis Canini, quod Genus brevioris est vita.

6. Camelus longævus est; Animal macilentum, & nervosum; ita ut quinquaginta Annos ordinario, centum quandoque compleat.

7. Equi vita mediocris, vix quadragesimum Annum attingit, Ordinarium autem curriculum, viginti Annorum est: Sed hanc Brevitatem vitæ fortasse Homini debet: Desunt enim jam nobis Equi Solis, qui in Pascuis liberi, & lati debebant. Attamen crescit Equus usque ad sextum Annum, & generat in Senectute. Gestat etiam in utero Equa diutius, quam Fœmina, & in Gemellis rarior est. Asinus similis fere ævi ut Equus; Mulus utroque vivacior.

8. Cervorum vita celebratur vulgo ob Longitudinem; neque tamen Narratione aliqua certa: Nescio quid de Cervo Torquato, cooperta Torque ipsa pinguedine carnis, circumferunt. Eo minus credibilis est Longævitas in Cervo, quod quinto Anno perficitur; atque non multo post, Cornua (quæ annuatim decidunt, & renovantur) succedunt magis conjuncta fronte, & minus ramosa.

9. Canis brevis est ævi; non extenditur Ætas ultra Annum vicesimum; neque sæpe attingit ad decimum quartum: Animal ex calidissimis; atque inæqualiter vivens; cum, ut plurimum, aut vehementius moveat, aut dormiat. Etiam Multiparum est, & novem Septimanas gestat in utero.

10. Bos quoque, pro Magnitudine & Robore, admodum brevis est ævi, quasi sexdecim Annorum; Maresque Fœminis nonnihil vivaciores: Attamen unicum plerumque edit Partum, & gestat in utero circa sex Menses. Animal pigrum, & carnosum, & facile pinguescens, & Herbis solis pastum.

11. At Decennialis ætas in Ovibus etiam rara est; licet sit Animal mediocris Magnitudinis, & optime tectum; atque quod mirum, cum minimum in illis reperiatur Bilis, Capillitium habent omnium crispissimum; neque enim Pilus alicujus Animalis tam tortus est, quam Lana. Arietes ante tertium Annum non generant, atque habiles sunt ad generandum, usque ad octavam; Fœmellæ pariunt quamdiu vivunt. Morbosum Ovis Animal, nec Ætatis suæ curriculum fere implet.

12. Caper etiam similis est Ævi cum Ove, nec dispar multum in cæteris; licet sit Animal magis agile, & carne paulo firmiore, eoque debuerit esse vivacius; attamen salacius est multo, eoque brevioris Ævi.

13. Sues ad quindecim Annos quandoque vivunt, etiam ad viginti; cumque sint Carne,
inter

inter Animalia omnia, humidissima, tamen nihil videtur hoc proficere ad Longitudinem vita: De Apro aut Sue Silvestri, nil certi habetur.

14. Felis Ætas est inter sextum Annum, & decimum; Agile Animal, & Spiritus acri, cujus Semen (ut refert Ælianus) Fœmellam adurit; unde increbuit opinio; Quod Felis concipit in Dolore, & parit cum Facilitate: vorax est in Cibis, quos potius deglutit, quam mandit.

15. Lepores, & Cuniculi vix ad septem Annos perveniunt; Animalia Generativa, etiam Superfœtantia; In hoc disparia, quod Cuniculus sub terra vivit, Lepus in aperto; quodque Leporis Carnes atriores sint.

16. Aves mole Corporis, Quadrupedibus longe sunt minores: Pusilla enim res est Aquila aut Cignus, præ Bove, aut Equo; item Struthio præ Elephanto.

17. Aves optime tecta sunt: Pluma enim tepore, & incubitu presso ad Corpus, & Lanam, & Capillitia excedit.

18. Aves, cum plures pariant, eos simul in Alvo non gestant, sed Ova excludunt per vices: unde liberalius sufficit Alimentum Fœtui.

19. Aves parum, aut nihil Alimenta mandunt, ut integrum sæpe reperiatur in gulis ipsarum. Attamen frangunt Fructuum Noces, & Nucleum excerpunt. Existimantur autem esse Concoctionis fortis, & calida.

20. Mo-

38 HISTORIA VITÆ

20. *Motus Avium, dum volant, mixtus est, inter Motum Artuum, & Gestationem; Saluberrimum Exercitationis genus.*

21. *De Avium Generatione Aristoteles bene notavit, (sed male ad alia Animalia traduxit) minus scilicet conferre Semen Maris ad Generationem; sed Activitatem potius indere, quam Materiam; unde etiam Ova fecunda, & sterilia, in plurimis non dignoscuntur.*

22. *Aves quasi omnes, ad Magnitudinem suam justam perveniunt, primo Anno, aut paulo post: verum est, quoad Plumas in nonnullis, quoad Rostrum in aliis, Annos numerari; ad Magnitudinem autem Corporis, minime.*

23. *Aquila pro longæva habitur; Anni non numerantur: Etiam in Signum trahitur Longævitas, quod Rostra renovet, unde juvenescat; ex quo illud, Aquilæ Senectus. Attamen res fortasse ita se habet; ut Instauratio Aquilæ non mutet Rostrum, sed contra, Mutatio Rostri instauret Aquilam: Postquam enim Rostrum, ad uncitatem suam nimium increverit, nascit Aquila cum difficultate.*

24. *Vultures etiam longævi perhibentur, adeo ut vitam fere ad centesimum Annum producant: Milvi quoque, atque adeo omnes Volucres Carnivoræ & Rapaces, diuturnioris sunt ævi. De Accipitre autem, quia vitam degit degenerem, & servilem, ex usu humano, minus certum fieri possit judicium, circa periodum ejus Vitæ naturalem: Attamen ex*

Dome-

Domesticis, deprehensus est Accipiter, aliquando ad Annos triginta vixisse; ex Sylvestribus, ad quadraginta.

25. Corvus traditur esse similiter longævus, aliquando centenarius; Carnivora Avis, neq; admodum frequens in Volatu; sed magis Seditaria, & Carnibus admodum atris. At Cornix, cetera (præterquam Magnitudine, & Voce) similis, paulo minus diu vivit, sed tamen habetur ex Vivacibus.

26. Cygnus, pro certo, admodum longævus invenitur, & centesimum Annum haud raro superat; Avis optime plumata, Ichthyophaga, & perpetuo in Gestatione, idque in Aquis Currentibus.

27. Anser quoque ex longævis; licet Herba, & id genus Pabulo nutriatur; Maxime autem Sylvestris; adeo ut in Proverbium apud Germanos sit; Magis senex quam Anser Nivalis.

28. Ciconiæ longævæ admodum esse deberent, si verum esset, quod antiquitus notatum fuit; Eas Thebas nunquam accessisse, quia urbs illa sæpius capta esset: Id si cavissent, aut plusquam unius sæculi memoriam habebant, aut Parentes pullos suos Historiam edocebant: Verum omnia Fabellis plena.

29. Nam de Phœnice tantum accrevit Fabulæ, ut obruatur, si qua in eare fuit veritas. Illud autem, quod Admirationi erat, eum, magno aliarum Avium Comitatu, volantem semper visum, minus mirum; Cum
hoc

40 HISTORIA VITÆ

hoc etiam in Ulula interdum volante, aut Psittaco à Cavea emisso, ubique cernere deitur.

30. Psittacus, pro certo, usque ad Sexaginta annos, cognitus est vivere apud nos, quotquot supra habuisset, cum tunc esset transvectus. Avis Cibi quasi omnigeni, atque etiam mandens Cites, atque mutans subinde Rostrum; Aspera, & ferocula, Carrivus atris.

31. Pavo ad Viginti annos vivit; Oculos autem Argus non recipit ante Trimum: Tardigrada Avis, Carnibus vero candidis.

32. Gallus gallinaceus, salax, pugnax, & brevis Ævi: Alacris admodum Ales & Carnibus etiam albis.

33. Gallus Indicus, aut Turcicus (quem vocant) gallinacei Ævum parum superat: Iracundus Ales, & Carnibus valde albis.

34. Palumbes sunt ex vivacioribus, ut quinquagesimum Annum aliquando compleant: Aërius Ales, & in alto & nidificans, & sedens. Columbæ vero, ac Turtures, vita breves, usque ad Annum octavarum.

35. At Phasiani, & Perdices etiam decimum sextum Annum implere possunt. Aves numerosi Factus, Carnibus autem paulo obscurioribus, quam Pullorum genus.

36. Fertur de Merula, quod sit ex Avibus minoribus, maxime longæva; Procax certe Avis, & vocalis.

37. Passer notatur esse Ævi brevissimi; Id quod ad Salacitatem refertur in Maribus: At Cardue-

Carduelis corpore haud major, deprehensus est vivere ad Annos viginti.

38. De Struthionibus nihil certi habemus; qui domi nutriuntur, adeo infœlices fuerunt, ut non deprehensi sint diu vivere; De Ave Ibi constat tantum quod sit longæva; Anni non numerantur.

39. Piscium vita magis incerta est quam Terrestrialium, quum sub Aquis degentes minus observentur: Non respirant ex ipsis plurimi; unde Spiritus Vitalis magis conclusus est; Itaque licet refrigerium excipiant per Branchias, haud tamen ita continua fit Refrigeratio, quam per Anhelitum.

40. In Aquis cum degant, à Desiccatione illa, & Deprædatione, qua fit per Aërem ambientem, immunes sunt; Neque tamen dubium est, quin Aqua ambiens, atque intra poros Corporis penetrans, & recepta, plus noceat ad Vitam quam Aër.

41. Sanguinis perhibentur esse minus tepidi; Suntque nonnulli ipsorum voracissimi, etiam Speciei propria: Caro autem ipsorum mollior est, quam Terrestrialium, & minus tenax. Attamen pinguescunt majorem in modum, ut ex Balænis infinita extrahatur Quantitas Olei.

42. Delphini traduntur vivere Annos circa triginta; capto Experimento in aliquibus à Cauda præcisa; Grandescunt autem ad Annos decem.

43. Mirum est, quod referunt de Piscibus, quod

42 HISTORIA VITÆ

quod Ætate, post annos nonnullos, plurimum attenuantur Corpore, manente Cauda, & Capite, in Magnitudine priore.

44. Deprehensa sunt aliquando, in Piscinis Cæsarianis, Murænæ vixisse ad Annum sexagesimum. Certe reddita sunt longo usu tam familiares, ut Crassus Orator unam ex illis deflexerit.

45. Lucius, ex Piscibus Aqua dulcis, longissime vivere reperitur; ad Annum quandoque quadragesimum; Piscis vorax, & Carnibus siccioribus, & firmioribus.

46. At Carpio, Abramus, Tinca, Anguilla, & huiusmodi, non putantur vivere ultra Annos decem.

47. Salmones cito grandescunt, brevi vivunt; Quod etiam faciunt Trutæ; At Perca tarde crescit, & vivit diutius.

48. Vasta illa moles Balænarum, & Orçarum, quamdiu Spiritu regatur, nil certi habemus; Neque etiam de Phocis, aut Porcis Marinis, & aliis Piscibus innumeris.

49. Crocodili perhibentur esse admodum vivaces, atque grandescendi Periodum itidem habere insignem; adeo ut hos solos ex Animalibus perpetuo, dum vivunt, grandescere Opinio sit. Animal est Oviparum, vorax, & se-vum, & optime tectum contra Aquas. At de reliquo Testaceo genere nihil certi, quod ad Vitam ipsorum attinet, reperimus.

Obser-

Observationes majores.

Normam aliquam *longævitas*, & *Brevitatis vita* in *Animalibus*, invenire difficile est, propter *Observationum negligentiam*, & *Causarum Complicationem*: Pauca notabimus.

1. Inveniuntur plures ex *Avibus longæva*, quam ex *Quadrupedibus*; (sicut *Aquila*, *Vultur*, *Milvus*, *Pelicanus*, *Corvus*, *Cornix*, *Cygnus*, *Anser*, *Ciconia*, *Grus*, *Ibis*, *Psittacus*, *Palumbis*, &c.) licet intra *Annum* perficiantur, & *minoris* sint *Molis*. Tegumentum certe ipsarum *Avium*, contra *Intemperies Cœli*, optimum est: cumque in *Ære libero* plerumque degant, similes sunt *Habitatoribus Montium puriorum*, qui *longævi* sunt. Etiam *Motus* ipsarum: qui (ut alibi dictum est) *mixtus* est ex *Gestatione*, atque *Motu Artuum*, minus fatigat, aut concutit, & magis salubris est: Neque in *utero Matrum*, *Compressionem*, aut *Penuriam Alimenti* patiuntur *Initia Volatilium*; quia *Ova* per *vices* *excluduntur*: Maxime vero omnium, illud in *causa* esse arbitramur; Quod fiant *Aves*, magis ex *Substantia Matris*, quam *Patris*; unde *Spiritus* nanciscuntur minus aciem, & incensum.

2. Ponipot, *Animalia*, quæ creantur magis ex *Substantia Matris*, quam *Patris*, esse *longæviora*, quemadmodum *Aves*, ut dictum est: Etiam, quæ longiore tempore gestantur in *Alvo*, plus habere ex *Substantia Matris*,

44 HISTORIA VITÆ

Matris, minus è *Semine Patris*; ac proinde diuturnioris *Ævi* esse: adeo ut existimemus etiam inter *Homines*, (quod in aliquibus notavimus) eos qui similiore sunt *Matribus*, diutius vivere; Necnon *Liberos Senum*, qui ex *Vxoribus Adolescentulis* progignuntur, modo fuerint *Patres* sani, & non morbidi.

3. *Initia Rerum*, & injuriæ, & auxilio maximè subjiciuntur: Itaque minorem *Compressionem*, & liberaliorem *Alimentationem Fœtus in Utero*, ad *Longævitatatem* multum conferre par est: Id fit, aut cum exeunt *Fœtus* per *Vices*, ut in *Avibus*, aut cum pariuntur unici, ut in *Animalibus uniparis*.

4. At *Tempus longius Gestationis in utero*, tripliciter facit ad *Longitudinem vitæ*. Primo, quod plus habet *Fœtus* ex *Substantia Matris*, ut dictum est: Deinde, quod prodit confirmatior: Postremo, quod *Aëris* vim prædatoriam tardius experitur. Quinetiam denotat, *Periodos ipsius Naturæ* per majores fieri *Circulos*. Atque licet, & *Boves*, & *Oves*, qui in *Utero* manent circiter sex *Menses* brevioris sint *Ævi*, tamen id ex aliis causis ortum habet.

5. *Comestores Graminis & Herba simplicis* brevis sunt *Ævi*; longioris autem *Animalia carnivora*, aut etiam *Seminum*, & *Fructuum*, *Comestores*, sicut *Aves*: Nam etiam *Cervi*, qui longævi sunt, quasi dimidium *Pabuli* (ut vulgo loquuntur) *supra caput petunt*; *Anser*
autem,

autem, præter *Gramen*, etiam aliquid invenit ex *Aquis*, quod juvet.

6. *Integumentum Corporis ad Longævitatē* multum conferre arbitramur: *Aëris* enim Inæqualitates (quæ miris modis corpus labefactant, & subruunt) propulsat, & longius arcet; Id quod in *Avibus* præcipuè viget; At quod *Oves*, licet bene tectæ sint, parum vivant; id Morbis, (qui illud *Animal* obsident) atque simplici Esui *Graminis*, imputandum est.

7. *Spirituum Sedes* principalis proculdubio est in *Capite*; atque licet ad *Animales Spiritus* tantum, hoc vulgo referatur, tamen illud ipsum ad omnia pertinet: Neque illud dubium, quod *Spiritus* maximè Corpus lambunt, & consumunt, adeo ut aut major Copia ipsorum, aut major Incensio & Acrimonia, plurimum Vitam abbreviet: Itaque existimamus magnam causam *Longævitatis* in *Avibus* esse, quod pro Mole *Corporis Capita* habeant tam minuta, adeo ut etiam *Homines*, qui valde magnum habent Cranium, minus diu vivere existimemus.

8. *Gestationem* (ut prius notavimus) omne aliud genus Motus, ad Longitudinē vitæ superare arbitramur; Gestantur autem *Aves Aquatiles*, ut *Cygnus*; atque *Aves* omnes in Volatu, sed cum Artuum Motu subinde contentiore; & *Pisces*, de quorum vitæ Longitudine parum certi sumus.

9. Quæ longiore tempore perficiuntur
(non

(non loquendo de *Grandescencia* sola, sed de aliis *Gradibus* ad *Maturitatem*; sicut *Homo* primo emittit *Dentes*, deinde *Pubem*, deinde *Barbam*, &c.) longæviora sunt; Indicat enim *Periodos* confici per majores *Circulos*.

10. *Animalia mitiora* longæva non sunt, ut *Ovis*, *Columba*; *Bilis* enim *complutum* *Functionum* in *Corpore* veluti *Cos* est, & *Stimulus*.

11. *Animalia*, quorum *Carnes* sunt paulo *atriores*, longioris sunt vitæ, quam quæ *Carnibus* sunt *candidis*; Indicat enim *Sucum* *Corporis*, magis *firmum*, & minus *dissipabilem*.

12. In *omni Corruptibili*, *Quantitas* ipsa multum facit ad *Conservationem Integri*: Et enim *Ignis* magnus longiore tempore *extinguitur*; *Aqua* *Pottio* *parva* citius *evaporat*, *Truncus* non tam cito *arescit*, quam *Vimen*; Itaque generaliter (in *Speciebus* dico, non in *Individuis*) quæ *Mole* grandiora sunt *Animalia*, pusillis sunt longæviora; nisi aliqua *alia* *Causa* potens *Rem* impediat.

ALIMENTATIO

& Via Alimentandi.

Historia.

Ad Artic. 4.

1. **A**limentum erga Alimentatum debet esse Natura inferioris, & simplicioris substantia: Plantæ ex Terra & Aqua nutriuntur; Animalia ex Plantis; Homines ex Animalibus: Sunt & Animalia Carnivora, atque Homo ipse Plantas sumit in partem Alimenti; Homo vero, & Carnivora Animalia, ex Plantis solis agre nutriuntur; possunt fortasse ex Fructibus, & seminibus Igne coctis, multo usu nutriri; sed Foliis Plantarum, aut Herbarum, minime; ut Ordo Foliatanorum Experimento comprobavit.

2. At nimia Proximitas, aut Consubstantialitas Alimenti erga Alimentatum, non succedit: Etenim Animalia, quæ Herbis vescuntur, Carnes non tangunt: Etiam ex Carnivoris Animalibus, pauca Carnes propria Speciei sapiunt: Homines vero, qui Anthropophagi fuerunt, ordinario tamen Humanis Carnibus non vescabantur; sed aut ex Vltione in Inimicos, aut pravis Consuetudinibus in illud desiderium lapsi sunt: At Arvum, Grano ex ipso proveniente, feliciter non seritur; neque in Insitione, Surculus aut Virgultum,

gultum, in proprium Truncum, immitti solet.

3. Quo Alimentum melius est preparatum, & paulo propius accedit ad Substantiam Alimentati, eo & Plantæ feraciores sunt, & Animalia Habitu sunt pinguiora; Neque enim Virgulum aut Surculus, in Terram immisus, tam bene pascitur, quam si idem immittatur in Truncum, cum natura sua bene consentientem, ubi invenit Alimentum digestum, & preparatum: Neque etiam (ut tradunt) Semen Cephæ, aut similiū, in Terram immisum, tam magnam producit Plantam, quam si Semen in aliam Cepam indatur, In-sitione quadam in Radicem, & Subterranea: Quinetiam nuper inventum est, Virgulta Arborum Sylvestrium veluti Ulmi, Quercus, Fraxini, & similiū, in Truncos insita, longe majora proferre Folia, quam qua sine In-sitione proveniunt: Etiam Homines Carnibus crudis, non tam bene pascuntur, quam Ignem passis.

4. Animalia per Os nutriuntur; Plantæ per Radices; Fœtus Animalium in Utero per Umbilicum; Aves, ad parum temporis, ex Vitellis Ovorum suorum; quorum nonnulla pars, etiam postquam exclusa sunt, in gulis earum invenitur.

5. Omne Alimentum movet maxime à Centro ad Circumferentiam, sive ab Intra ad Extra; Attamen notandum est, Arbores & Plantas potius per Cortices, & Extima, quam per

per Medullas, & Intima, nutriri: Etenim si circumcirca decorticata fuerint, licet ad Spacium parvum, non vivunt amplius: Atque Sanguis in Venis Animalium, non minus Carnes sub illis fitas nutrit, quam supra illas.

6. In omni Alimentatione duplex est Actio, Extrusio, & Attractio; Quarum prima à Punctione interiore, altera ab exteriori procedit.

7. Vegetabilia assimilant Alimenta sua simpliciter, absque Excretionem: Etenim Gummi, & Lachrymæ potius Exuberantia, quam Excretionem sunt: Tuberes autem Morbi potius: At Animalium Substantia magis sui similis est perceptiva; Itaque cum Fastidio conjuncta est, & Inutilia rejicit, Utilia assimilat.

8. Mirum est de Pediculis Fructuum; quod omne Alimentum, quod tantos quandoque producit Fructus, per tam angustam Collulam transire cogitur; Fructus enim nunquam Trunco inhaeret absque Pediculo aliquo.

9. Notandum Semina Animalium Nutritionem non excipere, nisi recentia; At Semina Plantarum manent alimentabilia ad longum Tempus: Attamen Virgulta non germinant, nisi indantur recentia; neque Radices ipsæ longius vegetant, nisi sint Terra cooberta.

10. In Animalibus Gradus sunt Nutrienti pro Ætate; Fœtui in utero sufficit Sucus maternus; A Nativitate Lac; postea Cibis,

C

bi,

50 HISTORIA VITÆ
*bi, & Potus; Atque sub Senectute crassiores
ferè Cibi, & sapidiores placent.*

[*Mandatum.*] Præcipue omnium ad In-
quisitionem præsentem facit, diligenter, &
attente indagare; utrum non possit fieri
Nutritio ab extra; aut saltem non per Os?
Certè *Balnea* ex Lacte exhibentur in Mara-
smis, & Emaciationibus; neque desunt ex
Medicis, qui existimant *Alimentationem*
nonnullam fieri posse per *Clysteria*: omnino
huic rei incumbendum; si enim *Nutritio*
fieri possit, aut per Extra, aut alias quam
per Stomachum, tum verò *Debilitas Con-*
coctionis, quæ ingruit in Senibus, illis au-
xiliis compensari possit, & tanquam in Inte-
grum restitui.

L O N G Æ V I T A S

& Brevitas vitæ in Homine.

H I S T O R I A.

Ad Artic. 5. 6. 7. 8. 9. & II.

I. **A**Nte Diluvium, plura Centenaria An-
norum vixisse Homines, refert sacr.
Scriptura: Nemo tamen Patrum millesimum
Annum complevit. Neque hac Vita Diutur-
nitas, Gratix aut Linxæ Sanctæ, attribu-
possit; cum recenseantur, ante Diluvium, Pa-
trum Generationes undecim; at Filiorum A-
dami per Cain tantum Generationes octo; et
Progenies Cain etiam longævior videri possi-
157

*Ista vero Longævitas, immediate post Dilu-
vium, dimidio corrui; sed in Post-natis; Nam
Noah qui ante natus erat, Majorum Ætatem
agavit; & Sem ad sexcentimum Annum
peruenit. Deinde post tres Generationes à Di-
luvio, Vita Hominum, ad quartam quasi
partem Ætatis primitiva, reduc̃ta est; vide-
licet, ad annos circiter ducentos.*

2. Abraham Annos Centum Septuaginta
Quinque vixit; Vir Magnanimus, & cui
cuncta cedebant prospere. Isaac autem ad an-
num Centesimum, & Octogesimum pervenit;
Vir Castus, & Vita quietioris. At Jacob, post
multas Ærumnas, & numerosam Sobolem,
ad annum centesimum quadragesimum septi-
mum duravit; Vir patiens, & lenis, & astutus.
Ismaël autem, Vir militaris, Annos centum
viginti septem vixit. At Sarah, (cujus uni-
a ex Fœminis Anni recensentur,) mortua est
Anno Ætatis suæ centesimo vicesimo Septimo;
Mulier decora, & magnanima, optima Ma-
ter & Uxor, neque tamen minus libertate,
quam Obsequio erga Maritum, clara. Joseph
etiam, Vir prudens, & politicus, in Adolescen-
tia afflictus, postea in magna fœlicitate Æta-
tem transigens, ad Annos centum & decem vi-
xit. Levi autem Frater ejus, natus major,
centesimum tricesimum septimum Annum
implevit; Vir contumelia impatiens & Vindi-
cativus. Eandemque fere ætatem attigit Filius
Levi; itemque Nepos ejus, Pater Aaronis,
& Moïsis.

3. Moses centum viginti Annos vixit, Vir animosus & tamen mitissimus, lingua autem impeditus. Ipse vero Moses, in Psalmo suo, Vitam Hominis pronunciauit annorum tantum Septuaginta, & si quis Robustior fuerit, Octaginta esse; qua certe Mensura Vita, usque ad hodiernum diem, maxima ex parte, durat. Aaton autem Tribus Annis Senior eodem, cum Fratre, Anno mortuus est; Vir Lingua promptior, Moribus facilior, & minus constans. At Phineas Aaronis Nepos (ex Gratia fortasse extraordinaria,) ad Trecentimum Annum vixisse colligitur, si modo Bellum Israëuitarum contra Tribum Benjamin (in qua Expeditione Phineas consultus est) eadem serie Temporum gestum sit, qua re in Historia narratur; Vir erat omnium maxime Zelotes. Joshua autem, Vir Militaris, & Dux egregius, & perpetuo florens, ad Annus Centesimum & Decimum vixit. Cui Cale fuit contemporaneus, & videtur fuisse æquævus: Ehud autem Judex, etiam Centenarius ad minimum fuisse videtur, cum post devictos Moabitas, Octoginta Annos, sub ejus Regimine Terra Sancta quievisset; Vir acer, & Intrepidus, qui pro Populo se quodam modo devovisset.

4. Job post Instauracionem Fœlicitatis sue Annos Centum & Quadraginta vixit, cui ante Afflictiones suas, eorum Annorum fuisse qui Filios habuerit Ætatis Virilis; Vir Politicus

cus, & Eloquentes, & Evergetes, & Exemplum Patientiæ. Eli Sacerdos vixit Annos nonaginta octo; Vir Corpore obesus, Animo placidus, & indulgens in Suos. Elizæus autem Propheta, videtur mortuus esse Centenario major; cum reperiatur vixisse post Assumptionem Eliæ Annos sexaginta; Tempore vero Assumptionis, talis fuerit, ut Pueri eum tanquam Vetulum calvum subsannaverint. Vir vehemens, & severus, & austera vitæ, & Contemptor Divitiarum. Isaias etiam Propheta videtur esse centenarius; nam Prophecia Munus exercuisse septuaginta annos reperitur; Annis tum quo cœpisset prophetizare, tum, quo mortuus esset, incertis. Vir admirabilis Eloquentia, & Propheta euangelizans, Promissis Dei Testamenti Novi (tanquam Vter Musto) plenus.

5. Tobias senior, Annos centum quinquaginta octo; junior centum viginti septem vixerunt. Viri misericordes, & eleëmofynarii. Videntur etiam Tempore Captivitatis, complures ex Judæis, qui è Babylone reversi sunt, longævi fuisse; cum utriusque Templi, (interjecto Annorum septuaginta spatio,) dicantur meminisse, & Disparitatem ipsorum deplorasse. Postea defluxis Saculis compluribus, Tempore Servatoris, Simeon invenitur nonagenarius: Vir Religiosus, & Spei, & Expectationis plenus. Et eodem tempore Anna Prophetissa, ultra centenariam vixisse manifesto deprehenditur; cum septem Annis nu-

pta fuisset, Vidua autem per Annos octoginta quatuor, quibus addendi sunt Anni Virginitatis, & qui Prophetiam ejus de Servatore persecuti sunt. Mulier Sancta, & Vitam degens in Orationibus, & Ieiuniis.

6. Longævitates Hominum qui apud Ethnicos Auctores inveniuntur, parum certa memoria sunt; tum propter Fabulas, in quas hujusmodi Narrationes proclives admodum sunt; tum propter Fallaciam in Calculationibus Annorum. Certe de Ægyptiis, nil magni refertur, in his quæ extant, quoad Longævitatem; cum Reges ipsorum, qui longissime regnarunt, quinquagesimum, aut quinquagesimum quintum annum, non excefferint; quod pro nihilo est; cum etiam Temporibus modernis, hujusmodi Spatia nonnunquam compleantur. At Arcadum Regibus, Vita longissima fabulose tribuuntur: Regio certe illa Montana, & Pastoralis, & Victus incorrupti; Attamen cum sub Pane, tanquam Deo Tutelari, fuerit, videntur etiam omnia, quæ ad Eam pertinent, fuisse tanquam Panica, & Vana, & ad Fabulas idonea.

7. Numa Romanorum Rex Octogenarius fuit; Vir Pacificus, & Speculativus, & Religioni addictus. M. Valerius Corvinus centum annos implevit, interjectis, inter primum & sextum Consulatum, Annis quadraginta sex; Vir Bello, & Animis fortissimus, Ingenio civilis, & Popularis, & Fortuna perpetuo florens.

8. So-

8. Solon Atheniensis, Legislator, & *Vnus ex Septem, supra Annos Octoginta vixit; Vir Magnanimus, sed Popularis, & amans Patriæ: item eruditus, nec non alienus à Voluptatibus, & Vita teneriore.* Epimenides Cretensis *Centum Quinquaginta Septem Annos vixisse traditur; mixta Res cum Portento, quia quinquaginta septem ipsorum, sub Antro eum delituisse ferunt. At dimidio Saculi post, Xenophanes Colophonius, Annos centum & duos, aut etiam diutius vixit; utpote qui viginti quinque annos natus, Patriam reliquit, septuaginta septem totos annos est peregrinatus, ac postea rediit; sed quamdiu à reditu vixerit, non constat: Vir non magis Itineribus, quam Mente oberrans, utpote cuius Nomen propter Opiniones, à Xenophane, in Xenomanem traductum est; Vastè proculdubio Conceptus, & nihil spirans nisi Infinitum.*

9. Anacreon Poëta major Octogenario fuit; *Homo lascivus, & voluptuarius, & bibax.* Pindarus Thebanus *Octogesimum Annum complevit; Poëta sublimis, cum quadam novitate Ingenii, & multus in Cultu Decorum.* Sophocles Atheniensis *similem Ætatem complevit; Poëta grandiloquus, totus in scribendo, & Familiæ negligens.*

10. Artaxerxes Persarum Rex, *Annos nonaginta quatuor vixit; Vir hebetioris Ingenii, neque Curarum magnarum patiens, amans Gloria, sed Otii magis. Eodem tempore*

56 HISTORIA VITÆ

Agelilaus Rex Spartanus Octoginta quatuor annos implevit; Vir moderatus, ut inter Reges Philosophus; sed nihilominus Ambitiosus, & Bellator, & tam Militia, quam Rebus gerendis strenuus.

II. Gorgias Leontinus Annos Centum & Octo vixit; Vir Rhetor, & prudentia sua ostentator, & qui Adolescentes Mercede accepta ut institueret, multum Peregrinator fuit, & paulo ante Mortem, nihil se habere quod Senectutem incusaret, dixit. Protagoras Abderites Nonaginta annos vixit: Iste similiter Rhetor fuit, sed non tam Cyclopædia usus, quam Civiles Res, & instructionem, ad Remp. tractandam, docere professus; attamen Circumcursator Civitatum, æque ac Gorgias. At Hocrates Atheniensis Nonagesimum Octavum Annum complevit, Rhetor item, sed Vir valde modestus, & Lucem Forensis fugiens, atque domitantum Scholam aperiens. Democritus Abderites, ad Annos Centum & Novem Ætatem produxit; Magnus Philosophus, & si quis alius ex Græcis, vere Physicus; Regionum complurium, & multo magis Naturæ ipsius Perambulator; Sedulus quoque Experimentator, & (quod Aristoteles ei objicit) Similitudinum potius Sectator, quam Disputationum Leges servans. Diogenes Synopeus, ad Nonaginta Annos vixit; Vir erga alios Liber, in se Imperiosus; Victus sordido, & Patientia gaudens. Zeno Citicæus, Centenarius, duobus tantum demptis Annis,

*Annis, fuit; Vir Animo excelso, & Opin-
ionum Contemptor, magni itidem Acumi-
nis, neque tamen molesti, sed quod animos
magis caperet, quam constringeret; quale e-
tiam postea fuit in Seneca. Plato Atheniensis
Annum Octogesimum primum implevit; Vir
Magnanimus, sed tamen Quietis amantior,
Contemplatione sublimis, & Imaginativus,
Moribus urbanus, & elegans; attamen ma-
gis Placidus; quam Hilaris; & Majestatem
quandam præseferens. Theophrastus Eresius
Annum octogesimum quintum complevit; Vir
dulcis Eloquio, dulcis etiam Rerum varia-
te; quique ex Philosophia Suavia tantum de-
cerpsit, Molesta & Amara non attigerit.
Carneades Cyrenæus multis postea Annis, ad
octogesimum quintum Ætatis Annum similiter
pervenit; Vir Eloquentia profluentis, quique
grata, & amœna Cognitionis varietate, &
se ipsum, & alios delectaret. At Ciceronis
Tempore Orbilius, non Philosophus, aut Rhe-
tor, sed Grammaticus, ad Centesimum fere
annum vixit; primo Miles, deinde Ludima-
gister; Vir natura acerbus, & Lingua & Ca-
lamo, & versus Discipulos etiam Plagosus.*

12. *Q. Fabius Maximus sexaginta tribus
Annis Augur fuit; unde constat eum Octoge-
nario majorem occubuisse; licet verum sit, in
Auguratu, Nobilitatem magis spectari soli-
tam, quam Ætatem: Vir prudens & Cun-
ctator, & in omnibus Vitæ partibus Moder-
atus, & cum Comitatus severus. Masinissa Rex*

Numidarum Nonagesimum Annum superavit, & filium genuit, post octogesimum quintum; Vir acer, & Fortuna fidens, & iuventute multas rerum vicissitudines expertus, decursu Ætatis constanter fœlix. At M. Porcius Cato, ultra Annum Nonagesimum vixit; Vir ferrei prope Corporis, & Animi; Lingua acerba, & Simultates amans; Idem Agricultura deditus, Sibi que & Familia sua Medicus.

13. Terentia Ciceronis Uxor, ad Annum centesimum tertium vixit; Mulier multis ærumnis conflictata, primo Exilio Mariti, deinde Dissidio, & rursus Calamitate ejus extrema; etiam Podagra sapius vexata. Luceja Annum Centenarium haud parum superavit; cum dicatur, Centum Annis totis, in Scena Mimam agens pronunciasse; Puella fortasse primo partes suscipiens, postremo Anus decrepita. At Galeria Copiola, Mima etiam & Saltria, pro Tirocinio suo producta est in Scenam, quo Anno Ætatis incertum est; verum post Annos Nonaginta Novem ab ea productione, rursus reducta est in Scenam, non jam pro Mima, sed pro Miraculo in Dedicatione Theatri à Pompejo Magno; Neque hic finis, cum etiam in Ludis Votivis pro Salute Divi Augusti, iterum monstrata sit in Scena.

14. Fuit & alia Mima, Ætate paulo inferior, Dignitate sublimior, quæ ad Nonagesimum Annum Ætatem fere produxit; Livia Julia Augusta, Cæsaris Augusti uxor, Tiberii Mater.
Etenim

Etenim si Fabula fuit Vita Augusti (Id quod ipse voluit, cum decumbens Amicis precepisset, ut postquam expiravit, sibi Plaudite exhiberent) certe & Livia optima Miina fuit; quæ cum Marito Obsequio, cum Filio Potestate quadam, & Prædominantia tam bene congrueret. Mulier Comis, & tamen Matronalis, Negotiosa, & Potestatis tenax. At Junia C. Cassii Vxor, M. Bruti Soror, etiam Nonagenaria fuit; cum post Aciem Philippensem sexaginta quatuor Annos vixisset, Mulier Magnanima, Opibus fœlix, Calamitate Mariti & Proximorum, & longa Viduitate mœsta, sed tamen Honorata.

15. Memorabilis est Annus Domini Septuagesimus Sextus, Tempore Imperatoris Vespasiani, quo reperiuntur Longævitas tanquam Fasti; Eo enim Anno peractus est Censûs, (Censûs autem de Ætatibus Auctoritatem, & Informationem habet fidissimam) atque in ea parte Italiæ, quæ jacet inter Apeninum & Padum, inventi sunt Homines, qui Annum Centesimum æquarunt, & superarunt Centum & Vincti quatuor; videlicet Annorum Centum, Homines quinquaginta quatuor; Annorum centum & decem, Homines quinquaginta septem; Annorum centum & viginti quinque, Homines duo; Annorum centum & triginta, Homines quatuor; Annorum centum & triginta quinque aut triginta septem, Homines item quatuor; Annorum centum & quadraginta, Homines tres. Præ-

ter hos, *speciatim* Parma edidit *Quinque*, quorum *Tres* centum *viginti* Annos, *Duo* centum *triginta* compleverunt; *Bruxella* *Vnum*, Annorum *centum* *viginti* *quinque*; *Placentia* *Vnum* Annorum *centum* *triginta* *unius*; *Faventia* *Vnam* *Mulierem*, Annorum *centum* *triginta* *duorum*; *Oppidum* *quoddam* (tunc dictum *Vellejadium*) in *Collibus* *circa* *Placentiam*, *decem* *dedit*; quorum *Sex* *Annorum* *Ætatis* *centesimum* *decimum*, *Quatuor* *centesimum* *vice-*
simum *compleverunt*; *Ariminum* *denique* *Vnum*, *centum* & *quingenta* *Annorum*; *nomine* *M. Aponium*.

[*Monitum.*] *Ne* *res* *in* *longum* *procederet*, *visum* *est*, *tam* *in* *illis*, *quos* *jam* *recensuimus*, *quam* *in* *his*, *quos* *mox* *recensebimus*, *Nulum* *adducere* *Octogenario* *Minorem*: *Apposui* *autem* *singulis* *Charactere*, *sive* *Elogium*, *verum* & *perbreve*; *at* *eiusmodi*, *quod* *judicio* *nostro*, *nonnullam* *habeat* *ad* *Longævitate* (quæ *Moribus*, & *Fortuna* *non* *parum* *regitur*) *relationem*; *Sed* *duplici* *modo*. *Aut* *quod* *tales* *Longævi* *esse* *plerunque* *soleant*, *aut* *quod* *tales*, *licet* *minus* *apte* *dispositi*, *tamen* *Longævi* *esse* *aliquando* *possint*.

16. *Inter* *Imperatores* *Romanos*, & *Græcos*, *item* *Francos*, & *Germanos*, *usque* *ad* *nostram* *Ætatem*, *qui* *numerum* *prope* *ducentorum* *Principum* *complerunt*, *quatuor* *tantum* *inveni* *sunt* *octogenarii*; *quibus* *addere* *licet* *Imperatores* *duos* *primos*, *Augustum* & *Tiberium*, *quorum* *hic* *septuagesimum* *octavum*

vum, ille septuagesimum sextum Annum implevit, & ad octogesimum forte pervenire Vterque potuisset, si placuisset Livix, & Caio. Augustus (ut dictum est) Annos vixit septuaginta sex; Vir moderatus Ingenio; Idem ad res perficiendas Vehemens, cetera Placidus & Serenus, Cibo & potu Sobrius, Venere intemperantior, per omnia Fœlix; Quoque Anno Ætatis tricesimo, gravem & periculosum passus est Morbum, adeo ut Salus ejus pro desperata esset: quem Antonius Musa Medicus, cum ceteri Medici Calida Medicamenta, tanquam Morbo convenientia adhibuissent, contraria ratione Frigidis curavit; Quod fortasse ei ad Diuturnitatem Vitæ profuit. Tiberius duos amplius Annos vixit; Vir lentis maxillis, (ut Augustus agebat) Sermone scilicet tardus, sed validus; Sanguinarius, Bibax, quique Libidinem etiam in Diætam transtulit; Attamen Valetudinis suæ Curator probus, ut qui solitus esset dicere, Stultum esse, qui post Triginta Annorum Vitam, Medicum consuleret, aut advocaret. Gordianus Senior, octoginta Annos vixit, & tamen violenta Morte periit, postquam vix degustasset Imperium; Vir Magnanimus, & Splendidus, Eruditus, & Poëta, & constanti vitæ tenore (ante ipsum obitum) Fœlix. Valerianus Imperator, Septuaginta sex Annos vixit, antequam à Sapore Rege Persarum captus esset; post Captivitatem autem septem Annos vixit, inter contumelias; etiam violenta Morte præreptus; Vir mediocris Ani-

mi.

mi, nec strenuus; Existimatione tamen paulo eminentior, & erectus, Experimento minor. Anastasius cognomine Dicorus, Octoginta Octo Annos vixit; Homo animi sedati, sed Humilior, & Superstitiosus, & Timidus. Anicius Justinianus, Annos octoginta tres vixit; Vir Gloria appetens, Persona propria socors, Ducum suorum virtute fœlix, & celebris; Vxorius, neque suus, sed aliorum ductu circumactus. Helena Britanna Constantini Magni Mater, octogenaria fuit; Mulier civilibus Rebus minus se immiscens, nec Mariti, nec Filii Imperio, sed tota Religioni dedita; Magnanima, & semper florens. Theodora Imperatrix (quæ Zoës soror erat, Monomachi uxoris, ipsa autem post obitum ejus sola regnavit) Annos supra octoginta vixit; Mulier negotiosa, & Imperio delectata, Fœlix admodum, & ex Fœlicitate Credula.

17. Iam à Sæcularibus, ad Principes Viros in Ecclesia Narrationem convertemus. S. Joannes Apostolus Servatoris, & Discipulus Amatus, nonaginta tres Annos vixit; Vere Aquilæ Emblemate notatus, nihil spirans nisi Divinum, & tanquam Seraph inter Apostolos, propter Fervorem Charitatis. S. Lucas Evangelista octoginta quatuor Annos complevit; Vir eloquens, & Peregrinator, S. Pauli Comes individuus, & Medicus. Symeon Cleophæ, Frater Domini dictus, Episcopus Hierosolymitanus, Annos centum & viginti vixit, licet Martyrio præreptus fuerit; Vir Animosus,
& Con-

& *Constans & bonorum Operum Plenus.* Polycarpus Apostolorum Discipulus, Smyrnen-
 sis Episcopus, videtur ad Centum annos &
 amplius aetatem produxisse; licet Martyrio in-
 terceptus; Vir excelsi Animi, & Heroica pa-
 tientia, & Laboribus indefessus. Dionysius
 Areopagita, Paulo Apostolo Contempora-
 neus, ad nonaginta Annos vixisse videtur;
 Volucris caeli appellatus, ob Theologiam subli-
 mitem; neque minus Factis, quam Meditatio-
 nibus insignis. Aquila & Priscilla Pauli Apo-
 stoli primo Hospites, deinde Coadjutores, con-
 jugio foelici & celebri, ad Centum ad mini-
 mum Annos vixerunt; cum sub Xisto primo
 superstites fuerint; Nobile Par, & in omnem
 Charitatem effusum; quibus inter maximas
 consolationes (quales proculdubio primos illos
 Ecclesia Fundatores sequebantur,) etiam illud
 Conjugalis Consortii tanquam magnus cumu-
 lus accesserat. S. Paulus Eremita, Annos cen-
 tum & tredecim vixit; vixit autem in Spe-
 lunca, victus tam simplici, & duro, ut eo
 Vitam tolerare supra Humanas Vires videri
 possit; in meditationibus & soliloquiis tantum-
 modo Aevum transigens; qui tamen non illi-
 teratus, aut Idiota, sed eruditus fuit. S. An-
 tonius Cœnobarum primus Institutor, aut
 (ut alii volunt) Restitutor, ad centesimum
 quintum Annum pervenit; Vir devotus, &
 contemplativus, & tamen Civilibus Rebus
 utilis; Vita genere austero, & aspero; at tamen
 in gloriosa quadam Solitudine degens, nec sine
 impe-

Imperio; cum & Monachos suos sub se habuisset, atque insuper à compluribus, & Christianis, & Philosophis, veluti Vivum aliquod Simulachrum, non sine Adoratione quadam, visitatus esset. S. Athanasius mortuus est Octogenario Major; Vir Invincibilis Constantia, Fama semper imperans, nec Fortuna succumbens; Idem erga Potentiores liber, erga Populum gratiosus, & acceptus; exercitatus Contentionibus, in iisque & Animosus, & Solers. S. Hieronymus, plurimorum consensu, Annum nonagesimum superavit; Vir Calamo potens, & virilis Eloquentia; varie eruditus, & Linguis, & Scientiis; Peregrinator item, atque Vita versus senium austerioris; sed in Vita privata Spiritus gerens altos, & late fulgens ex obscuro.

18. At Papæ Romani numerantur Ducen-
ti Quadraginta Unus; Ex tanto Numero
Quinque solummodo Octogenarii, aut supra
reperiuntur; Primitivis autem compluribus,
justa Ætas Martyrii Prærogativa anticipata
est. Joannes vicesimus tertius, Papa Roma-
nus, nonagesimum Ætatis Annum complevit;
Vir Ingenii inquieti, & Novis Rebus studens,
& multa transferens, nonnulla in Melius,
haud Pauca in Aliud; Magnus autem Opum,
& Thesauri Accumulator. Gregorius dictus
Duodecimus, creatus Papa in Schismate, &
quasi Interrex, Nonagenarius obiit; De eo,
propter brevitatem Papatus, nihil invenimus,
quod annotemus. Paulus Tertius, ad octoginta
& unum,

ET MORTIS. 65

Et unum, Annos vixit; Vir sedati Animi, Et profundi Consilii, idem Doctus, Et Astrologus, Et Valetudinem impense regens; more autem veteris Sacerdotis Eli, Indulgens in suos. Paulus Quartus octoginta tres Annos vixit; Vir Natura asper Et severus, altos gerens Spiritus, Et Imperiosus, Ingenio commotior, Sermone eloquens Et expeditus. Gregorius Decimus tertius, similem Ætatem octoginta trium Annorum implevit; Vir plane Bonus, Animo Et corpore sanus, Politicus, Temperatus, Euergetes Et Eleëmofynarius.

19. Qua sequentur, Ordine promiscuo, Fidei magis dubia, Observatione magis jejuna, erunt. Rex Arganthonius, qui regnavit Gadibus in Hispania, centum Et triginta, aut (ut alii volunt) quadraginta Annos vixit; ex quibus octoginta regnavit: De Moribus ejus, Et Vita genere, Et Tempore quo vixit, siletur. Cyniras Cypriorum Rex, in Insula illa tunc habitata Beata, Et Voluptaria, centum quinquaginta, aut sexaginta Annos vixisse perhibetur. Reges duo Latini in Italia, Pater Et Filius, alter octingentos, alter sexcentos Annos vixisse traduntur; verum hoc narratur à Philologis quibusdam, quibus Et ipsis (cetera satis credulis) Fides rei suspecta est, imo damnata. Arcadum Reges nonnullos Trecentos Annos vixisse alii tradunt; Regione ceriè ad Vitam longam satis idonea; Re fortasse Fabulis auctà. Narrant Dandonem quendam in Illyrico, absque Incommodis Senectutis, Quingentos Annos

Annos vixisse. Apud Epios, Ætolia videlicet Partem, narrant uniuersam Gentem admodum longævam fuisse; ut multi ex his Ducenum Annorum inveniunt; Inter eos Præcipuum quendam, nomine Litorium, virum Gigantæ Staturæ, qui Trecentos Annos cumularaverat. In Tmoli Montis Fastigio (Templi antiquitus vocato) Homines complures, centum quinquaginta Annos vixisse traditur. Sectam Essæorum apud Judæos, ultra Centum Annos communiter vixisse tradunt: Secta autem illa simplici admodum Diætâ utebatur, ad Regulam Pythagoræ. Apollonius Tyaneus Centum Annos excessit, aspectu (ut in tanta Ætate) pulcher, Vir certe Mirificus, apud Ethnicos Divinus habitus, apud Christianos Magus; Viçtu Pythagoricus, magnus peregrinator, magna etiam Gloria florens, & tanquam pro Numine cultus; Attamen sub finem Ætatis, Accusationes & Contumelias passus, unde nihilominus incolumis quoquo modo evasit. Attamen ne Longævitas sua Diætæ Pythagoricæ solum tribuatur, sed etiam è Genere suo aliquid traxisse videatur; Avus ejus etiam Centum Triginta Annos vixit. Q. Metellum ultra centum Annos vixisse certa res est; Atque, post Consularia Imperia, feliciter administrata, Pontificem Maximum, jam Senem creatum esse, & sacra per viginti duos Annos tractasse; neque Ore in Votis nuncupandis hæsitante, neque in Sacrificiis faciendis tremula Manu gerentem. Appium Cæcum,

cum, *Annosissimum fuisse constat; Annos non numerant, quorum partem majorem, postquam Luminibus orbatuſ eſſet, tranſegit; Neque propterea mollituſ, Familiam numeroſam, Clientelaſ quam plurimaſ, quinetiam Remp. fortiffime rexit; Extrema vero Ætate Lectica in Senatuſ delatuſ, Pacem cum Pyrrho vehementiffime diſſuaſit; cujuſ Principium Orationiſ admodum memorabile, & invincibile quoddam Robur, & impetum Animi, ſpirans; Magna, inquit, patientia, patreſ conſcripti, Cœcitateſ meaſ per plureſ jam Annos tuli; at nunc etiam me Surduſ quoque optaverim, cum voſ tam deformia Conſilia agitare audiam.* M. Perpenna *vixit Annos nonaginta octo; omnibuſ, quos Conſul ſententiã in Senatuſ rogaverat, (hoc eſt, omnibuſ Senato-ribuſ ſui Anni,) ſuperſteſ fuit: etiam omnibuſ, quos paulo poſt Cenſor in Senatuſ legerat, ſep-tem tantum exceptiſ.* Hiero Rex Siciliae, *Temporibuſ Belli Punicuſ ſecunduſ, ad centeſimuſ fere annuſ vixit; Vir & Regimine, & Moribuſ moderatuſ; Numinuſ Cultor, & Amicitia Conſervator religioſuſ; Beneficuſ, & conſtanter Fortunatuſ.* Statilia *ex nobili Familia, Claudiuſ tempore, vixit Annos nonaginta novem.* Clodia *Oſilii Filia Centuſ & quindecim.* Xenophiluſ, *antiquuſ Philoſophuſ eſt Secta Pythagoræ, centuſ & ſex Annos vixit, ſana & virida Senectute, & magna apud Vulguſ Doctrina fama.* Inſulani *Corcyrae habebantur olim Vivaceſ, ſed hodie*
com-

68 HISTORIA VITÆ

communi aliorum Sorte vivunt. Hippocrates Cous Medicus insignis, centum & quatuor Annos vixit; Artemque suam tam longa Vita comprobavit, & honestavit; Vir cum Prudentia quadam doctus; in Experientia, & Observatione multus; non Verba, aut Methodos captans, sed Nervos tantum Scientiæ separans, & proponens. Demonax Philosophus, (non solum Professione, sed Moribus) Tempore Adriani, ad Centenarium fere Annum vixit; Vir magni Animi, atque Animi victor, idque vere sine affectatione, & in maximo humanarum rerum Contemptu, Civilis, & Urbanus. Is cum Amici de Sepultura ipsius, verba injicerent, Definite, inquit, de Sepultura curare; cadaver enim Fœtor sepeliet; atque illi; Placet ergo Avibus, aut Canibus exponi? Ille rursus, Cum, inquit, vivus Hominibus prodesse pro viribus contenderim, quæ invidia est, si mortuus etiam Animalibus aliquid præbeam? Populus Indiæ, Pandoræ appellati, admodum Longævi; etiam usque ad Annum Ducentessimum. Addunt rem magis miram; Scilicet cum Pueri fere candido Capillo fuerint, Senectute ante Canitiem eos nigrescere solitos: Id tamen ubique vulgare est, ut Pueris Capillitio candidiore, virili Ætate, Pili mutantur in obscurius. Etiam Seres Indorum Populus, cum Vino suo ex Palmis, Longævi habitus sunt, usque ad Annum Centesimum Tricesimum. Euphranor Grammaticus consenuit

*senuit in Schola, & docebat Literas, ultra
 Annum centesimum. Ovidius Senior, Poëtae
 Pater, Nonaginta Annos vixit; Diversus à
 Moribus Filii, utpote qui Musas contempsit, &
 Poëticen Filio dissuasit. Asinius Pollio, Augu-
 sti Familiaris, Centum annos superavit; Vir
 ingentis Luxus, Eloquentis, Literarum cultor,
 attamen Vehemens, Superbus, Crudelis, &
 tanquam sibi Natus. Invaluit Opinio, de Se-
 neca, quod admodum Annosus fuerit, usque
 ad Annum centesimum decimum quartum;
 Quod verum esse non potest, cum tantum ab-
 sit, ut Senex decrepitus ad Neronis tirocinium
 admotus sit, ut contra Rebus gerendis stre-
 nue suffecerit; quinetiam paulo ante, medio
 tempore Claudii, exularit, ob adulteria ali-
 quarum Principum Fœminarum; quod in ta-
 lem Ætatem non competit. Johannes de Tem-
 poribus, ex omnibus posterioribus Saculis, Tra-
 ditione quadam, & Opinioe vulgari, usque
 ad Miraculum, vel potius usque ad Fabulam,
 Longævus perhibetur, Annorum supra Trecentos;
 Natione fuit Francus, militavit autem
 sub Carolo Magno. Gattius Aretinus Petrar-
 chæ Proavus, ad centum & quatuor Annos
 pervenit, prospera semper usus Valetudine, at-
 que in Extremis Vires labantes sentiens potius
 quam Morbum; quæ vera est Resolutio per Se-
 nium. Ex Venetis reperiuntur haud pauci
 Longævi, etiam Gradu eminentiori; Franci-
 scus Donarus Dux; Thomas Contarenus Pro-
 curator S. Marci; Franciscus Molinus item
 Pro-*

Procurator S. Marci; *Alii. At maxime memorabile est illud de Corvaro Veneto, qui Corpore, sub initio, valetudinario, cœpit primum metiri Cibum & Potum, ad certum Pondus, in curam Sanitatis: Ea cura transit usque in Diatam, & ex Diata in magnam Longevitatem, usque ad Annum Centesimum, & ultra, integris Sensibus, & constanti Valetudine. Guilielmus Postellus, nostra aetate, Gallus, ad Centesimum & prope Vicesimum Annum vixit; etiam summitatibus Barba in labro superiore nonnihil nigrescentibus, neque prorsus canis; Vir Capite motus, & non integra omnino Phantasia; magnus Peregrinator, & Mathematicus, & Hæretica Prævitæ nonnihil aspersus.*

20. *Apud nos in Anglia arbitror non existere Villulam, paulo populosorem, in qua non reperiatur aliquis Vir aut Mulier ex Octogennariis; Etiam ante paucos Annos in Agro Herefordiensi, inter Ludos Florales, instituta erat Choreæ & Saltatio ex Viris octo, quorum Ætas simul computata, Octingentos Annos complebat; cum quod Alteris eorum ad Centenarium deesset, Alteris aliquibus superesset.*

21. *In Hospitali Bethleem, ad Suburbia Londini, quod in Sustentationem, & Custodiam Phreneticorum institutum est, inveniuntur, de tempore in tempus, multi ex Mente captis fuisse longævi.*

22. *Ætates, de quibus fabulantur, Nympharum,*

pharum, & Dæmonum Aëreorum, qui Corpore mortales essent, sed admodum longævi; (id quod & Antiqua, & inter quosdam Recentiori Superstitione, & Credulitate, receptum est;) pro Fabulis, & Somniis habemus; præsertim cum sit Res, nec cum Philosophia, nec cum Religione bene consentiens. Atque de Historia Longævitatæ in Homine, per Individua, aut Individuis proxima, hæc inquisita sint. Iam ad Observationes per Capita transibimus.

23. Decursus Sæculorum, & Successio Propaginis; nihil videntur omnino demere de Diuturnitate Vitæ; quippe Curriculum Humana Ætatis videmus, usque à Tempore Mosis ad nostra, circa octogesimum Annum stetisse; neque sensim & paulatim (ut quis crederet) declinasse. Sunt certe Tempora, in singulis Regionibus, quibus Homines diutius, aut brevius degunt. Diutius plerunque, cum Tempora fuerint Barbara, & simplicioris Victus, & Exercitationi Corporis magis dedita; Brevius, cum magis Civilia, & plus Luxuriæ & Otii: Verum ista transeunt per Vices, Propago ipsa nihil facit. Neque dubium est, quin idem fiat in Animalibus cæteris, siquidem nec Boves, nec Equi, aut Oves, & Similia, Ævo, ultimis his Sæculis, minuuntur; Itaque Præcipitatio Ætatis facta est per Diluvium; & fieri fortasse potest, per Similes Majores Casus, (ut loquuntur) veluti Inundationes particulares, Combustiones per longas Siccitates, Terra motus,

motus, & similia. Quinetiam videtur, similis esse ratio in Magnitudine Corporum, siue Statura; qua nec ipsa per Successionem propaginis defluit; licet Virgilius (communem opinionem secutus) divinasset Posteris futuros Presentibus minores: unde ait de Campis Emathiis, & Emonensibus subarandis:

Grandiaque effossis mirabitur Ossa sepulchris.

Etenim cum constet, fuisse quondam Homines Staturis Giganteis, (quales & in Sicilia, & alibi, in vetustis Sepulchris, & Cavernis, pro certo reperti sunt,) tamen jam per tria fere Millenaria Annorum, ad quæ producitur Memoria satis certa, in iisdem Locis, nil tale continuatur; licet etiam hac res, per Mores, & Consuetudines civiles, vices quasdam patiatur, quemadmodum & illa altera. Atque hac magis notanda, quia insedit Animis Hominum penitus Opinio, quod sit perpetuus Deflexus per Ætatem, tum quoad Diuturnitatem Vitæ, tum quoad Magnitudinem & Robur Corporis; Omniaque labi & ruere in Deterius.

24. Regionibus Frigidioribus & Hyperboreis, diutius Homines vivunt plerunque, quam Calidioribus; Quod necesse est fieri; cum & Cutis sit magis astricta; & Succus Corporis minus dissipabiles; & Spiritus ipsi minus acres ad consumendum, & magis fabriles ad reparandum; & Aër (utpote modice calefactus,

factus; à Radiis Solis) minus Prædatorius; At sub Linea Æquinoctiali, ubi Sol transit, & duplex sit Hyems, & Æstas, sitque etiam major Æqualitas inter Spatia Dierum, & Noctium, (si cætera non impediunt,) etiam bene diu vivunt; ut in Peruvia, & Taprobana.

25. Insulani mediterraneis ut plurimum sunt Longæviores; Neque enim tam diu vivunt in Russia, quam in Orcadibus; neque tam diu in Africa ejusdem Parelleli, quam in Canariis, & Terceis; Japonenses etiam Chinesibus (licet hi Longævitatæ appetentes sint usque ad Insaniam) sunt vivaciores; nec mirum, cum Aura Maris, & in Regionibus Frigidioribus forveat, & in Calidioribus refrigeret.

26. Loca Excelsa potius edunt Longævos, quam Depressa; præsertim si non sint Juga Montium, sed Terræ Altæ, quatenus ad Situm eorum generalem: qualis fuit Arcadia in Græcia, & Ætolia Pars, ubi Longævi admodum fuerunt: At de Montibus ipsis eadem foret ratio, propter Aërem videlicet puriorem, & limpidiorem, nisi hoc labefactaretur per accidens; interventu scilicet Vaporum ex Vallibus eo ascendentium, & ibi acquiescentium. Itaque in Montibus Nivalibus, non reperitur aliqua insignis Vita Longitudo: non in Alpibus, non in Pyrenæis, non in Appennino; sed Medii Colles, aut etiam Valles; dant Homines Longæviores; At in Montium

D

tium

tium Jugis proteusis versus Æthiopiam, & Abyssinos, ubi, propter Arenas subjectas, parum aut nihil incumbit in Montes Vaporis, diutissime vivunt, etiam ad hodiernum Diem; Annum non raro Centesimum & Quinquagesimum implentes.

27. Paludes & Tractus earum, præsertim exporrecti in Plano, Nativis propitii, Advenis maligni, quoad Vita prorogationem, aut decurtationem; Quodque mirum videri possit, Paludes Aqua Salsa per vices inundata, minus salubres, quam qua Aqua Dulci.

28. Regiones Particulares, que notatae sunt Longævos produxisse, sunt Arcadia, Ætolia, India cis Gangem, Bresilia, Taprobana, Britannia, Hybernia, cum Insulis Orcadibus, & Hebridibus; nam de Æthiopia, quod ab Aliquo ex Antiquis refertur, quod Longævi fuerint, Res vana est.

29. Occulta est res, Salubritas, præsertim perfectior, Aëris; & potius Experimento, quam Discursu, & Conjectura, elicitur. Capi possit Experimentum ex Vellere Lanæ, per expositionem in Aërem cum mora aliqua Dierum, minus aucto Pondere: Aliud ex Frusto Carnis, diutius manente non putrefacto; Aliud ex Vitto Calendari minori spatio reciprocante: De his, & Similibus, amplius inquiratur.

30. Aëris non tantum Bonitas, aut Puritas, verum etiam Æqualitas quoad Longævitatem spectatur: Collium & Vallium
Vatic.

Varietas *Aspectui* & *Sensui* grata, *Longevitati* suspecta; At *Planities* modice sicca, nec tamen nimis sterilis, aut *Arenosa*, nec rorsus sine *Arboribus* & *Vmbra*, *Diurnitati* Vita magis commoda.

31. *Inæqualitas* Aëris, (ut jam dictum est) in *Loco* Mansionis, mala; verum *Mutatio* Aëris in *Peregrinatione*, postquam quis assueverit, bona: unde & magni *Peregrinatores* Longævi fuerunt: similiter etiam Longævi, qui in *Tuguriolis* suis, eodem loco, perpetuo vitam degerunt: Aër enim *Assuetus*, minus consumit, at *Mutatus* magis alit, & reparat.

32. *Vi* Seris, & *Numerus* Successionum, ad *Diurnitatem*, aut *Brevitatem* vita, nihil est (ut jam diximus;) ita *Conditio* immediata Parentum, tam ex parte *Patris*, quam *Matris*, proculdubio multum potest. Alii siquidem generantur ex *Senibus*; Alii ex *Adolescentulis*; Alii ex *Viris* Ætate justiore; Item Alii à *Patribus*, cum Sani fuerint, & bene dispositi; Alii à *Morbidis*, & *Languidis*; Item Alii à *Repletis*, & *Ebriis*; Alii post *Somnum* & *Horis* matutinis; Item Alii post longam *Intermissionem* *Veneris*; Alii post *Venerem* repetitam; Item Alii *flagrante* *Amore* *Patrum*, (ut fit plerumque, in *Spuriis*) Alii *deseruescente*, ut in *Coniugiis* diuturnis. Eadem etiam ex parte *Matris* spectantur: Quibus addi debent, *Conditio* *Matris*, dum *gestat* *Vterum*, quali *sanitate*, quali *dieta*? Et *Tempus* *Gestationis*, ad *decimum* *Mensem*, aut *celerius*? Hac ad *Normam* *reducere*,

*cere, quatenus ad Longevitatem difficile est
 Atque eo difficilius, quod fortasse qua optima
 quis putaret, in contrarium cedent: Etenim
 Alacritas illa in Generatione, qua Libera
 Corpore robustos, & agiles producit, ad Lon-
 gevitatem minus utilis erit, propter Acrimo-
 niam & Incensionem Spirituum. Diximus
 antea, Plus habere ex materno Sanguine, con-
 ferre ad Longevitatem; Etiam Mediocritas si-
 mili ratione optima esse putamus, Amorem
 potius Conjugalem, quam Meretricium; Ho-
 ras Generationis matutinas; Statum Corpori
 non nimis Alacrem, aut Turgidum, & Si-
 milia. Illud etiam bene observari debet, quo
 Habitus Parentum robustior, ipsis magis e-
 propitius, quam Fatui, precipue in Matre
 Itaque satis imperite Plato existimavit Claudi-
 care virtutem Generationum, quod Mulieres
 similibus cum Viris Exercitiis tam Animi, quam
 Corporis, non utantur; Illud contra se habet
 Distantia enim Virtutis inter Marem, & Fa-
 minam, maxime utilis est Fœtui; Atque Fa-
 mina teneriores magis Præbitoria sunt ad alen-
 dum fœtum, quod etiam in Nutricibus tene-
 Neque enim Spartanæ Mulieres, quæ ante An-
 num vicesimum secundum, aut (ut alii di-
 cunt) quintum, nubere non solebant (ideoque
 Andromanæ vocabantur) generosiores, aut
 longeviores Sobolem ediderunt, quam Romæ,
 aut Athenienses, aut Thebanæ, apud
 quas, Anni Duodecim, aut Quatuordecim
 Nubiles erant. Atque si in Spartanis aliqui
 fuer*

uerit Egregium, id magis Victus Parsimonia de-
 bebatur, quam Nuptiis Mulierum serotinis. Il-
 lud vero Experientia docet, Esse quasdam Stir-
 pes ad tempus longævas, ut Longævitas sit,
 quemadmodum Morbi, Res Hæreditaria, in
 aliquibus periodis.

33. Candidiores Genis, Cute, & Capil-
 lis, minus vivaces; Subnigri, aut Rufi, aut
 Lentiginosi magis. Etiam Rubor nimis in Ju-
 ventute, Longævitatē minus promittit, quam
 Pallor. Cutis durior Longævitatē signum,
 potius quam mollior; neque tamen hoc intel-
 ligitur de Cute Spissiori (quam vocant Anse-
 cinam) qua est tanquam Spongiosa; sed de Du-
 ra simul, & Compacta; Quin & Frons majo-
 ribus Rugis sulcatus, melius signum quam Ni-
 tidus, & Explicatus.

34. Pili in Capite Asperiores, & magis seto-
 si ostendunt vitam longiorem quam Molles, &
 delicati; Crispi vero eandem prænunciant, si
 sint simul Asperi; contra si sint Molles, & splen-
 dentes. Item si sit Crispatio potius Densa, quam
 per largiores Cincinnos.

35. Citius aut serius Calvescere, Res est
 quasi indifferens; cum Calvastri plurimi lon-
 gævi fuerint; Etiam cito Canescere, (utcur-
 que videatur Canicies præcursor ingruentis Se-
 nectutis) Rex fallax est; cum haud pauci præ-
 propere Canescentes, diu postea vixerint; Quin-
 etiam præmatura Canities, absque ulla Calvi-
 tie, signum est Longævitatē; Contra, si con-
 comitetur Calvities.

D 3

36. Pi-

78 HISTORIA VITÆ

36. Pilositas Partium Superiorum signum Vita minus longa, atque Pectore hirsuti, & quasi jubati, minus Vivaces: at Inferiorum Pilositas, ut Femorum, Tibiarum, signum longa Vita.

37. Proceritas Staturæ (nisi fuerit enormis Compage commoda, & sine Gracilitate, praesertim si concomitetur Corporis Agilitas, signum longa Vita; At contra, Homines brevior Statura magis vivaces, si fuerint minus Agiles, & Motu tardiores.

38. In Corporis Analogia; Qui Corpore aliquanto breviores sunt, Tibiis longioribus longaviores sunt, quam qui Corpore magis demisso, Tibiis autem brevioribus: Item, qui Inferioribus Partibus largiores sunt, & Superioribus contractiores, (Structura Corporis, quasi surgente in Acutum) longaviores, quam qui Humeros lati, deorsum sunt tanquam attenuati.

39. Macies cum Affectibus Sedatis, tranquillis, & facilibus; Pinguior autem Habitus cum Cholera, vehementia, & pertinacia Diuturnitatem Vita significant: Obesitas autem in Juventute, brevior Vitam praemonstrat; in Senectute, Res est magis indifferens

40. Diu & sensim Grandescere, signum Vita longa; si ad Staturam magnam, magnum signum: si ad minorem, signum tamen; At contra velociter Grandescere ad Staturam magnam, signum malum est; si ad Staturam brevem, minus malum.

41. Car-

41. Carnes Firmiores, & Corpus Musculo-
sum, & Nervosum & Nates minus tumentes,
quantum Sedendo tantum sufficiant) & Vena
a paulo eminentiores, Longævitatē denotant;
Contraria Brevitatē Vita.

42. Caput, pro Analogia Corporis, minu-
tius; Collum mediocre, non oblongum, aut
fragile, aut tumidum, aut tanquam Humeris
impactum: Nates patula, quacunque forma
Nasi: Os largius: Auris cartilaginea, non Car-
nosa; Dentes robusti, & contigui, non exiles,
aut rari, Longævitatē prænunciant; Et mul-
to magis, si Dentes aliqui novi, proveciore
Ætate proveniant.

43. Pectus latius, sed non elevatum, quin
potius adductius: Humerique aliquantulum
gibbi, & (ut loquuntur) Fornicati: Venter pla-
nus, nec prominens: Manus largior, & Palma
minus Lineis exarata: Pes brevior, & rotun-
dior, Femora minus carnosā; Suræ non caden-
tes, sed se altius sustentantes, Signa Longævitatē.

44. Oculi paulo grandiores, atque Iris i-
pforum cum quodam Viore; Sensus omnes non
nimis acuti: Pulsus iuventute tardior, sub Æ-
tatem vergentem paulo incitior; Detentio An-
helitus faciliior, & in plura Momenta; Alvus
iuventute sicciior, Vergente Ætate humidior,
signa etiam Longævitatē.

45. De Temporibus Nativitatē, nihil ob-
servatum est, quoad Longævitatē, memora-
tū dignum, præter Astrologica, quæ in To-
picis relegavimus. Partus Octimestris, non

solum pro non Vivaci, verum etiam pro non Vitali habetur. Etiam Partus Hyemales habentur pro Longevioribus.

46. Victus sive Diæta Pythagorica, aut Monastica, secundum Regulas strictiores, aut ad Amussimæ equalis, (qualis fuit illa Cornarii) videtur potenter facere ad Vitæ Longitudinem. At contra ex iis, qui libere, & communi more vivunt, Longeviores reperti sunt sæpenumero Edaces & Epulones, denique qui liberaliore Mensa usi sunt. Media Diæta, quæ habetur pro Temperata, laudatur, & ad Sanitatem confert, ad vitam Longævam parum potest: Etenim, Diæta illa Strictior, Spiritus progignit paucos, & lentos, unde minus consumit, at illa Plenior, Alimentum præbet copiosum, unde magis reparat; Media neutrum præstat. Vbi enim Extrema nociva sunt, Medium optimum; verum ubi Extrema juvativa, Medium nihili fere est. Diæta autem illi strictiori, convenit etiam Vigilia, ne Spiritus pauci, multo Somno opprimantur; Exercitatio item modica, ne exolvantur; Veneris Abstinencia, ne exhauriantur: At Diætae Vberiori convenit contra Somnus largior, Exercitatio frequentior, Usus Veneris tempestivus. Balnea, & Unguenta (qualia fuerunt in usu) Deliciis potius, quam Vitæ producendæ, accommodata fuerunt; Verum de his omnibus, cum ad Inquisitionem secundum Intentiones ventum erit, accuratius dicemus. Illud interim Celsi Medici, non solum Docti, verum etiam Prudentis,

non

ET MORTIS. SI

non contemnendum est; Qui Varietatem & Alternationem Diætæ jubet, sed cum inclinatione in Partem Benigniore: Scilicet, ut quis Vigiliis quandoque se assuescat, alias Somno indulgeat, sed Somno sapius; Itidem, interdum jejunet, interdum epuletur, sed epuletur sapius; Interdum Animi Contentionibus strenue incumbat, interdum Remissionibus utatur, sed Remissionibus sapius. Illud certe minime dubium est, quin Diætæ bene instituta, partes, ad prolongandam Vitam, potiores teneat; neque conveni unquam aliquem valde Longævum; qui interrogatus de Victu suo, non observasset aliquid Peculiare; Alii alia. Equidem memini quendam Senem Centenario Majorem, qui productus est Testis, de antiqua quadam Prescriptione; Is cum, finito Testimonio, à Judice familiariter interrogaretur, quid agens tam diu vixisset; respondit (præter expectatum, & cum Risu Audientium) Edendo, antequam esurirem, & Potando, antequam sitirem. Sed de his, (ut dictum est) postea.

47. Vita Religiosa, & in sacris, videtur ad Longævitatem facere; Sunt in hoc Genere Vita, Otium; Admiratio & Contemplatio rerum divinarum; Gaudia non Sensualia; Spes nobiles; Metus salubres; Mœtiores dulces; denique Renovationes continua per Observantias, Pœnitentias, & Expiationes; quæ omnia ad Diuturnitatem Vita potenter faciunt. Quibus si accedat Diætæ illa Austera, quæ Massam

Corporis induret, Spiritus humiliet, nil mirum si sequatur Longævitas insignis; qualis fuit Pauli Eremitæ, Simeonis Stilitæ, Anachoretæ Columnaris, & complurium aliorum Monachorum ex Eremo, & Anachoretarum.

48. Huic proxima est Vita in Literis, Philosophorum, Rhetorum, & Grammaticorum; Degitur hic quoque in Otio, & in iis Cogitationibus, quæ cum ad Negotia Vitæ nihil pertineant, non mordent, sed Varietate, & impertinentia, delectant; Vivunt etiam ad arbitrium suum, in quibus maxime placeat, Horas & Tempus terentes; Atque in consortio plerunque Adolescentium, quod paulo lætius est. In Philosophis autem magna est Discrepantia, quoad Longævitatem, inter Sectas. Etenim Philosophiæ, quæ nonnihil habent ex Superstitione, & Contemplationibus sublimibus, optima, ut Pythagorica, Platonica: Etiam quæ Mundi Perambulationem, & Rerum Naturalium varietatem complectebantur, & Cogitationes habebant discinctas, & alias, & magnanimas, (de Infinito, & de Astris, & de Virtutibus Heroicis, & hujusmodi) ad Longævitatem bonæ; quales fuerunt Democriti, Philolai, Xenophanis, Astrologorum & Stoicorum: Etiam quæ nihil habebant Speculationis Profundioris, sed ex Sensu Communi, & Opinionibus vulgatis, absque Inquisitione acriori, in omnem partem placide disputabant, similiter bonæ; quales fuerunt Carneades

dis

dis, & Academicorum; item Rhetorum,
& Grammaticorum: *At contra*, Philosophiæ
in Subtilitatum Molestiis versantes, &
Pronunciativæ, & singula ad Principiorum
Trutinam examinantes, & torquentes, deni-
que Spiniosiores, & Angustiores, mala; qua-
les fuerunt, plerunque Peripateticorum, &
Scholasticorum.

49. Vita Rusticana item ad Longævitatatem
idonea; Frequens est sub Dio, & Aère libero;
non Socors, sed in Motu; Dapibus plerun-
que Recentibus, & inventis, sine Curis & In-
vidia.

50. De Vita Militari, in Iuventute, etiam
bonam habemus Opinionem; Certe complures
Bellatores egregii longævi fuerunt; Corvinus,
Camillus, Xenophon, Agesilaus, & Alii tam
Prisci, quam Moderni: Prodest certe Longæ-
vitati, si à Iuventute, ad Ætatem Prove-
ctam, omnia crescant in Benignius, ut Iuven-
tus laboriosa, Dulcedinem quandam Senectuti
largiatur: Existimamus etiam Affectus Mili-
tares, ad Contentionis studium, & spem Victo-
ria, erectos, talem infundere Calorem Spiriti-
bus, qui Longævitati proffit.

M E D I C I N Æ,

A D

Longævitatē.

Ad Artic. 10. Connexio.

Medicina quæ habetur, intuetur fere tantum *Conservationem Sanitatis & Curationem Morborum*; de iis autem, quæ propriè spectant ad *Longævitatē*, parva est Mentio & tanquam obiter. Proponemus tamen *Medicamenta*, quæ in hoc genere notantur *Cordialia* scilicet quæ vocantur. Etenim quæ sumpta in *Curationibus*, *Cor* & (quo verius est) *Spiritus* muniunt, & roborant contra *Venena & Morbos*, translata cum *Judicio & Delectu* in *Diatam*, etiam ad *Vitam* producendam, aliqua ex parte, prodesse possunt, consentaneum est. Id faciemus non promiscue ea cumulantes, (ut moris est) sed excerptes *Optima*.

I. *Aurum triplici Forma exhibetur; Aut in Auro (quod appellant) Potabili; aut in Vino Extinctionis Auri; aut in Auro in Substantia; qualia sunt, Aurum Foliatum, & Limatura Auri. Quod ad Aurum Potabile attingit, cœpit dari in Morbis desperatis, aut gravioribus, pro egregio Cordiali, atque successu non contemnendo. Verum existimamus Spiritus Salis, per quos fit Dissolutio, Virtutem illam*

qu

qua reperitur, largiri potius, quam ipsum Aurum; Quod tamen sedulo celatur: Quod si aperiri possit Aurum absque Aquis Corrosivis, aut per Corrosivas, (modo absit Qualitas Venenata) bene postea ablutas, Rem non inutilem fore arbitramur.

2. Margaritæ sumuntur aut in Pulvere lævigato, aut in Malagmate quodam sive Dissolutione, per Succum Limonum impense acerbiorum, & recentium; atque dantur aliquando in Confectionibus Aromaticis, aliquando in Liquore. Margaritæ proculdubio affinitatem habet cum Concha, cui adhaeret; & possit esse similis fere Qualitatis cum Testis Cancrorum Fluviatilium.

3. Inter Gemmas Crystallinas habentur pro Cordialibus præcipue dus; Smaragdus & Hyacinthus; quæ dantur sub iisdem Formis, quibus Margaritæ, excepto quod Dissolutiones earum (quod scimus) non sint in usu. Verum nobis magis suspecta sunt Gemmæ illæ Vitæ, ob Asperitatem.

[Monitum.] De his, quæ memoravimus, quatenus & quomodo Juvamentum præbeant, postea dicitur.

4. Lapis Bezoar probata est Virtutis; quod Spiritus recreet, & lenem Sudorem provocet. Cornu autem Monocerotis, de Existimatione sua decidit; ita tamen ut gradum servet, cum Cornu Cervi, & Osse de corde Cervi, & Ebore & similibus.

5. Ambra Grisia ex optimis est, ad Spiritus demul-

demulcendos, & confortandos. Sequuntur Nomina tantum Simplicium, cum Virtutes ipsarum satis sint cognita.

Calida.

Crocus.
 Folium Indum.
 Lignum Aloës.
 Cortex Citri.
 Melissa.
 Ocymum.
 Caryophyllata.
 Flores Arantiorum.
 Rosmarinus.
 Menta.
 Betonica.
 Carduus Benedictus.

Frigida.

Nitrum.
 Rosa.
 Viola.
 Fragaria.
 Fraga.
 Succus Limonum dulcium.
 Succus Arantiorum dulcium.
 Succus Pomorum Fragrantium.
 Borago.
 Buglossa.
 Pimpinella.

Santalum.

Santalum.

Camphora.

[*Monitum.*] Cum de iis jam Sermo sit, quæ in *Dietam* transferri possint; *Aqua* illæ *Ardentiores*, atque *Olea Chymica*, (quæ, ut ait *Quidam ex Nugatoribus*, sunt sub *Planeta Martis*, & habent *Vim furiosam*, & *destructivam*) quinetiam *Aromata* ipsa *Acrida* & *Mordacia*, *rejicienda* sunt; & *videndum*, quomodo *componi* possint *Aqua*, & *Liquores ex Præcedentibus*, non *Phlegmatica* illæ *Stillaticia*, neque *rursus Ardentis* ex *Spiritu vini*, sed *magis Temperatæ*, & *nihilominus vivæ*, & *Vaporem benignum spirantes*.

6. *Hæsitamus de* *Frequenti Sanguinis Missione*; *utrum ad Longævitatē conferat*, & *potius in ea sumus Opinione*, *quod hoc faciat*, *si in Habitum versa fuerit*, & *cætera sint accommodata*; *Etenim Succum Corporis Veterem emittit*, & *Novum inducit*.

7. *Arbitramur etiam Morbos quosdam Emaciantes*, *bene curatos*, *ad Longævitatē prodesse*; *Succos enim Novos præbent Veteribus consumptis*; *atque (ut ait ille) Convalescere est Juvenescere*; *Itaque inducendi sunt tanquam Morbi quidam Artificiales*, *id quod fit per Dietas strictas*, & *Emaciantes*, *de quibus postea dicemus*.

IN-

I N T E N T I O N E S.

Ad Artic. 12. 13. & 14.

Connexio.

Postquam autem *Inquisitionem* absolverimus secundum subjecta, videlicet *Corporum inanimatorum, Vegetabilium, Animalium, Hominis*; proprius accedemus, & *Inquisitionem* per *Intentiones* ordinabimus veras & proprias, (ut omnino arbitramur) quæque sint tanquam *Semita Vitæ Mortalis*. Neque enim in hac Parte quicquam, quod valeat, hactenus inquisitum est: sed plane fuerunt *Hominum Contemplationes*, quasi simplices, & non proficientes. Nam cum audiamus ex una parte *Homines*, de confortando *Calore Naturali*, atque *Humore Radicali*; atque de *Cibis*, qui generant *Sanguinem laudabilem*, quique sit nec *Torridus*, nec *Phlegmaticus*; atque de *Refocillatione, & Recreatione Spirituum*, verba facientes; existimamus sane, *Homines* non malos esse, qui hæc loquuntur: Sed nihil horum potenter facit ad *Finem*. Cum vero ex altera parte, audiamus *Sermones* inferri de *Medicinis ex Auro*, (quia scilicet *Aurum* *Corruptioni* est minime *obnoxium*) & de *Gemmis*, ad recreandos *Spiritus*, propter *Proprietates occultas, & Clarem suam*; Quodque, si possint detineri, & excipi in *Vasibus Balsama, & Quinta Essentia Animalium*, *Superbiam*

perbam faceret Spem *Immortalitatis*; Quod-
 que *Carnes Serpentum*, & *Cervorum*, consen-
 su quodam valeant ad Renovationem Vitæ,
 quia Alter mutat *Spolis*, alter *Cornua*; (de-
 buerant autem *Carnes Aquilarum*, adjun-
 gere, quia *Aquila* mutat *Rostrum*;) Quod-
 que quidam, cum *Vnguentum* sub terra de-
 fossum reperisset, eoque se à Capite ad Pe-
 des usque unxisset, (exceptis *Plantis Pedum*)
 ex hujusmodi Unctione trecentos Annos vi-
 xisset absque morbo, (præter Tumores *Plan-
 tarum Pedum*;) Atque de *Artesio*, qui cum
Spiritum suum labascere sensisset, *Spiritum*
Adolescentis cujusdam Robusti ad se traxisset,
 cumque inde examinasset; sed ipse complu-
 res Annos ex Alieno illo *Spiritu* vixisset; Et
 de *Horis Fortunatis*, secundum *Schemata*
Cæli, in quibus *Medicina* ad Vitam produ-
 cendam, colligi, & componi debent; Atque
 de *Sigillis Planetarum*, per quæ *Virtutes cœ-
 litus* ad prolongationem vitæ haurire, & de-
 ducere possimus; & hujusmodi *Fabulosis*, &
Superstitiosis; prorsus miramur Homines ita
 Mente captos, ut iis hujusmodi Res imponi
 possint. Denique, subit Humani generis Mi-
 seratio, quod tam duro Fato obsideatur, in-
 ter Res inutiles, & ineptas. Nostras autem
Intentiones, & Rem ipsam premere, & pro-
 cul esse à Commentis vanis, & credulis, con-
 fidimus; & tales, ut Rebus, quæ illis *Intentio-
 nibus* satisfaciant, à Posteris quam plurima,
 Intentionibus autem ipsis non multum, addi
 posse existimemus. Sunt

Sunt tamen Pauca, sed magni prorsus Momenti, quorum Homines præmonitos esse volumus.

Primo, nos in hac Sententia sumus, ut existimemus *Officia Vita*, esse *Vita ipsa* priora. Itaque si quid sit ejusmodi, quod *Intentionibus* nostris, magis exacte respondere possit, ita tamen ut *Officia*, & *Munia Vita*, omnino impediatur; quicquid hujus generis sit, rejicimus: Levem fortasse aliquam Mentionem hujusmodi Rerum facimus, sed minime illis insistimus. Neque enim de vita aliqua, in *Speluncis*, ubi Radii & Tempestates cœli non penetrent, instar *Antri Epimenidis*; Aut de perpetuis *Balneis*, ex Liquoribus præparatis; Aut de *Superpelliciis*, & *Ceratis* ita applicandis, ut Corpus perpetuo sit tanquam in Capsula; Aut de *Pigmentis Spissis*, more *Barbarorum* nonnullorum; Aut de *Ordinatione Victus & Diata* accurata, quæ solum hoc videatur agere, & nihil aliud curare, quam ut quis vivat; (qualis fuit *Herodici* apud Antiquos, & *Cornari Veneti* nostro Sæculo, sed majore cum Moderatione;) Aut de hujusmodi Portentis, Fastidiis, & Incommodis, sermonem aliquem serium, & diligentem instituimus; Sed & afferimus Remedia, & Præcepta, ex quibus *Officia vita* non deserantur, aut nimias excipiant Moras, & Molestias.

Secundo, ex altera parte, Hominibus denunciamus, ut nugari desinant; nec existimant

ment tantum Opus, quantum est *Natura potentem Cursum remorari*, & retrovertere, posse Haustu aliquo Matutino, aut usu alicujus pretiosæ *Medicina*, ad Exitum perducere; sed ut pro certo habeant, necesse esse ut hujusmodi Opus sit plane Res operosa, & quæ ex compluribus Remediis, atque eorum inter se Connexione idonea, constet; Neque enim quisquam ita stupidus esse debet, ut credat id quod nunquam est factum, fieri posse, nisi per Modos etiam nunquam tentatos.

Tertio diserte profiteamur, nonnulla ex iis, quæ proponemus, Experimento nobis non esse probata, (neque enim hoc patitur nostrum Genus Vitæ) sed tantum summa (ut arbitramur) Ratione, ex Principiis nostris, & Præsuppositis, (quorum alia inserimus, alia Mente servamus) esse derivata; & tanquam ex *Rupe*, aut *Minera* ipsius *Natura*, excisa & effossa. Neque tamen Curam omisimus, eamque providentem & sedulam, quin (quandoquidem de Corpore Humano agatur, quod, ut ait *Scriptura*, est *supra Vestimentum*) ea proponamus Remedia, quæ sint tuta saltem, si forte non fuerint fructuosa.

Quarto, illud Homines rite, & animadvertere, & distinguere volumus; Non eadem semper, quæ ad *Vitam Sanam*, ad *Vitam Longam* conferre. Sunt enim nonnulla, quæ ad *Spiritus Alacritatem*, & *Functionum Robur*, & Vi-

& Vigorem, profunt, quæ tamen de *Summa Vita* detrahunt. Sunt & alia, quæ ad *Prolongationem Vita* plurimum juvant, sed tamen non sunt absque Periculo *valetudinis*; nisi per *Accommodata* quædam huic Rei occurratur; de quibus tamen (prout Res postulat) *Cautiones*, & *Monita* exhibere non prætermittemus.

Postremo, visum est nobis varia *Remedia*, secundum singulas *Intentiones* proponere; *Dilectum* vero *Remediorum*, atque *Ordinem* ipsorum, in medio relinquere. Etenim ex ipsis, quæ *Constitutionibus Corporum* diversis, quæ *Generibus Vita* variis, quæ *Ætatibus* singulis, maxime convenient, quæque alia post alia sumenda sint, & quomodo *Praxis* universa harum rerum sit instruenda, & regenda, exacte perscribere, & nimis longum foret, neque idoneum est quod publicetur.

Intentiones in *Topicis* proposuimus tres: *Prohibitionem Consumptionis*; *Perfectionem Reparationis*; & *Renovationem Veterationis*. Verum, cum quæ dicentur, nihil minus sint, quam *Verba*, *Intentiones* illas tres ad decem *Operationes* deducemus.

1. Prima est *Operatio* super *Spiritus*, ut revirescant.

2. Secunda *Operatio* est, super *Exclusionem Aëris*.

3. Tertia *Operatio* est, super *Sanguinem*, & *Calorem Sanguificantem*.

4. Quarta *Operatio* est, super *Succos Corporis*.

5. Quin-

5. Quinta Operatio est, super *Viscera*, ad *Extrusionem Alimenti*.

6. Sexta Operatio est, super *Partes Exteriores*, ad *Attractionem Alimenti*.

7. Septima Operatio est, super *Alimentum ipsum*, ad *Insinuationem ejusdem*.

8. Octava Operatio est, super *Actum ultimum Assimilationis*.

9. Nona Operatio est, super *Intenerationem Partium*, postquam coeperint desiccari.

10. Decima Operatio est, super *Expurgationem Succi veteris, & Substitutionem Succi novi*.

Harum *Operationum* Primæ quatuor pertinent ad *Intentionem* primam; Quatuor Proximæ, ad *Intentionem* secundam; Duæ ultimæ, ad *Intentionem* Tertiam.

Cum vero hæc Pars de *Intentionibus*, ad *Praxin* innuat, sub *Historia* Nomine, non solum *Experimenta*, & *Observationes*, sed etiam *Consilia*, *Remedia*, *Causarum Explicationes*, *Assumpta*, & quæcunque huc spectant, immiscebimus.

O P E R A T I O

super Spiritus, ut maneant juveniles, & revirescant.

I.

H I S T O R I A.

I. **S**piritus omnium, que in Corpore sunt, Fabri sunt atque Opifices. Id est Consensu, & ex infinitis Instantiis patet.

2. Si

2. Si quis posset efficere, ut in Corpore Senili rursus indantur Spiritus, quales sunt in Iuvene; Rotam hanc Magnam, Rotas reliquas Minores circumagere, & Naturæ Cursum retrogradum fieri posse, consentaneum est.

3. In omni Consumptione, siue per Ignem, siue per Ætatem, quo plus Spiritus Rei, siue Calor depradatur Humorem, eo brevior est Duratio Rei. Id ubique occurrit, & patet.

4. Spiritus in tali Temperamento, & Gradu Activitatis ponendi sunt, ut Succos Corporis (ut ait ille) non bibant, & sorbeant, sed pytissent.

5. Duo sunt Genera Flammæ; una Acris & Impotens, que Tenuiora evolare facit, in Duriora parum potest; ut Flamma ex Stramine, vel Ramentis Ligni: Altera Fortis & Constans, que etiam insurgit in Dura, & Obstinata, qualis est Lignorum grandiorum & similia.

6. Flammæ Acriores & tamen minus Robustæ, Corpora desiccant, & reddunt effæta, & exueta; at Fortiores Corpora intenerant, & liquant.

7. Etiam ex Medicinis dissipantibus, nonnulla in Tumoribus, tenuia tantum emittunt, ideoque indurant; nonnulla potenter discutiunt, ideoque emolliunt.

8. Etiam in Purgantibus, & Abstergentibus, quedam magis Fluida raptim asportant; quedam magis Contumacia, & Viscosa trahunt.

9. Spi-

9. Spiritus tali Calore indui, & armari debent, ut potius ament Dura, & obstinata convellere, & subruere; quam Tenuia, & Preparata emittere, & asportare: Eo enim modo fit Corpus Viride, & Solidum.

10. Spiritus ita subigendi, & componendi sunt, ut fiant Substantia densi, non rari; Calore pertinaces, non acres; Copia, quanta sufficit ad Munia Vitæ, non redundantes, aut turgidi; Motu sedati, non subsultorii, & inæquales.

11. Super Spiritus plurimum operari, & posse Vapores, ex Somno, & Ebrietate, & Passionibus Melancholicis, & Latificantibus, & Recreatione Spirituum per Odores in Deliquis, & Languoribus, patet.

12. Spiritus quatuor modis condensantur. Aut Fugando; Aut Refrigerando; Aut Demulcendo; Aut Sedando: Atque primum de Condensatione per Fugam videndum.

13. Quidquid fugat undequaque, cogit Corpus in Centrum suum, atque ideo condensat.

14. Ad Condensationem Spirituum per Fugam, longe potentissimum, & efficacissimum, est Opium; & deinde Opiata, atque generaliter Soporifera.

15. Efficacia Opii ad Condensationem Spirituum admodum insignis est; cum tria fortasse Grana ejus, Spiritus paulo post ita coagulent, ut non redeant, sed extinguantur, & reddantur immobiles.

16. O-

16. Opium, & Similia non fugant Spiritus propter Frigus suum; (Habent enim partes manifeste calidas;) Sed è conuerso refrigerant, propter Fugam Spirituum.

17. Fuga Spirituum ex Opio, & Opiatis, optime cernitur, in illis exterius Applicatis; quia subinde Spiritus statim se subducunt, nec amplius accedere volunt, sed mortificatur Pars, & vergit ad Gangrænam.

18. Opiata in magnis Doloribus, veluti Calculi, aut in Abcissione Membrorum, Dolores mitigant; maxime per Fugam Spirituum.

19. Opiata sortiuntur bonum Effectum ex mala Causa: Fuga enim Spirituum, mala; Condensatio autem eorum à Fuga, bona.

20. Græci multum posuerunt, & ad Sanitatem, & ad Prolongationem Vita, in Opiatis: Arabes vero adhuc magis; in tantum in Medicinæ suæ Grandiores, (quas Deorum manus vocant) pro Basi suæ, & Ingredienti principali habeant Opium; reliquis admisti ad ejus noxias Qualitates retundendas, & corrigendas; quales sunt Theriaca, Mithridatium & cætera.

21. Quicquid in Cura Morborum Pestilentialium, & Malignorum, sæliciter exhibetur, ut Spiritus sistantur, & frangentur, ne turbent, & tumultuentur; id optime transfertur ad Prolongationem Vita; cum idem faciat ad utrumque; Condensatio videlicet Spirituum. Iam autem præstant ante omnia Opiata.

22. Tur

22. Turcæ Opium experiuntur, etiam in bona Quantitate, innoxium, & confortativum; adeo ut etiam ante Prælia, ad Fortitudinem illud sumant; Nobis vero nisi in parva Quantitate, & cum bonis Correctivis, lethale est.

23. Opium, & Opiata, manifesto deprehenduntur excitare Venerem; quod testatur vim ipsorum ad roborandos Spiritus.

24. Aqua Stillatitia ex Sylvestri Papavere, ad Crapulam, Febres, & varios Morbos foeliciter adhibetur; qua proculdubio est temperatum Genus Opiati: Neque de Varietate Usus ejus miretur quispiam; Id enim Opiatis familiare est; quia Spiritus roboratus & densatus, insurgit in quemcunque Morbum.

25. Turcæ habent etiam in usu Herbx Genus, quam vocant Caphe, quam desiccata pulverizant, & in Aqua calida propinant; quam dicunt haud parvum prestare illis Vigorem, & in Animis, & in Ingeniis: Qua tamen largius sumpta, Mentem movet, & turbat; unde manifestum est eam esse similis Naturæ cum Opiatis.

26. Celebratur in universo Oriente Radix quædam vocata Betel, quam Indi, & reliqui in ore habere, & mandere consueverunt; atque ex ea Mansionone mire recreantur, & ad Labores tolerandos, & ad Languores discutientes, & ad Coitum fortificandum; videtur autem esse ex Narcoticis, quia magnopere denigrat Dentes.

27. Incepit nostro seculo in immensum crescere usus Tobacco; atque afficit Homines oculia quadam delectatione, ut qui illi semel assueti sint, difficile postea abstineant; Et facit proculdubio ad Corpus allevandum, & tollendas Lassitudines: Atque vulgo virtus ejus refertur, eo quod aperiat Meatus, & eliciat Humores: Attamen, rectius referripotest ad Condensationem Spirituum; cum sit Hyoscyami quoddam genus, & Caput manifesto turbet, quemadmodum Opiata.

28. Sunt aliquando Humores generati in Corpore, qui & ipsi sunt tanquam Opiati; ut fit in aliquibus Melancholicis, quibus si quis corripatur, admodum fit longævus.

29. Opiata (quæ etiam Narcotica vocantur, & Stupefactiva) Simplicia sunt, Opium ipsum, quod est Succus Papaveris; Papaver utrunque & in Herba, & in Semine; Hyoscyamus; Mandragora; Cicuta; Tobacco; Solanum.

30 Opiata Composita sunt, Theriaca, Mithridatium, Triferæ, Ladanum Paracelsi, Diacodium, Diascordium, Phylonium, Pillulæ de Cynoglossa.

31. Ex his, quæ dicta sunt, possent deduci quadam Designationes, siue Consilia ad prolongationem vitæ, secundum hanc Intentionem, scilicet Condensationis Spirituum per Opiata.

32. Sit itaque quotannis à Iuventute Adul-

ta, Diæta quadam Opiata: usurpetur sub Fi-

ne

de Maji; quia Spiritus Æstate maxime solvuntur & attenuantur, & minor instat metus ab Humoribus frigidis: Sit vero Opiatum aliquod Magistrale, debilius quam ea, quæ in usu sunt, & quoad minorem Quantitatem Opii, & quoad rariorem Mixturam impense Calidorum: Sumatur Mane inter Somnos; Victus sit simplicior, & parcior, absque Vino aut Aromatibus, aut Vaporosis: Sumatur autem Medicina alternis tantum diebus, & continuetur Diæta, ad Quatuordecim Dies. Hac Designatio Iudicio nostro Intentioni haud perperam satisfacit.

33. Possit etiam esse Acceptio Opiatorum, non tantum per Os, sed etiam per Fumos; Sed utilis esse debet, ut non moveat nimis Facultatem Expulsivam, aut eliciat Humores; sed tantum brevè i mora operetur super Spiritus intra cerebrum; Itaque Suffumigatio matutina, per Os, & Nares excepta, cum Tobacco, admista ligno Aloës, & Foliis Siccis Rosmarini, & parum Myrrhæ, utilis foret.

34. In Opiatis magnis, qualia sunt Theriaca, Michridatium, & cætera (præsertim in Iuventute) non malum foret, potius Aquas ipsorum Stillatitias sumere, quam Corpora ipsorum: Etenim Vapor in distillando surgit; Calor Medicamenti fere subsidet: Aquæ autem Stillatitiæ, plerunque in Virtutibus, quæ per Vapores fiunt, bona; in cæteris, enervæ.

35. Sunt Medicamenta, quæ Gradum habent quendam debilem, & occultum, & propterea tutum, ad Virtutem Opiatam; Ea im-

mittunt Vaporem lentum & copiosum, sed non malignum, quemadmodum Opiata faciunt. Itaque Spiritus non fugant, sed congregant tamen, & nonnihil inspissant.

36. Medicamenta in ordine ad Opiata sunt ante omnia Crocus, atque ejus Flores; deinde Folium Indum; Ambra-grisïa; Coriandr. Semen preparatum; Amomum, & Pseudamomum; Lignum Rhodium; Aqua Florum Arantiorum, & multo magis Infusio Florum eorundem recentium in Oleo Amygdalino; Nux Muscata foraminata, & in Aqua Rosacea macerata.

37. Ut Opiata parce admodum, & certis Temperibus (ut dictum est) ita hac Secundaria, familiariter, & in Victu quotidiano, sumi possunt; & multum conferent ad Prolongationem vitæ. Certe Pharmacopœus quidam Calecutiæ, ex Usu Ambrae, ad centum sexaginta Annos vixisse perhibetur; atque Nobiles in Barbaria, ex ejusdem Usu, longævi reperiuntur, cum Plebs brevioris sit ævi; Et apud Majores nostros, qui nobis fuerunt Vivaciores, Crocus magno in Usu fuit, in Placentis, Jusculis, &c. Atque de primo Modo Condensationis Spirituum, per Opiata, & Subordinata, hac inquisita sunt.

38. Iam vero de secundo Modo Condensationis Spirituum per Frigus, inquiremus; Proprium enim Opus Frigoris est Densatio; atque perficitur absque Malignitate aliqua, aut Qualitate inimica: ideoque tutior est Operatio
quan

quam per Opiata; licet paulo minus potens, si per vices tantum, quemadmodum Opiata, usurparetur: At rursus, quia familiariter, & in victu quotidiano moderate adhiberi potest, etiam longe potentior ad prolongationem vita est, quam per Opiata.

39. Refrigeratio Spirituum, fit tribus modis; Aut per Respirationem; Aut per Vapores; Aut per Alimenta: Prima optima est, sed fere extra nostram potestatem; Secunda etiam potens, & tamen praesto est; Tertia debilis & per Circuitus.

40. Aer Limpidus & purus, & nihil habens Fuliginis, antequam recipiatur in Pulmones, & minus obnoxius Radiis solis, Spiritus optime densat. Talis invenitur aut in jugis Montium Siccis, aut in Campestribus perflatilibus, & tamen umbrosis.

41. Quoad Refrigerationem & Densationem Spirituum per Vapores, Radicem hujus Operationis ponimus in Nitro, veluti Creatura ad hoc propria, & electa; his usi & persuasi indiciis.

42. Nitrum est tanquam Aroma Frigidum; Idque indicat Sensus ipse. Mordet enim, & tentat Linguam, & Palatum Frigore, ut Aromata Calore; Atque inter ea quae novimus, unicum est, & solum, quod hoc praestet.

43. Frigida fere omnia (quae sunt propriae Frigida, non per Accidens, ut Opium,) habent Spiritum exilem, & paucum; Contra spirituosae sunt omnia fere Calida. Solum inveni-

tur Nitrum in Natura Vegetabili quod Spiritu abundet, & tamen sit Frigidum. Nam Capthura qua est Spirituosa, & tamen edit Actiones Frigidi, refrigerat per Accidens tantum nempe Tenuitate sua, absque Acrimonia, juvando perspirationem in Inflammationibus.

44. In Congelatione & Conglaciatione Liqueorum qua nuper coepit esse in Usu, per Nivem & Glaciem ad Exteriora Vasis apposta immiscetur illis Nitrum; atque proculdubio excitat, & roborat Congelationem; Verum est etiam usurpari ad hoc Salem Nigrum communitatem, qui potius Activitatem indit Frigori Nivali, quam per se infrigidat; Sed, ut accepi, in Regionibus calidioribus, ubi Nix non cadit, fit Conglaciatio à Nitro solo; Sed hoc mihi comperit non est.

45. Pulvis Pyrius, qui precipue constat ex Nitro, perhibetur epotus conducere ad Fortitudinem, & usurpari à Nautis sæpenumero, & Militibus ante praelia, quemadmodum à Turcis Opium.

46. Datur feliciter Nitrum in Causionibus, & Febris Pestilentialibus, ad leniendos, & franandos Ardores earum perniciosos.

47. Manifestissimum est Nitrum in Pulvere Pyrio magnopere exhorre Flammam; unde fit admirabilis illa ventositas, & Exufflatio.

48. Nitrum deprehenditur esse veluti Spiritus Terræ: Etenim certissimum est, quamcumque

neque Terram licet puram, neque Nitrosam admixtam, ita accumulata, & tectam, ut immunis sit à Radiis Solis, neque emittat aliquod vegetabile, colligere etiam satis copiose Nitrum: unde liquet Spiritum Nitri, non tantum Spiritui Animalium, verum etiam Spiritui Vegetabilium esse inferiorem.

49. Animalia qua potant ex Aqua Nitrosa, manifesto pinguescunt, quod signum est Frigiditatis in Nitro.

50. Impinguatio Soli maxime fit à Nitrosis: omnis enim Stercoratio est nitrosa; Atque hoc signum est Spiritus in Nitro.

51. Ex his patet Spiritus humanos per Spiritum Nitri posse infrigidari & densari; & fieri magis Crudos, & minus Acres; Quemadmodum igitur Vina fortia, & Aromata, & Similia, Spiritus incendunt, & Vitam abbreviant; ita & Nitrum è converso illos componit, & comprimit, & facit ad Longevitatem.

52. Usus autem Nitri potest esse in Cibo inter Salem, ad decimam partem salis; in Lusculis matutinis, ad Grana à tribus ad decem; etiam in Potu; sed qualitercunque usurpatum cum modo, ad Longevitatem summè prodest.

53. Quemadmodum Opium precipuas Partes tenet in Condensatione Spirituum per Fugam; atque habet simul sua Subordinata, minus potentia, sed magis tuta, qua & majori Quantitate, & frequentiori Vsum possunt,

de quibus superius diximus: ita similiter & Nitrum, quod condensat Spiritus per Frigus & quandam (ut Moderni loquuntur) Precuram; habet quoque & ipsum sua subordinata.

54. Subordinata ad Nitrum sunt, omnia qua exhibent Odorem nonnihil Terreum qualis est Odor Terræ puræ, & bona, recentior effossa & versata: In his præcipua sunt Borago, Buglossa, Hippo-buglossa, Pimpinella, Fragaria, & Fraga ipsa, Frambesia, Fructus Cucumeris crudus, Poma cruda fragrantia, Folia & Gemmæ Vitis, etiam Viola.

55. Proxima sunt, ea qua habent quendam Viorem Odoris, sed paulo magis vergentem ad Calidum, neque omnino expertem virtutis illius Refrigerii; Qualia sunt Melissa, Citrum viride, Arantium viride, Aqua Rosacea stillaticia, Pira assa fragrantia; etiam Rosa Pallida, Rubea, & Muscatella.

56. Illud notandum est, Subordinata ad Nitrum plerumque plus ad Intentionem conferre Cruda, quam Ignem passa; quia Spiritus ille Refrigerii, ab Igne dissipatur; Itaque bene sumuntur infusa in Potu, aut Cruda.

57. Quemadmodum Condensatio Spiritus per Subordinata ad Opium, fit aliquatenus per Odores; similiter & illa, qua fit per Subordinata ad Nitrum; Itaque Odor Terræ Recentis, & pura, Spiritus optime compescit, sive Aratrum sequendo, sive fodiendo, sive Herbas
inuti-

inutiles evellendo: etiam Folia in Sylvis, & Sepibus, vergente Autumno, decidentia, bonum Refrigerium prastant Spiritibus; Et maxime omnium, Fragaria moriens. Etiam Odor Viola, aut Florum Parietaræ, aut Fabarum, aut Rubi suavis, & Madre-selve, exceptus dum crescunt, similis est Natura.

58. *Quin & novimus Virum Nobilem longævum, qui statim à Somno, Glebam Teriæ Recentis, sub Nares apponi quotidie fecit, ut ejus Odorem exciperet.*

59. *Dubium non est, quin Refrigeratio, & Attemperatio Sanguinis, per Frigida, qualia sunt Endivia, Cichorea, Hepatica, Portulaca, &c. per Consequens infrigidet quoque Spiritus, sed hoc fit per Circuitum; At Vapores operantur immediate.*

Atque de Condensatione Spirituum per Frigus jam inquisitum est; Tertiam diximus esse Condensationem, per id quod vocamus, Demulcere Spiritus; Quartam, per Sedationem Alacritatis, & Motus nimii ipsorum.

60. *Demulcent Spiritus, quacunque illis sunt grata, atque amica; neque tamen provocant eos nimium ad Extetius; sed contra faciunt, ut Spiritus quasi seipsis contenti, se fruantur, & recipiant se in Centrum suum.*

61. *De his, si repetas ea, quæ superius posita sunt, tanquam subordinata, & ad Opium, & ad Nitrum; nihil est opus alia Inquisitione.*

62. *Quod vero ad Sedationem Impetus Spirituum attinet, de ea mox dicemus, cum*

de Motu ipsorum inquiremus : Nunc igitur postquam de Densatione Spirituum dixerimus, (qua pertinet ad Substantiam ipsorum,) veniendum ad Modum Caloris in ipsis.

63. Calor Spirituum, ut diximus, ejus generis esse debet, ut sit Robustus, non Acris: & amet Obstinata subruere, potius quam Attenuata asportare.

64. Cavendum ab Aromatibus, Vino, & Potu forti; ut usus ipsorum sit valde temperatus, & abstinentia interpolatus: Etiam à Satureja, Origano, Pulegio, & omnibus, qua ad Palatum Acrisunt, & Incensiva. Illa enim præstant Spiritibus Calorem non Fabrilem, sed Prædatorium.

65. Robustum præbent Calorem præcipue Enula, Allium, Carduus benedictus, Nasturtium adolescens, Chamedrys, Angelica, Zedoaria, Verbena, Valeriana, Myrrha, Costum, Sambuci Flores, Myrrhis. Horum usus cum Delectu, & Iudicio, alias in Condimentis, alias in Medicamentis, huic rationi satisfaciet.

66. Bene etiam cedit, quod Opiata Magna huic quoque Operationi egregie serviunt; eo videlicet quod exhibent Calorem talem per Compositionem, qualis in Simplicibus optatur sed vix habetur: Etenim recipiendo Calida illa intensissima (qualia sunt Euphorbium, Pyrethrum, Staphys-agria, Diaconium, Anacardi, Castoreum, Aristolochium Opoponax, Ammoniacum, Galbanum, & similia

milia; qua intus per se sumi non possunt) ad retundendam vim Narcoticam Opii, constituunt demum talem Complexionem Medicamenti, qualem jam requirimus; Quod optime perspicitur in hoc, quod Theriaca, & Mithridatum, & Reliqua, non sunt Acrida, nec mordent Linguam; sed tantum sunt paululum Amara, & Odoris potentis, & produnt demum Caliditatem suam in Stomacho, & Operationibus sequentibus.

67. Etiam ad Calorem Robustum Spirituum, facit Venus saepe excitata, raro peracta: atque nonnulli ex Affectibus, de quibus postea dicetur. Atque de Calore Spirituum Analogo ad Prolongationem vita, jam inquisitum est.

68. De Copia spirituum, ut non sint exuberantes, & ebullientes, sed potius parci, & intra Modum, (cum Flamma parva non tantum pradetur, quam magna,) brevis Inquisitio est.

69. Videtur ab Experientia comprobari, quod Dixta tenuis, & fere Pythagorica, vel ex Regulis Severioribus vita Monasticæ, vel ex Institutis Eremitarum, qua Necessitatem & Inopiam habebant pro Regula, vitam reddat Longævam.

70. Huc pertinent Potus Aquæ, Stratum durum, Aër frigidus, Victus tenuis, (scilicet ex Oleribus, Fructibus, atque Carnibus & Piscibus, Conditis & Salvis, potius quam Recentibus & Calidis) Indusium Cilicium, crebra

Jejunia, crebræ Vigiliæ, raræ Voluptates
fensuales, & hujusmodi: Omnia enim ista
minuunt Spiritus, eosque redigunt ad Quanti-
tatem eam, quæ tantummodo vitæ Munus suf-
ficiat; unde minor fit Depradatio.

71. Quod si Diæta fuerit hujusmodi Rigori-
bus, & Mortificationibus paulo benignior, sea
tamen semper æqualis, & sibi constans, eandem
opem præstat; Etenim etiam in Flammis vide-
mus, Flammam nonnihil majorem, (modo
fuerit constans & tranquilla) minus absumere
ex Fomite suo, quam Flamma minor agitata,
& per vices intensior, & remissior, id quod
plane demonstravit Regimen, & Diæta Cor-
nari Veneti, qui bibit & edit tot Annos ad ju-
stum Pondus; unde centesimum Annum Viribus
& Sensibus validus superavit.

72. Etiam videndum est; ne Corpus, quod
plenius nutritur, neque per hujusmodi (quales
diximus) Diætas emaciatur, Veneris usum
Tempestivum omittat; ne Spiritus nimis tur-
geant, & Corpus emolliant, & destruant. Itaq;
de Copia Spiritus moderata, & quasi frugali,
jam inquisitum est.

73. Sequitur Inquisitio de Frænatione Mo-
tus Spiritus; Motus enim manifesto eum atte-
nuat & incendit; Illa Frænatio fit tribus mo-
dis: Per Somnum; per Evitationem Laboris
vehementis, aut Exercitii nimii, denique o-
mnis lassitudinis; & per Cohibitionem Affe-
ctuum molestorum. Ac primo de Somno.

74. Fabula habet, Epimenidem in Antro
plures

plures Annos dormivisse, neque Alimento e-
guisse, cum Spiritus inter dormiendum minus
depascat.

75. *Experientia docet, Animalia quadam,*
(qualia sunt Sorices, & Vespertiones) *in*
quibusdam Locis occlusis, per integram Hyemem
dormire; adeo Somnus Depravationem vita-
lem compescit; Quod etiam facere putantur A-
pes, & Fuci, licet quandoque à Melle destituti:
Itidem Papiliones, & Muscæ.

76. *Somnus post Prandium, ascendentibus in*
Caput Vaporibus non ingratis, (utpote primis
Roribus Ciborum) Spiritibus prodest, sed ad
alia omnia, qua ad Sanitatem pertinent, gravis
est & noxius; Attamen in extrema Senectute
eadem est Ratio Cibi, & Somni; quia frequens
esse debet, & Refectio, & Dormitio, sed bre-
vis & pusilla: quinetiam ad ultimam Metam
Senectutis, mera Quies, & perpetuus quasi De-
debitus prodest, præsertim Temporibus Hyema-
libus.

77. *Verum ut Somnus moderatus ad Pro-*
longationem vitæ facit, ita multo magis, si sit
Placidus, & non turbidus.

78. *Somnum placidum conciliant Viola,*
Lactuca, (præsertim cocta) Syrupus de Rosis
ficcis, Crocus, Melissa, Poma in introitu
Lecti, Offa panis ex vino Malvatico, præser-
tim infusa prius Rosa Muscatella: Itaque uti-
le foret, conficere aliquam Pillulam, vel ali-
quem Haustum parvum, ex hujusmodi Rebus,
eoque uti familiariter. Etiam ea qua Os Ven-
triculi.

IIO HISTORIA VITÆ

triculi bene claudunt, ut Semen Coriandri preparatum, Cotonea, & Pyra Fragrantia asfata, Somnum inducunt placidum; Ante omnia, Juvenili Ætate, & maxime iis, qui habent Ventriculum satis fortem, prodest Haustus bonus Aquæ puræ, cruda, in introitu Lecti.

[Mandatum.] De Ecstasi voluntaria, sive procurata, atque de Cogitationibus Defixis, & Profundis, (modo sint absque Molestia) nihil habeo comperti; Faciunt proculdubio ad Intentionem, & densant Spiritus, etiam potentius quam Somnus: cum Sensus, æque, aut magis sopiant, & suspendant; De illis inquiratur ulterius. Atque de Somno hactenus.

79. Quatenus ad Motum & Exercitia; Lassitudo nocet, atque Motus & Exercitatio, qua est nimis celeris & velox, quales sunt Cursus, Pila, Gladiatoria, & similia: Et rursus cum Impetus extenditur ad ultimas Vires, & Nixus, quales sunt, Saltus, Lucta, & similia. Certum enim est, Spiritus in Angustis positos, vel per Pernicitatem Motus, vel per ultimos Nixus, fieri postea magis Acres, & Prædatorios. Ex altera Parte, Exercitia, qua satis fortem cient Motum, sed non nimis celerem, aut ad ultimas Vires (quales sunt Saltatio, Sagittatio, Equitatio, Lusus Globorum, & similia) nihil efficiunt, sed prosunt potius.

Veniendum jam ad Affectus, & Passiones Animi,

Animi, & videndum, qui ex ipsis, ad Longevitatem sint Noxii, qui Vitales.

80. Gaudia magna attenuant, & diffundunt Spiritus, & vitam abbreviant: Læticia familiaris roborat Spiritus, evocando eos, nec tamen exolvendo.

81. Impressiones Gaudiorum sensuales, mala; Ruminaciones Gaudiorum in Memoria, aut Prehensiones eorum ex Spe, vel Phantasia, bona.

82. Magis confortat Spiritus Gaudium pressum, & parce communicatum, quam Gaudium effusum, & publicatum.

83. Mœror & Tristitia, si Metu vacet, & non nimium angat, vitam potius prolongat: Spiritus enim contrahit, & est Condensationis Genus.

84. Metus graviores vitam abbreviant: licet enim & Mœror, & Metus, Spiritum uterque angustiet; tamen in Mœrore est simplex Contractio; at in Metu, propter Curas de Remedio, & Spes intermissas, fit Æstus, & Vexatio Spirituum.

85. Ira compressa est etiam Vexationis genus; & Spiritum Corporis Succos carpere facit; At sibi permilla, & foras prodiens, juvat; tanquam Medicamenta illa, qua robustum inducunt Calorem.

86. Invidia pessima est, & carpit Spiritus, atque illi rursus Corpus; eo magis, quod ferre perpetua est, nec agit (ut dicitur) Festos Dies.

87. Mi-

112 HISTORIA VITÆ

87. Misericordia ex Malo alieno, quod in nos ipsos cadere non posse videtur, bona; qua vero Similitudine quadam potest reflecti in Misericordiam, mala, quia excitat Metum.

88. Pudor levis minime officit, cum Spiritus paululum contrahat, & subinde effundat, adeo ut Verecundi diu (ut plurimum) vivant: At pudor ex Ignominia magna, & diu affligens, Spiritus contrahit, usque ad Suffocationem, & est perniciosus.

89. Amor, si non fuerit infelix, & nimis faucians, ex genere Gaudii est; & easdem subit Leges, quas de Gaudio posuimus.

90. Spes omnium Affectuum utilissima est, & ad prolongationem vitæ plurimum facit; si non nimium saepe intercidat, sed Phantasiam Boni intuitu pascat; Itaque qui Finem aliquem, tanquam Metam vitæ figunt, & proponunt, & perpetuo, & sensim, in Voto suo proficiunt; vivaces ut plurimum sunt; Adeo ut, cum ad Cultum Spei sua venerint, nec habeant quod amplius sperent, fere Animis concidant, nec diu superstites sint; ut Spes videatur tanquam Gaudium Foliatum, quod in immensum extenditur, sicut Aurum.

91. Admiratio, & Levis Contemplatio, ad vitam prolongandam maxime faciunt; Detinent enim Spiritus, in Rebus qua placent, nec eos turbate, aut inquiete, & morose agere sinunt: Unde omnes Contemplatores Rerum Naturalium, qui tot & tanta habebant, qua mirarentur, (ut Democritus, Plato, Parmenides, Apollonius) longa vi fuerunt: Etiam

tiam Rethores, qui Res degustabant tantum, & potius Orationis Lumen, quam Rerum Obscuritatem sectabantur, fuerunt itidem Longævi; Ut Gorgias, Protagoras, Isocrates, Seneca: Atque certe quemadmodum Senes plerumque Garruli, & Loquaces sunt; ita & Loquaces sapissime senescunt: Indicat enim leuem Contemplationem, & qua Spiritum non magnopere stringat, aut vexet: At Inquisitio Subtilis, & Acuta, & Acris, vitam abbreviat; Spiritum enim lassat, & carpit.

Atque de Motu Spirituum per Animi affectus hac inquisita sint; subjungemus autem quasdam alias Observationes Generales circa Spiritus, præter Superiores, qua non cadunt in Distributionem præcedentem.

92. Præcipua Cura esse debet, ut Spiritus non exolvantur sapius; Solutionem enim præcedit Extenuatio; neque Spiritus semel extenuatus, ita facile se recipit, & densatur: Exolutio autem fit per nimios Labores, nimis vehementes Affectus Animi; nimios Sudores; nimias Evacuationes; Balnea tepida: & intemperatum, aut intempestivum usum Veneris; Etiam nimias Curas, & Sollicitudines, & Expectationes anxias; Denique per Morbos malignos; & Dolores, & Cruciatibus Corporis graves: qua omnia, quantum fieri potest, (ut etiam Medici vulgares monent) evitanda sunt.

93. Spiritus & Consuetis delectantur, & Novis. Mirum autem in modum facit ad conservandum Vigorem Spirituum, ut nec Con-

suetis

suetis utamur ad Satietaem, nec Novis, ante Appetitum vividum, & strenuum. Itaque & Consuetudines abrumpenda sunt Iudicio quodam & Cura, antequam proveniant ad Fastidium, & Appetitus ad Nova, ad tempus cohibendus, donec fiat Fortior & Alacrior. Atque insuper, Vita, quoad fieri potest, ita instituenda, ut Multas, & Varias habeat Redintegrationes, neque perpetuo in iisdem versando Spiritus torpeant: Licet enim non male dictum sit à Seneca, Stultus semper incipit vivere, tamen illa Stultitia, ut & alia quamplurima, Longævitati prodest.

94. Circa Spiritus observandum est, (et si contrarium fieri consueverit) ut, quando percipiant Homines Spiritus suos esse in Statu Bono & Placido, & Sano, (id quod ex Tranquillitate Animi, & Læticia datur perspicere) eos foveant, nec mutant; Sin in Statu Inquieto, & maligno, (id quod ex Tristitia, Pigrizia, atque alia Indispositione animi apparebit) eos subinde obruant, & alterent. Continentur autem Spiritus in eodem Statu, per Cohibitionem Affectuum, Temperamentum Diætæ, Abstemiam à Venere, Moderationem à labore, Otium mediocre: Alterant autem, & obruunt Spiritus, Contraria istis, scilicet, Affectus vehementes, Epulæ profusæ, Venus immoderata, Labores ardui, studia intensa, & Negotia. Atque consueverunt Homines, cum lati sunt, & sibi maxime placent, tum Epulas, Venerem, Labores, Contentiones, Nego-

Negotia, maxime sequi, & affectare. Quod si quis Longitudini Vita consulere velit, contrario modo (quod mirum dictu) se gerere debet: Spiritus enim Bonos fovere, & continuare; male Dispositos exhaurire, & mutare, oportet.

95. Non inepte ait Ficinus, Senes debere ad Confortationem Spirituum suorum, Acta Pueritiæ suæ & Adolescentiæ sæpe recordari, & ruminare. Certè Recreatio est Senibus singulis, tanquam peculiaris, Recordatio talis. Itaque dulce est Hominibus Societatem habere eorum, qui olim unà educati fuerant, & Loca ipsa Educationis suæ invisere. Vespasianus autem huic Rei tantum tribuebat, ut cum esset Imperator, nullo modo Animum inducere potuisset, ut Ædes Paternas, licet humiles, mutaret; ne aliquid deperiret Consuetudini Oculorum, & Memoria Pueritiæ suæ: Quinetiam in Scypho quodam Aviæ suæ ligneo, cum Labro argenteo, Diebus Festis potabat.

96. Illud ante omnia Spiritibus gratum est; ut fiat Progressus continuo in Benignius. Itaque eo modo est instituenda luxventus, & Ætas virilis, ut Senectuti Nova solatia relinquuntur; quorum præcipuum sit Otium moderatum. Itaq; sibi ipsi Manus inferunt Senes Honorati, qui in Otium non secedunt: Cujus Rei insigne reperitur Exemplum in Cassiodoro; qui tanta apud Reges Italiæ Gothos Auctoritate pollebat, ut instar Animæ esset erga eorum Negotia; postea autem fere Octogenarius in Monaste-

natterium se recepit, ubi non ante Centesimum demum Annum vitam clausit. At huic rei dua Cautiones adhibenda sunt: Vna ut non expectent, donec Corpus omnino confectum sit, & morbidum: etenim in huiusmodi Corporibus omnis Mutatio, licet in Benignius, Mortem accelerat: Altera, ut Otio plane inertis se minime dedant, sed habeant Aliquid quod Cogitationes, & Animum ipsorum placide detinere possit; In quo genere, præcipua Oblectamenta sunt Literæ, deinde Studia Aedificandi, & Plantandi.

97. Postremo eadem Actio, Contentio, Labor libenter susceptus, & cum bona Voluntate Spiritus recreat; Cum Aversatione autem, & Ingratiis, Spiritus carpit, & sternit: Itaque ad Longævitatē confert, si quis Arte talem vitam instituat, quæ libera sit, & ad Arbitrium suum traducatur; Aut tale Obsequium Animo suo conciliaverit, ut quicquid à Fortuna imponatur, eum potius Ducat, quam Trahat.

98. Neque illud omittendum ad Regimen Affectuum; ut præcipua Cura adhibeatur Oris ventriculi; Maxime ne sit relaxatum nimis; quia plus dominatur illa Pars super Affectus, præsertim quotidianos, quam aut Cor, aut Cerebrum; Exceptis tantummodo iis, quæ fiunt per potentes Vapores, ut in Ebrietate, & Melancholia.

99. De Operatione super Spiritus, ut Juveniles mancant, & revirescant, hæc inquisi-
ta

ta sunt: Quod eo diligentius praestitimus, quod de his Operationibus, potiori ex parte, magnum est, apud Medicos, & alios Auctores, Silentium: Maxime autem, quia Operatio super Spiritus, eorumque Recrudescentiam, ad Prolongationem Vita, est Via maxime Proclivis, & Compendiaria, propter duplex scilicet Compendium; Alterum, quod Spiritus Compendio operetur super Corpus; Alterum, quod Vapores, & Affectus compendio operentur super Spiritus: Adeo ut hac Finem petant, quasi in Linea recta; cetera magis per Circuitum.

O P E R A T I O

super Exclusionem Aëris.

II.

HISTORIA.

I. **E**Xclusio Aëris ambientis, ad Diuturnitatem Vita dupliciter innuit. Primo, quod maxime omnium post Spiritum Innatum, Aër Extrinsecus (utcumque Spiritum Humanum quasi animet, & ad Sanitatem plurimum conferat) Succos Corporis depradatur, & Desiccationem Corporis accelerat; Itaque Exclusio Aëris, ad Longitudinem vita confert.

2. Alter Effectus, qui sequitur Exclusionem Aëris, subtilior multo est, & profundior; Scilicet quod Corpus oclusum, & non perspirans, Spiritum inclusum detinet, & in Duriora

riora Corporis vertit; unde Spiritus ea emollit,
& intenerat.

3. Hujus rei explicata est Ratio in Desiccatione Inanimatorum; Atque est Axioma quasi infallibile, Quod Spiritus Emillus Corpora desiccet; Detentus colliquat, & intenerat: Atque illud insuper simul assumendum, Quod Calor omnis proprie attenuat, & humectat, & per Accidens tantum contrahit, & desiccet.

4. Vita in Antris & Speluncis, ubi Aër non recipit Radios Solis, possit facere ad Longevitatem; Aër enim per se ad Prædationem Corporis non multum potest, nisi Calore excitatus. Certe si quis Memoriam Rerum recolat, ex pluribus Reliquiis, & Monumentis constare videtur, fuisse Hominum Magnitudines, & Staturas, longe iis qua postea fuerunt, grandiores; ut in Sicilia, & aliis nonnullis Locis. Istiusmodi autem Homines, in Speluncis, plerunque Ætatem debebant: Atqui Diuturnitas Ætatis, & Amplitudo Membrorum, habent nonnihil commune. Etiam Antrum Epimenidis inter Fabulas ambulat. Suspicio etiam, vitam Anachoretarum Columnarium, simile quippiam fuisse vitæ in Antris; quippe ubi Radii Solis parum penetrabant, neque Aër magnas Mutationes, aut Inæqualitates recipere poterat. Illud certum, utrunque Simeonem Stylitam, & Danielelem, & Sabam, atque alios Anachoretas Columnates, admodum Longævos fuisse. Etiam Anachoretæ Moderni, intra
Muros

Muros aut Columnas septi, & clausi, Longare
 apius reperiuntur.

5. Proxima Vitæ in Antris, est Vita in Mon-
 tibus. Quemadmodum enim in Antra, Calo-
 res Solis non penetrant; ita in Fastigiis Mon-
 tium, reflexione destituti, parum possunt. Ac-
 ciendum autem hoc est de Montibus, ubi Aër
 Limpidus est, & purus; Scilicet ubi propter
 Ariditates Vallium, Nebulæ & Vapores non
 ascendunt; Quod fit in Montibus, qui Barba-
 riam cingunt; Vbi etiam hodie vivunt, saepe
 numero ad Annos centum & quinquaginta,
 ut jam antea notatum est.

6. Atque hujusmodi Aër, Antrorum, aut
 Montium, ex sua Natura propria, parum aut
 nihil depradatur: At Aër, qualis est noster,
 cum sit propter Calores Solis Prædatorius,
 quantum fieri potest, à Corpore est excluden-
 dus.

7. Aër vero prohibetur, & excluditur, duo-
 bus Modis: Primo, si Claudantur Meatus,
 secundo, si Oppleantur.

8. Ad Clausuram Meatum faciunt, ipsius
 Aëris Frigiditas; Nuditas Cutis, ex qua illa
 induitur; Lavatio in Frigida; Astringentia
 Cuti applicata, qualia sunt Mastyx, Myrrha,
 Myrtus.

9. Multo magis huic Operationi satisfacit
 per Balnea, sed raro usurpata, (presertim
 Temporibus Æstivis) qua consistunt ex Aquis
 Minerabilibus Astringentibus, qua tuto ex-
 hiberi possunt; quales sunt Chalybeatæ, &
 Vitrio-

Vitriolatæ; *He enim Cutem potenter contrahunt.*

10. *Quod ad Oppletionem attinet; Pigmenta, & huiusmodi Spillamenta Unctuosa, atque (quod commodissime in usu potest esse) Oleum, & Pinguia, non minus Corporis Substantiam conservant, quam Pigmenta in Oleo, & Vernix Ligna.*

11. *Britones Antiqui, Corpus Glasto pingebant, & fuerunt admodum longevi; Quemadmodum & Picti, qui inde etiam Nomen traxisse à nonnullis putantur.*

12. *Hodie se pingunt Bresilienses, & Virginenses qui sunt (præsertim illi priores) admodum longevi; adeo ut quinque abhinc Annis, Patres Galli nonnullos convenerint, qui Ædificationem Fernamburgi, Annis abhinc centum & viginti, ipsi tunc Virilis Ætatis, meminissent.*

13. *Joannes de Temporibus, qui dicitur ad Trecentesimum Annum Ætatem produxisse, interrogatus quomodo se conservasset; respondisse fertur, Extrà, Oleo; intus, Melle.*

14. *Hyberni, præsertim Sylvestres, etiam adhuc sunt valde vivaces; Certè ajunt paucis abhinc Annis, Comitissam Desmondiaë vixisse ad Annum Centesimum Quadragesimum, & ter per vices dentiisse. Hybernis autem Mos est, se nudos ante Focum Butyro Salso, & Veteri, fricare, & quasi condire.*

15. *Idem Hyberni in usu habuerunt Lintea, & Indusia croceata; Quod licet ad arcendam*
Putre.

Putrefactionem *introducitur fuerat, tamen (utcumque) ad vitæ Longitudinem utile fuisse existimamus: Nam Crocus, ex omnibus quæ norimus, ad Cutem, & Confortationem Carnis, est Res optima; cum & notabiliter Astringat, & habeat insuper Oleositatem, & Calorem Subtilem sine ulla Acrimonia. Equidem meminimus quendam Anglum, ut Vectigalia supprimeret, Croci Saccum, cum transfretaret, circa Stomachum portasse, ut lateret; Eumque, cum antea ex Mari gravissime ægrotare solitus esset, optime tunc valuisse, nec Nauseam ullam sensisse.*

16. Hippocrates jubet vestes ad Cutem Hyeme puras portare, Æstate sordidas & Oleo imbutas; Hujus Ratio videtur, quod per Æstatem, Spiritus exhalant maxime; Itaque Pori cutis opplendi sunt.

17. Ante omnia igitur usum Olei, vel Olivarum, vel Amygdali dulcis, ad Cutem ab Extra unguendam, ad Longævitatē conducere existimamus; Eaque unctio debet fieri singularis Auroris, cum exitur è Lecto cum Oleo, in quo admisceatur parum Salis nigri, & Croci: Unctio autem levis debet esse, ex Lana, aut Spongia molliori, neque qua stillat super Corpus, sed Cutem tantum intingat, & inficiat.

18. Certum est Liqueores in Majori Quantitate etiam Oleosos, haurire nonnihil ex Corpore, sed contra, Parva Quantitate imbibere à Corpore: Itaque levis Asperio facienda est,

ut diximus; Aut planè Indusium ipsum Oleo liniendum est.

19. Objici vero forte possit, Iſtam Unctio-
nem ex Oleo, quam laudamus, (licet apud
Nos in Vſu nunquam fuerit, atque apud Ita-
los in Deſuetudinem abierit) olim quidem a-
pud Græcos, & Romanos familiarem fuiſſe,
& Diata partem; neque tamen iis Saculis
Homines magis fuiſſe longæves. Sed reſpondetur
rectiſſime; Oleum in Vſu fuiſſe tantum poſt Bal-
nea, niſi forte inter Athletas; Balnea autem ex
Calido, Operationi noſtra tanto contraria ſunt;
quanto Unctioes congrua, cum Alterum Mea-
tus aperiat, Alterum obſtruat. Itaque Balneum
abſque Unctioe ſequenti, peſſimum; Unctio
abſque Balneo optima. Etiam ad Delicias potius
adhibeatur iſta Unctio, atque (ſi in optimam
Partem accipias) ad Sanitatem: ſed nullo Modo
in Ordine ad Vitam longævam; Itaque ſimul
adhibebantur Unguenta pretioſa, qua ad Deli-
cias grata, ad noſtram Intentionem noxia ſunt,
ob Calorem; Vt bene dixiſſe videatur Virgilius:
Nec Caſia liquidi corrumpitur uſus Olivi.

20. Inunctio ex Oleo, & Hyeme confert
ad Sanitatem, per Excluſionem Frigoris; &
Æſtate, ad detinendos Spiritus, & prohi-
bendam Exolutionem eorum, & arcendam
vim Aëris, qua tunc maxime eſt Predatoria.

21. Cum Inunctio ex Oleo Operatio ſit ad
vitam longam fere potentiffima; viſum eſt ad-
dere Cautiones, ne periclitetur Valetudo; Ea
quatuor ſunt, ſecundum quatuor Incommoda,
qua exinde ſequi poſſint.

22. Pri-

22. *Primum Incommodum est, quod reprimendo Sudores, Morbos inducere possit, ex Humoribus illis Excrementitiis: Huic Remedium adhibendum est ex Purgationibus, & Clysteriis, ut Evacuacioni debite consulatur; Certum enim est, Evacuacionem per Sudores, Sanitati plerunque conferre; Longitudini vita officere. Purgativa autem moderata in Humores agunt, non in Spiritus, quod facit Sador.*

23. *Secundum Incommodum est, quod Corpus calefacere possit, & subinde inflammare; Spiritus enim Occlusus, nec Perspirans, ferventior est: Huic Incommodo occurritur, si Diæta, ut plurimum, vergat ad Frigidum, & sumantur Propria quadam ad Refrigerandum per vices; de quibus mox in Operatione super Sanguinem inquiremus.*

24. *Tertium est, quod Caput Gravare possit; Omnis enim Opletio extrinsecus, repercussis Vapores, & eos mittit versus Caput: Huic Incommodo omnino occurrit, per Cathartica, præsertim Clysteria; Et claudendo Os Ventriculi fortiter cum Stipticis; Et pectendo, & fricando caput, etiam cum Lixiviis idoneis, ut aliquid exhalet; Et non omittendo Exercitationem bonam, & qualem convenit, ut etiam per Cutem nonnihil perspiret.*

25. *Quartum Incommodum subtilius est Malum; videlicet, quod Spiritus Detentus per Clausuram Pororum, videatur posse seipsum nimis multiplicare; quia cum parum exolet,*

Et continuo Spiritus novus generetur, nimium increfcit Spiritus, Et sic Corpus etiam plus prædari poffit. Verum hoc non prorsus ita fe habet; Nam Spiritus omnis conclusus hebes fit, (quandoquidem ventiletur Motu Spiritus, ut Et Flamma;) ideoque minus activus est, Et minus sui generans; Calore certe auctus, (ut Et Flamma;) sed Motu piger: Sed Et huic Incommodo Remedium adhiberi poffit, à Frigidis, Oleo quandoque admiftus; qualia funt, Rosa, Et Myrtus; nam Calidis omnino abftinendum, ut dictum est de Calia.

26. Neque inutilis est Applicatio, ad Corpus, Vestium, qua Et ipsa in fe habent aliquid Unctuoſi, si ve Oleoſi, non Aquoſi: Illa enim exhaurient Corpus minus; quales funt ex Lana, potius quam ex Lino: Certe manifestum est in Spiritibus Odorum, quod si ponas Pulveres Odoratos inter Lintea, multo citius Virtutem perdunt, quam inter Lanea. Itaque Lintea Taëtü, Et Mundicie jucunda; sed ad nostram Operationem suspecta.

27. Hyberni Sylvestres, dum incipiunt agrotare, nihil prius faciunt, quam ut Lintea è Stratistollant, Et in Laneis Pannis se convolvant.

28. Referunt nonnulli, se magno Sanitatis ſua commodo, Laneis Carminis proximè ad Cutem, sub Induſiis ſuis, uſos fuiſſe, tam ad Eracas, quam ad Corporalia.

29. Est Et illud observandum, Aërem Corpori Assuetum, minus illud depradari, quam
Novum,

Novum, & subinde mutatum: Itaque Pauperes, qui in Tuguriis suis, intra proprios Latres perpetuo vivunt, nec Sedes mutant, sunt plerunque Longæviores; Veruntamen quoad alias Operationes, Mutationem Aëris, (præsertim Spiritibus non omnino inertibus) utilem esse judicamus: Mediocritas autem adhibenda foret, quæ utrinque satisfaciatur; Illud fiet, si Quatuor Temporibus Anni, fiet per statura tempora Mutatio Loci ad sedes idoneas, neque sint Corpora, aut in Peregrinatione nimia, aut in Statione. Atque de Operatione per Exclusionem Aëris, & de evitanda Viejus Prædatoria, hac dicta sint.

O P E R A T I O

Super Sanguinem & Calorem
sanguificantem.

III.

HISTORIA.

I. **O**perationes duæ Sequentes sunt Operationibus duabus Præcedentibus tanquam Antistropa; atq; iis respondent, quemadmodum Passiva Activis; Præcedentes enim duæ, id agunt, ut Spiritus & Aër Actionibus suis sint minus deperadantes; Ha vero, ut Sanguis & Succus Corporis, sint minus deperadabiles. Quoniam vero Sanguis est Irrigatio Succorum, & Membrorum, & Præparatio ad ea; Operationem super Sanguinem primo loco

F 3

colle-

collocamus. Circa hanc Operationem proponemus Consilia Numero pauca, sed Vt valde efficacia. Ea tria sunt.

2. Primo dubium non est, quin si Sanguis sit aliquanto frigidior, minus futurus sit Dissipabilis: Quoniam vero, que per Os sumuntur Frigida, cum reliquis Intentionibus haud paucis, male conveniunt; ideo optimum foret alia invenire, que non sunt cum istiusmodi incommodis complicata. Ea duo sunt.

3. Alterum huiusmodi est: Adducantur in Usus, idque maxime in Juventute Clysteria nihil omnino Purgantia, aut Abstergentia; sed solummodo Refrigerantia, & nonnihil Aperientia; Probata sunt qua fiunt ex Succis Lactice, Portulacæ, Hepaticæ, etiam Sedi majoris, & Mucilaginis Seminis Psillii, cum Decoctione aliqua temperata Aperiente, admisto aliquanto Camphoræ: Verum vergente Ætate, omittatur Sedum majus, & Portulaca, & substituuntur Succus Boraginis, & Endivix, aut similibus; Atque retineantur Clysteria huiusmodi, quantum fieri potest, ad Horam scilicet, aut amplius.

4. Alterum est ejusmodi; In usus sint, præsertim Ætate, Balnea Aquæ dulcis, & modice admodum tepida, prorsus absque Emollientibus, Malva, Mercuriali, Lacte, & similibus; Adhibeatur potius Serum Lactis Recens in nonnulla Quantitate, & Rosa.

5. Verum, quod Caput rei est, & Novum, illud præcipimus; Vt ante Balneationem, inungatur

atur Corpus cum Oleo, cum spiffamentis; ut Qualitas Refrigerii excipiatur, Aqua magis arceatur: Neque tamen Meatus Corporis nimium occludantur; Etenim cum Frigus Exteriorius Corpus fortiter occludit, tantum abest, ut promoveat Infrigidationem; ut etiam eam prohibeat, & irritet Calorem.

6. Similis est usus Vesicarum, cum Decoctionibus, & Succis Refrigerantibus, applicatis circa inferiorem Regionem Corporis, videlicet sub Costas, usque ad Pubem; Nam & hoc est Genus Balneationis, ubi Corpus Liquoris, ut plurimum, excluditur; Refrigerium tantum excipitur.

7. Restat tertium Consilium, quod non ad Sanguinis Qualitatem, sed ad Substantiam ejus pertinet; ut reddatur magis Firma, & minus Dissipabilis; & in quam Calor Spiritus minus agere possit.

8. Atque de usu Limaturæ Auri, aut Auri Foliati, aut Pulveris Margaritarum, Gemmarum, & Coralli, & similium, hodie nihil credimus, nisi quatenus præsentis Operationi satisfaciant; Certe, cum Arabes, & Græci, & Moderni, iis Rebus tantas Virtutes tribuerint, non omnino nihil videatur esse in istis, quæ tot Homines Experti observarunt. Itaque missis Phantasticis circa illas Opinionibus, plane arbitramur, si universa Substantiæ Sanguinis aliquid insinuari possit per Minima, in quod Spiritus, & Calor parum, aut nihil agere possint, omnino id non tantum

Putrefactioni, sed etiam Arefactioni obstiturum; & ad vitam prolongandam fore efficacissimum: In hoc tamen plures adhibenda sunt Cautiones: Primo, ut fiat admodum exacta Comminutio: Secundo, ut huiusmodi Dura & Solida, sint omnis Malignæ Qualitatis expertia, ne cum in Venis dispergantur & lateant, aliquid Nocuenti inferant: Tertio, ut nunquam sumantur cum Cibis, nec ita excipiantur, ut diu hæreant, ne generent periculosas Obstructiones circa Mesenterium: Quarto, ut Rarus sit eorum usus, ne coëant, & cumulentur in Venis.

9. Itaque Modus excipiendi sit, Stomacho jejuno, in Vino Albo, cui admistum sit parum Olei Amygdalini, & fiat Corporis Exercitatio super Haustum eorum.

10. Simplicia autem, qua Operationi huic satisfaciant, possint esse loco omnium, Aurum, Margaritæ, & Corallus; Metalla enim omnia, præter Aurum, non sunt absque Maligna Qualitate, in Volatili ipsorum; Neque etiam tam exquisitè comminuuntur, quam Aurum Foliatum; Gemmæ autem Translucidæ, & tanquam Vitreæ, minus nobis placent (ut & antea diximus) propter suspicionem Corrosionis.

11. At nostro iudicio, & tutior, & efficacior foret usus Lignorum, in Infusionibus, & Decoctionibus; Satis enim in iis possit esse ad Firmitudinem Sanguinis; Neque tamen simile Periculum est ab Obstructione; præcipue autem, quia possunt sumi in Cibo & Potu; unde
faci-

facilius Ingressum reperient in Venas, nec deponentur in Facibus.

12. Ligna ad hoc idonea sunt, Santalum; Quercus; & Vitis: Ligna enim Calidiora, aut aliqua ex Parte Resinosa, rejicimus: Possint tamen adjici Caules sicca, & lignosa Rosmarini; cum Frutex sit Rosmarinus, & Ætatem multarum Arborum aquet; Etiam Hederae caules Sicca, & Lignosa, sed ea Quantitate, ut Saporem non reddant ingratum.

13. Sumantur vero Ligna aut in Jusculis decocta, aut infusa in Mustum, aut Cervisiam antequam sedeat: In Jusculis autem (ut fit in Guajaco, & similibus) semper infundantur diu, antequam decoquantur, ut firmior Pars Ligni, & non tantum ea, qua leviter haeret, eliciatur: Fraxinus autem, licet ad Pocula adhibeatur, nobis suspecta est. Atque de Operatione super Sanguinem haec inquisita sint.

O P E R A T I O

super Succos Corporis.

IV.

HISTORIA.

1. **D**uo sunt Corporum Genera, (ut in Inquisitione de Inanimatis jam dictum est) qua difficilius consumuntur: Dura & Pingua; ut cernitur in Metallis, & Lapidibus; atque in Oleo, & Cera.

2. Operandum itaque est, ut Succus Corporis

poris sit Subdurus; atque etiam ut sit Subpinguis, aut Subroscidus.

3. Quatenus ad Duritiem, ea efficitur tribus Modis. Natura Alimenti firma; Frigore condensante Cutem & Carnes; & Exercitatione Succos fermentante, & compingente, ne sint molles, & spumosi.

4. Quatenus ad Naturam Alimenti, talis esse debet, ut sit minus Dissipabilis; qualia sunt Caro Bovina, Caro Suilla, Caro Cervina, etiam Caro Caprearum, Hædorum, Cygnorum, & Anserum, & Palumbium Sylvestrium, (præsertim si huiusmodi Carnes fuerint modice salita) Pisces itidem Saliti, & sicci; Etiam Cæcus subvetus, & huiusmodi.

5. Quoad Panem autem, Avenatus, aut etiam paululum Pisatus, aut Secalicius, aut Hordeaceus, solidior est, quam ex Frumento, Atque etiam in Pane Frumentaceo, solidior qui paulo plus habet ex Furfure, quam qui purioris est Pollinis.

6. Orcades, qui Piscibus vescuntur Salitis, atque generaliter Ichthyophagi, Longævi sunt.

7. Monachi, & Eremitæ, qui parce, & Siccio Alimento pascebantur, fuerunt ut plurimum Longævi.

8. Etiam Aqua pura in Potu frequenter usurpata, reddit Succos Corporis minus Spumosos; Cui, si propter Spiritus Hebetudinem, (qui proculdubio in Aqua est parum Penetrativus) admisceatur aliquid Nicti; utile esse existima-

stimamus. Atque de Firmitudine Alimenti habemus.

9. *Quatenus ad Condensationem Cutis & Carnium per Frigus; Vivaciores fere sunt, qui sub Dio vivunt, quam qui sub Tecto; Atque qui in Regionibus Frigidis, quam qui in Calidis.*

10. *Vestes nimix, sive in Lectis, sive Portata, corpus solvunt.*

11. *Lavatio Corporis in Frigida, bona ad Longitudinem vita; usus Balneorum tepidorum, malus: De Balneis autem, ex Aquis Astringentibus Mineralibus, superius dictum est.*

12. *Quatenus ad Exercitationem; Vita Ociola manifesto reddit Carnes Molles, & Dissipabiles: Exercitatio autem Robusta, (modo absint nimii Sudores, aut Lassitudines) duras & compactas; Etiam Exercitatio intra Aquas Frigidas, qualis est Natatio, valde bona; Atque generaliter Exercitatio sub Dio, melior quam sub Tecto.*

13. *De Fricationibus (quod est Exercitationis genus) tamen, quia Alimenta magis evocant, quam indurant, postea suo loco inquiremus.*

14. *Iam vero, cum de Duritie Succorum dictum sit, veniendum ad Oleositatem sive Roscidationem ipsorum; qua perfectior, & potentior est Intentio, quam Induratio; quia non habet Incommodum, neque Malum complicatum: Omnia enim, qua ad Duritiem Succo-*

rum pertinent, ejusmodi sunt, ut cum Alimenti Absumptionem prohibeant, etiam ejusdem Reparationem impediunt; unde fit ut Diuturnitati vitæ, eadem & profint, & obsint; At qua ad Roscidationem Succorum pertinent, ex utraq; parte juvant; cum reddunt Alimentum & minus Dissipabile, & magis Reparabile.

15. Cum vero dicimus, quod Succus Corporis debeat fieri Roscidus, & Pinguis; Notandum est, hoc nos non intelligere de Pinguedine, aut Adipe manifesto, sed de Rore perfuso, & (si placet) Radicali, in ipsa Corporis substantia.

16. Neque rursus existimet quispiam, Oleum, aut Pingua Ciborum, aut Medullas, similia sibi generare, atque Intentioni nostræ satisfacere; Neque enim qua perfecta semel sunt, retro aguntur; sed talia debent esse Alimenta, qua post Digestionem & Maturationem, tum demum Oleositatem in Succis ingenerent.

17. Neque rursus existimet quispiam, Oleum & Pingue Coacervatum & Simplex, difficilis esse Dissipationis; in Mistione autem non eandem retinere naturam; Etenim quemadmodum Oleum per se multo serius confusinitur, quam Aqua; ita etiam in Papyro, aut Sudario, diutius hæret, & tardius desiccatur; ut prius notavimus.

18. Ad Irrorationem Corporis melius faciunt Cibi Assati, aut Furno Cocti, quam Elixir: Atque omnis Præparatio Ciborum, cum Aqua, incommoda est; Quinetiam & Oleum,

copiosius elici videmus ex Corporibus Siccis, quam ex Humidis.

19. Generaliter ad Irrorationem Corporis, prodest multus Vfus Dulcium, Sacchari, Mellis, Amygdalarum dulcium, Pinearum, Pistaciorum, Dactylorum, Uvarum Passarum, Uvarum Corinthi, Ficum, & hujusmodi: Contra, omnia Acida, & nimium Salsa, & nimium Actia, sunt Generationi Succu Roscedi opposita.

20. Neque Manichæis, eorumque Diata favere existimabimur, si Semina quaque, & Nucleos, & Radices, in Cibis, aut eorum Condimentis frequentia esse debere dicamus; quandoquidem omnis Panis (Panis autem Ciborum Firmamentum est) aut ex Seminibus est, aut ex Radicibus.

21. Ante omnia vero ad Irrorationem Corporis maxime facit Natura Potus, qui Ciborum Vehiculum est: Itaque in usu sint Potus illi, qui absque omni Acrimonia, aut Acedine, subtiles tamen sint, quales sunt Vina, (ut ait Anus apud Plautum) Vetustate edentula, & Cervisia ejusdem generis.

22. Hydromel (ut arbitramur) non foret malum, si fuerit Forte, & Vetus; Attamen quoniam omne Mel habet aliquid Acutum, (ut patet ex acerrima illa Aqua, quam Chymici ex eo extrahunt, qua etiam Metalla solvit) melius foret, si fieret similis Potio ex Saccharo, non infuso leviter, sed ita incorporato, quemadmodum Mel solet esse in Hydromelite, & qua

Et qua habeat Vetustatem Anni, aut sex Mensium; unde Aqua Cruditatem deponat, & Saccharum Subtilitatem acquirat.

23. Atque Vetustas Vini, aut Potus, hoc habet; quod Subtilitatem generat in Partibus Liquoris, Acrimoniam in Spiritibus; quorum primum utile, secundum noxium; Itaque ad hanc Complicationem enodandam, mittatur in Dolrum, priusquam resederit, nonnihil Vinum à Musto, Caro suilla, aut Cervina, bene cocta, ut habeant Spiritus vini, quod ruminent, & mandant, atque inde mordacitatem suam deponant.

24. Similiter, si recipiat Cervisia, non solum Grana Tritici, Hordei, Avenarum, Pisarum, &c. sed etiam Partem (puta tertiam) ex Radicibus, aut Pulpis pinguibus, (qualia sunt Radices Potado, Medullæ Artiplicis, Radices Bardanæ, aut alia Radices Dulces, & Esculentæ) utiliore fore Potum ad Longevitatem existimamus, quam Cervisiam ex Granis tantum.

25. Etiam qua in Partibus suis valde tenuia sunt, & nihilominus nulla prorsus sunt Acrimonia, aut Mordacitate, utilia sunt in Conditamentis Ciborum: Qualem Virtutem inesse deprehendimus in paucis quibusdam ex Floribus; Floribus scilicet Hederæ, qui in Aceto infusi etiam gustui placent; Floribus Calendulæ, qui in usu sunt in Brodiis, & Floribus Betonicæ. Atque de Operatione super Succos Corporis hac inquisita sunt.

OPE-

O P E R A T I O

super Viscera ad Extrusionem
Alimenti.

V.

HISTORIA.

1. **Q**uæ Viscera illa Principalia (quæ Concoctionis Fontes sunt) Stomachum, Hepar, Cor, Cerebrum, ad Functiones suas probe exercendas confortant, (unde Alimenta in partes distribuuntur, Spiritus sparguntur, atque inde Reparatio Corporis totius transigitur) à Medicis, atque eorum Descriptis, & Consiliis, petenda sunt.

2. De Splene, Felle, Renibus, Mesenterio, Illis & Pulmonibus, non loquimur; Sunt enim Membra Ministrantia Principalibus; Atque cum de Sanitate tractatur, in Considerationem vel præcipuam quandoque veniunt; quia patiuntur singula suos Morbos, qui nisi curentur, etiam in Viscera Principalia incurrunt: Quatenus vero ad Prolongationem Vitæ, & Reparationem per Alimenta, & Retardationem Atrophiam Senilis, si Concoctiones, & Principalia illa Viscera bene se habeant, cætera maxima ex parte ad Votum sequentur.

3. Atque ex Medicorum Libris, qui de Quatuor Membrorum Principalium Confortatione, & Commodis, Sermones faciunt, decerpenda sunt ea unicuique, quæ pro ratione Status Corporis

poris proprii, in Diætam & Regimen Vitæ transferri poterunt: Etenim Sanitas Medicinis temporalibus plerunque indiget; at Diuturnitas Vitæ ex Victus ratione, & constanti Medicinarum iuvantium serie, speranda est: Nos vero Pauca, eaque Selecta, & Optima proponemus.

4. Stomachum (qui, ut ajunt, est Paterfamilias, & cujus Robur ad reliquas Concoctiones est Fundamentale) ita munire decet, & confirmare, ut sit absque Intemperie Calidus; deinde Astrictus, non Laxus; etiam Mundus, non Humororum Fastidiis Oppressus; Et nihilominus (cum ex seipso, potius quam ex Venis nutratur) minime prorsus Inanis, aut Jejunus; postremo in Appetitu servandus est; quia Appetitus Digestionem acuit.

5. Miramur quomodo illud, Calidum Bibere, (quod apud Antiquos in usu fuit) in Desuetudinem abierit; Novimus certe Medicum admodum celebrem, qui in Prandio, & Cæna, Jusculum etiam præcalidum avidè ingerere solebat, & paulo post optare ut regestum esset; Neque enim mihi Jusculo opus est, (inquit) sed Calido tantum.

6. Omnino utile arbitramur, primam Portionem, sive Vini, sive Cervisiæ, sive Potus alterius, (cui quis insuevit) in Cæna semper calidam exhiberi.

7. Vinum Extinctionis Auri, utile arbitramur semel in Mensa, Non quod Aurum, aliquid Virtutis ad hoc largiri credamus, sed quia
Ex-

Extinctionem omnem Metallicam, in aliquo Liquore, Astrictionem potentem indere novimus: Aurum autem deligimus, quia praeter illam (quam optamus) Astrictionem, nil aliud Metallicae Impressionis post se relinquit.

8. Offas Panis in Vino, media Mensa, utiliores, quam ipsum Vinum esse judicamus; praesertim si Vino cui Offa intingatur, Rosmarinus, & Cortex Citri, fuerint infusi; idque cum Saccharo, ut tardius labatur.

9. Usus Cotoneorum, ad Stomachi Robur, utilem esse certum est; Melius tamen adhiberi judicamus in Succis depuratis, cum Saccharo, (quos Myvas vocant) quam in Carnibus ipsorum, quia Stomachum nimis gravant: Illa vero Myvæ post Mensam, simplices; at ante Mensam, cum Aceto, utilissime sumuntur.

10. Utilia Stomacho sunt praeter ceteris Simplicibus Rosmarinus, Enula, Mastiche, Absynthium, Salvia, Mentha.

11. Pillulas ex Aloë, & Mastiche, & Croco, praesertim Temporibus Hyemalibus, ante Prandium sumptas, probamus; ita tamen, ut Aloë non tantum Succo Rosarum multis vicibus abluta sit, sed etiam in Aceto, (in quo dissolutum fuerit Tragacanthum) & postea in Oleo Amygdalino Dulci & Recenti, ad aliquot horas macerata sit, antequam formetur in Pillulas.

12. Vinum aut Cervisia Infusionis Absynthii,

thii, cum modico Enulæ, & Santali Cytrini recte per vices adhibetur; atque hoc Hyeme potius.

13. At Æstate, Haustus ex Vino Albo, cum Aqua Fragariæ diluto, in quo Vino, Pulveres exquisiti Perlarum, & Testarum Cancrorum Fluviatilium, & (quod mirum fortasse videatur) parum Cretæ fuerint infusa, Stomachum optime recreat, & roborat.

14. At generaliter, omnis Haustus Matutinus (quales frequenter in usu sunt) Refrigerantium, (Succorum, Decoctionum, Sericæ Lactis, Hordeatorum, & similium) fugiendus est; nihilque prorsus immittendum Stomacho jejuno, quod sit Frigidum purum: Melius exhibebuntur Res hujusmodi, (si necessitas postulet) vel Hora quinta post Prandium, vel Hora una post leve Jentaculum.

15. Jejunia frequentia mala sunt ad Longævitatē; quin etiam Sitis quacunque evitanda, & servandus Stomachus satis Mundus, sed perpetuo quasi Humidus.

16. Oleum Olivatum Recens, & Bonum, in quo Mithridatii nonnihil dissolutum fuerit, inunctum Spinæ Dorsi, ex adverso Oris Stomachi, Stomachum mirum in modum confortat.

17. Sacculus ex Floccis Carmosinis, infusus in Vinum Austerum; in quod infusa fuerint Myrtus, & Cortex Citri, & parum Cloci, super Stomachum perpetuo gestari potest. Atque de Stomachum Confortantibus hætenus; cum etiam

tiam haud pauca ex his, quae aliis Operationibus inserviunt, ad hoc etiam juvent.

18. Jecori, si à Torrefactione, sive Desiccatione, atque ab Obstructione, immune seruetur, nil ultra opus est: Etenim Exolutio illa, quae Aquositates generat, Morbus prorsus est; At reliqua duo etiam Senectus obrepens inducit.

19. Huc pertinent, vel maxime ea, quae in Operatione super Sanguinem, descripta sunt; his adijciemus pauca admodum, sed electa.

20. Praecipue in usu sit, Vinum Granatorum Dulcium; aut si illud haberi non possit, Succus ipsorum recens expressus; mane sumendus, cum aliquanto Sacchari, & immisso in Vitrum (in quod fit Expressio) modico Corticis Citri recentis, & caryophyllis tribus, aut quatuor integris: Hocque usurpetur à Februario ad Finem Aprilis.

21. In usum adducatur, ante alias omnes Herbas, Nasturtium, sed tamen Pubescens, non Vetus: usurpetur sive Crudum, sive in Jusculis, sive in Potu; Et post hanc Cochlearia.

22. Aloë, quocunque modo abluta, aut correcta, Hepatinoxia; Itaque nunquam familiariter sumenda est. Rhabbarum contra vitale Hepati, modo tres adhibeantur Cautiones: Primo, ut sumatur ante Cibum, ne desiccet nimis, aut Vestigium Stypticitatis relinquat: Secundo, ut maceretur ad Horam unam, aut duas, in Oleo Amygdalino recenti,

CUM

cum Aqua Rosacea, antequam alias infundatur, aut detur in Substantia: Tertio, ut vicibus alternis sumatur, alias simplex, alias cum Tartaro, aut parum Salis nigri, ne leviora tantum asportet, & reddat Massam Humorum magis obstinatam.

23. Vinum, aut Decoctum aliquod chalybeatum, ter aut quater in Anno sumi probo, ad Obstructiones potentiores solvendas; ita tamen ut semper precedat Haustus duorum, aut trium Cochlearium Olei Amygdalini, dulcis & recentis, & sequatur Motus Corporis, praesertim Brachiorum & Hypochondriorum.

24. Liquores dulcorati, idque cum Pinguedine quadam, ad arcendam Arefactionem, & Salsedinem, & Torrefactionem, & denique Senilitatem Jecoris, praecipue & plurimum possunt; praesertim si per Vetustatem bene incorporentur. Tales fiant ex Fructibus, & Radicibus dulcibus; Scilicet Vina & Potus ex Uvis passis recentibus, Jujubis, Carycis, Dactylis, Pastinacis, Bulbis sive Potadis, & hujusmodi, cum admistione Lycoritæ quandoque; Etiam Potus, ex granis Indicis (quæ Mayz vocant) cum Mixtura Dulcium, plurimum confert. Notandum est autem, Intentionem Praeservationis Jecoris in Mollicie quadam, & Pinguedine, longe potentiorum esse illa altera, quæ pertinet ad Apertionem Jecoris, quæ potius innuit ad Sanitatem, quam ad Diurnitatem vitæ; nisi quod Obstructio ea, quæ indu-

cit

de Torrefactionem, aque maliciosa est, ac alia
refactiones.

25. Radices Cichoreæ, Spinachix, Betæ,
Medullis purgatas, atque ad Teneritudinem
coctas in Aqua, cum tertia parte Vini Albi, pro
Condimentis Familiaribus cum Oleo, & A-
ceto, laudo: Etiam Gemmas, sive Caules A-
paragi, Pulpas Attriplicis, & Radices Bar-
lanæ, debitis modis elixas, & conditas; &
Muscicula (tempore Veris) ex Foliis pubescenti-
bus Vitium, & herba viridi Tritici. Atque de
Secore muniendo haftenus.

26. Cor Iuvamentum suscipit maxime, at-
que Nocumentum ex Aëre, quem spiramus; ex
vapouribus; atque ex Affectibus: Atque com-
polutura ex iis, que de Spiritibus, supra dicta sunt,
huc transferri possunt; Indigesta autem Moles
Cordialium apud Medicos, ad Intentionem
nostram parum valet: Attamen, que Vene-
norum Malignitati occurrere deprehenduntur,
et demum ad muniendas Cordis vires, sano
cum iudicio adhiberi possunt, praesertim si sint
ex eo genere, quod non tam propriam Veneni
Naturam frangat, quam Cor & Spiritus in
Venenum insurgere faciat. Atque de Cordia-
libus consule Tabulam superius positam.

27. Aëris Bonitas in Locis, Experientia po-
tius dignoscitur, quam Signis. Optimum judi-
camus Aërem spirare in Locis Æquis, &
Planis, atque ex omni parte Perflatilibus; Si
fuerit Terra Sicca, neque tamen prorsus Arida,
aut Arenosa; Quaeque emittat Serpillum, &
Ama

Amaraci genus, & hinc inde caules Men-
Campestris; Quaque sit non prorsus Rasa, /
Arboribus nonnullis (ad umbram) sparsa
censita; Atque ubi Rosa Rubi spiret aliqu
Muscatellum, & Aromaticum: Flumina
adsint, nocere potius arbitramur, nisi fuerit
Exigua admodum, & limpida, & gi-
reosa.

28. Aërem Matutinum certum est Vespere
tino esse magis Vitalem, licet ad Delicias ali-
magis ametur.

29. Aërem à Vento agitatum paulo leni-
re, Aëre Cœli Sereni fœliciores esse arbitra-
mur: Optimus autem est Zephyrus Matutinus
& Boreas Post-meridianus.

30. Odores ad Confortationem Cordis
præcipue utiles sunt; Neque tamen, ac si Odo-
bonus, esset Aëris boni Prærogativa. Certum
enim est, quemadmodum inveniuntur Aëre
prorsus Pestilentes, qui non tantum foetent
quantum alii minus noxii; similiter inveniuntur
contra Aëres saluberrimos, & Spiritibus am-
cissimos, qui aut prorsus sint inodori, aut a-
sensum minus Grati & Fragrantes. Atque o-
mnino, ubi degitur in Aëre bono, Odores po-
vices tantum repeti debent: Odor enim Con-
tinuus (licet optimus) Spiritus nonnihil one-
rat.

31. Laudamus ante omnes alios, (ut etiam
superius innuimus) Odores ex Plantis Vege-
tantibus, & non Avulsis, in Aëre aperto ex-
septis; quales sunt ex Violis, Floribus Caryo-
phyl

phylli (*tam Majoris quam Minoris*) Floribus
 Fabarum, Floribus Tiliæ, Floribus *sive* Pul-
 visculo Vitium, Floribus Madre-selve, Flori-
 bus Parietarix luteæ; Rosa Muscatella (*nam*
ceteræ Rosæ germinantes parce emitunt O-
dores) Fragaria (*praesertim* Oriente) Rubo
 suavi, (*praecipue ineunte Vere,*) Mentha Cam-
 pestri, Lavendula Florente, *atque in Regioni-*
bus Calidioribus, Malo Arantio, Cytrio;
 Myrto, Lauto: *Itaque* Ambulatio, *aut* Ses-
 sio *inter hujusmodi Auras, in Vsu esse debet.*

32. *Ad Cordis juvamentum,* Odores Re-
 frigerantes Calidioribus *anteponimus;* Suffi-
 tus *itaque* Matutinus, *aut sub* Calores Meri-
 diei *optimus fuerit, ex aquis Portionibus A-*
ceti, Aquæ Rosacæ, & Vini Generosi, su-
per Laminam Ferri quasi candentem fusorum.

33. *Neque vero Matri Telluri libare nos quis*
existimet, si praecipiamus inter Fodiendum,
aut Terram vertendam, vinum Generosum
super infundi.

34. Aquam è Floribus Arantiorum *bonam,*
cum modica Parte Aquæ Rosacæ, & Vini
Fragrantis, etiam per Nares attrahi, aut per
Syringam Errhini more immitti, (sed rarius)
bonum est.

35. *At Masticatio (quamvis non habea-*
mus Berel) & Detentio in Ore eorum qua
Spiritus fovent, (licet assidua) utilis admodum
est. Fiant itaque Grana, aut pusilli Pastilli ex
Ambra, & Musco, & Ligno Aloës, & Ligno
Rhodio, & Radice Indis, & Rosa, atque
for-

formentur illa Grana, aut Pastilli, per Aquam Rosaceam, qua per paululum Balsami Ind transferit.

36. Vapores vero, qui ex Rebus intro sumptis, Cor muniunt, & fovent, hac tria habere debent; ut sint Anici, Clari, & Refrigerantes. Caliditas enim Vaporum, mala; Atque ipsum Vinum, quod putatur habere vaporem solummodo calefacientem, non expers est prorsus Qualitatis Opiatæ. Claros autem Vapores vocamus eos, qui plus habent ex Vapore, quam ex Exhalatione, neque sunt omnino Fumei, aut Fuliginosi, aut Unctuosi, seu Humidi, & Æquales.

37. Inter Turbam inutilem Cordialium pauca ad Dixtam in usu esse debent; Loco omnium Ambra-grisia, & Crocus, & Granum Kermes, ex Calidioribus; Atque Radices Buglossi, & Boraginis, atque Mala Cytria, & Limones dulces, & Poma Fragrantia, ex Frigidioribus. Etiam eo (quo diximus) modo, & Aurum, & Margaritæ, non tantum intra Venas, sed etiam in Transitu, & circa Præcordia aliquid possunt; per Refrigerium scilicet, absque aliqua noxia Qualitate.

38. De Lapide Bezoar, ob multas Probationes, Virtuti ejus fidem non prorsus derogamus; Sed omnino Modus ejus sumptionis talis esse debet, ut facillime Virtus ejus communicetur Spiritibus. Itaque nec in Jusculis, nec in Syrupis, nec in Aqua Rosacea, aut hujusmodi, Vsum ejus probamus; sed tantum in Vino aut Aqua Cyna-

Cynamomi, aut huiusmodi Distillato, sed Tenui, non Calido aut Forti.

39. De Affectibus jam superius inquisitum est; Illud tantum adjicimus, omne Desiderium magnum, & constans, & (ut loquuntur) Heroicum, Cordis Virtutes roborare, & ampliare. Atque de Corde hætenus.

40. Ad Cerebrum quod attinet (ubi Cathedra, & Universitas Spirituum Animalium residet) qua superius inquisita sunt, de Opio & Nitro, & Subordinatis ad ipsa, & de Conciliatione Somni placidi, etiam huc aliquatenus spectant. Illud quoque certum, Cerebrum tanquam in Tutela Stomachi esse; ideoque qua Stomachum confortant, & muniunt, Cerebrum per Consensum juvant, atque huc similiter transferri debent. Adjiciemus pauca, tria Externa, Internum unum.

41. Balneationem Pedum omnino in usu esse volumus, ad minus, semel in Septimana; Balneumque fieri ex Lixivio, cum Sale nigro, & Salvia, Camomilla, Fœniculo, Sampsocho, & Costo, cum Foliis Angelicæ Viridis.

42. Suffitum laudamus etiam Quotidianum, Mane, ex Roremarino arido, Ramulis Lauri siccis, & Ligno Aloës; nam Gummi sua via Caput gravant.

43. Cavendum prorsus, ne Capiti per Exterius admoveantur Calida; qualia sunt Aromata, non excepta Nuce Muscata; Etenim Calida illa ad Plantas pedum precipitamus, ibique solum applicari volumus: Unctionem ve-

146 HISTORIA VITÆ

ro Capitis levem ex Oleo, cum Rosa, & Myrto, & pauco Salis, & Croci, laudamus.

44. Memores eorum, quæ de Opiatis, & Nitro, & Similiis, ante proposuerimus quæ Spiritus tantopere densant, non existimamus ab re fore, si semel Diebus quatuordecim accipiantur in Brodio Matutino, Grana tria vel quatuor Castorii, cum modico Seminis Angelicæ, & Calami Aromatici; quæ & ipsæ Cerebrum roborant, & in Densitate Substantiæ Spirituum, (quæ ad vitæ Longævitatē tan necessaria est) Motus Vivacitatem, & vigorem excitant.

45. In Confortativis quatuor Viscerum Principalium ea proposuimus, quæ & Propriis sunt, atque Electa, atque in Diætā, & Regimen vitæ transferri, tuto & commode possunt: Varietas enim Medicamentorum, ignorantæ Filia est; neque Multa Fercula (quæ ajunt) tam multos Morbos fecere, quam multa Medicamenta paucas Curas. Atque de Operatione super Viscera principalia, ad Extrusionem Alimenti, hæc inquisita sunt.

OPE

O P E R A T I O

Super partes exteriores ad Attractionem Alimenti.

VI.

HISTORIA.

1. **L**icet Concoctio bona, per Partes Interiores facta, primas Partes ad probam Alimentationem teneat; tamen concurrere etiam debent Actiones Partium Exteriorum; ut sicut Facultas interior Alimentum emitit, & extrudit; ita Facultas Partium Exteriorum idem arripiat, & attrahat; Quoq; imbecillior fuerit Facultas Concoctionis, eo magis opus est Auxilio concurrente Facultatis Attractivæ.

2. Attractio valida Partium Exteriorum, excitatur precipue per Motum Corporis, per quem Partes calefactæ, & confortatæ, Alimentum ad se alacrius vocant, & attrahunt.

3. Illud vero maxime cavendum, & prohibendum; Ne idem Motus, & Calor, qui ad Membra Novum Succum evocat, Membrum simul eo Succo, quo antea perfusum erat, nimium exolvat.

4. Frictiones huic Intentioni optime subserviunt, facta precipue Mane; sed hoc perpetuo comitetur, ut post Frictionem, fiat levis Inunctio cum Oleo, ne Attritio Partium Exteriorum, eas per Perspirationem reddat effectas.

G 2

5. Pro-

5. Proxima est Exercitatio, per quam Partes ipsa se confricant, & concutiunt, modus sit Moderata, & que (ut superius notatum est) nec sit Celeris, nec ad Ultimas Vires nec ad Lassitudinem; Verum in hac ipsa, atque Frictione, eadem est ratio, & Cautio Ne Corpus nimium perspiret; Itaque Exercitatio melior est sub Dio, quàm sub Tecto, & Hyeme quàm Ætate; Atq; insuper, Exercitatio Inunctione non tantum claudi debet, ut Frictio; sed etiam in Exercitationibus vehementioribus, adhibenda est Unctio & in Principio, & sub finem, more Athletarum.

6. Ad Exercitationem, ut quam minimum aut Spiritus, aut Succos exolvat, utile est ut usurpetur Stomacho non prorsus jejuno. Itaque ut Exercitatio, nec Stomacho Repleto (quod plurimum interest Sanitatis) nec Jejunio (quod non minus interest Longitudinis vitæ) usurpetur; in usum adduci debet Jentaculum Mane, non ex Medicamentis, aut Haustibus Matutinis, aut Uvis passis, aut Ficibus, aut hujusmodi; sed plane ex Cibo, & Potu; at Levi admodum, & Modica Quantitate.

7. Exercitationes ad Irrigationem Memberorum, debent esse Membris omnibus quae aequales; non ut (quemadmodum ait Socrates Tibiæ moveant, Brachia quiescant, nec contra; sed ut Partes universae ex Motu participent; atque omnino ad vitam prodest, ut Corpus nunquam diu in eadem Positura permaneat

neat: sed singulis Semi-horis, ad minus, Positum mutet, praterquam in Somno.

8. Quae ad Mortificationem usurpantur, ad Vivificationem traduci possunt; Nam & Indusia serosa, & Flagellationes, & omnis Exteriorum Vexatio, Vim eorum Attractivam roborat.

9. Urticationem commendat Cardanus, etiam ad Melancholiam; verum de hac parum nobis compertum est; Et suspecta nobis est illa, ne propter Venenatam nonnullam Qualitatem Urticae, Serpignes usu frequenti inducat, & Mala Cutis. Atque de Operatione super Partes Exteriores, ad Attractionem Alimenti, hac inquisita sunt.

O P E R A T I O

Super Alimentum ipsum ad In-
finuationem ejusdem.

VII.

H I S T O R I A.

I. **R**eprehensio vulgaris de multis Ferculis, Censorem potius decet, quam Medicum; aut, utcunque constantia Sanitatis utilis esse potest, ad Longitudinem vitae noxia est; Propterea quod Mistura Alimentorum varia, & aliquantum Heterogenea, Exitum reperit in Venis, & Succos, melius & alacrius, quam Simplex, & Homogenea; Cum insuper ad Appetitum excitandum, (qui Acies est Digestionis) plurimum possit. Itaque & Mensam variam, & Mutationes subinde Ciborum,

borum, pro Temporibus Anni, aut alias probamus.

2. *Etiam illud de Simplicitate Ciborum absque Condimentis, Simplicitas Judicii est; cum Condimenta bona, & bene electa, sint Præparationes Ciborum saluberrima, atque tum ad Sanitatem, tum ad Vitam conferant.*

3. *Videndum est, ut cum Cibis Durioribus, conjungantur Potus Fortiores, & Condimenta qua penetrent, & incidant: Cum Cibis contra Facilioribus, Potus Tenues, & Condimenta Pingua.*

4. *Cum paulo ante monuerimus, ut prima Potio in cœna excipiatur Calida; nunc addimus, quod ad Præparationem Stomachi, etiam Semihora ante Cibum, bonus Haustus Potus (cui quisque maxime insuevit) calidus usurpetur; sed parum Aromatizatus ad gratiam Saporis.*

5. *Præparatio Ciborum, & Panis & Potuum, si bene, & in ordine ad Intentionem instituatur, magni est prorsus Momenti; licet sit Res Mechanica, & sapiat Culinam, & Cellam; cum tamen longe præstet Fabellis de Auro, & Gemmis, & hujusmodi.*

6. *Humectatio Succorum Corporis per Præparationem Alimentorum Humidam, puerilis Res est; Ad Fervores Morborum nonnihil facit; ad Alimentationem vero roscidam, omnino contraria est; itaque Elixatio Ciborum longe inferior est, ad Intentionem nostram, Assatione, & Coctione in Furno, & similibus.*

7. Assa-

7. *Affatio debet fieri Igne vivido, & cele-
rius perfici; non Igne lento, & nimia Mora.*

8. *Carnes omnes Solidiores in usu esse de-
bent non prorsus Recentes, sed nonnihil Salis
expertæ; ex Sale ipso autem in Mensa, eo mi-
nus sumi debet, aut nihil omnino. Sal enim Ali-
mento Incorporatus magis valet ad Distribu-
tionem, quam per se sumptus.*

9. *Debent in usum adduci Macerationes,
& Infusiones Carnium varia, & bona, in
Liquoribus idoneis, ante Affationes; quem-
admodum quandoque in usu sunt similia, ante
Coctiones in Furno, & in Muriis aliquorum
Piscium.*

10. *At Pulsationes, & tanquam Verbe-
rationes Carnium, antequam coquantur, haud
parvam rem præstant: Certe in confesso est, &
Perdices, & Phasianos, in Aucupio; & Da-
mas, & Cervos in Venatione occisos, (nisi
fuerit ea Fuga longior) graviores esse etiam ad
Gustum. Pisces autem nonnulli Flagellati
& Verberati, evadunt meliores. Etiam Pira
Duriora, & Austera, atque alii nonnulli Fru-
ctus, Compressione dulcescunt. Bonum esset in
Usu adduci, Carnium duriorum nonnullam
Pulsationem, & Contusionem, antequam
Ignem patiantur; Idque ex optimis Præparatio-
nibus erit.*

11. *Panis modice Fermentatus, & valde
parum Salitus, optimus est; quique etiam in
Furno Ferventi satis, nec admodum Elangu-
do, coctus est.*

12. Potus Præparatio ad vitam longam simplici fere Præcepto constat: Atque de Aquæ-potoribus nihil attinet dicere; Potest hujusmodi Dixta (ut alibi diximus) vitam aliquandiu remorari, sed nunquam majorem in Modum prolongare: At in aliis Potibus Spirituosis, qualia sunt Vinum, Cervisia, Hydromel, & hujusmodi: id tanquam Summa Summarum affectari, & observari debet; Ut Partes Liquoris sint subtilissima, & Spiritus lenissimus: Hoc Vetustate simplici difficile erit efficere, quæ gignit Partes paulo Subtiliores, Spiritus vero multo Actiores; Itaque de Infusione in Doliis Substantiæ alicujus Pinguius, quæ Spirituum Acrimoniam compefcet, jam antea præceptum est: Est & alius modus absque Infusione, aut Mixtura; Is est, ut Liquor Potus continuo agitetur, sive per Vecturam in Mari, sive per Vecturam in Carris, sive suspendendo utres ex Funibus, eosque quotidie agitando, aut aliis hujusmodi Modis: Certum enim est, Motum illum localem, Partes subtilizare, ac Spiritus in partibus interim ita fermentare, ut Acedini (quod Putrefactionis genus est) non vacent.

13. Vergente autem Senectute, etiam talis Præparatio Ciborum instituenda est, quæ sit tanquam in media Via ad Chylum. Atque de Distillationibus Ciborum, mere Nuga sunt; Etenim Portio Nutritiva, vel optima, non ascendit in Vaporem.

14. Incorporatio Cibi & Potus, antequam

con-

concurrant in Stomacho, gradus est ad Chylum; Itaque sumantur vel Pulli vel Perdices, & Phasiani, & similia; Et coquantur in Aqua, cum pauco Salis; deinde mundentur, & siccantur; postea sive in Musto, sive in Cervisia fervescente, infundantur; cum pauco Sacchari.

15. Etiam Expressiones Ciborum, & Concisiones minutæ, bene condita, Senibus utiles sunt; eo magis quod Officio Dentium in Manducatione (quod Præparationis præcipuum Genus est,) fere destituantur.

16. Atque de Juvamentis ejus Defectus, (Dentium scilicet Roboris, ad Cibum molendum) tria sunt quæ conferre possint. Primum, ut alii Dentes renascantur; Id quod difficile omnino esse videtur, nec posse perfici absque Instauratione Corporis Intima, & Potenti. Secundum est ut Mandibula per Astringentia debita, ita firmentur, ut Officio Dentium, aliqua ex parte, sufficere possint; quod non male cedere posse videtur. Tertium, ut Cibus sit ita præparatus, ut ista Masticatione non egeat; quod promptum est, & expeditum.

17. Subit etiam cogitatio de Quantitate Cibi, & Potus; Eam in Excessu nonnullo, quandoque ad Irrigationem Corporis, utilem esse: Itaque & Epulæ Profusæ, & Perporationes, non omnino inhibenda sunt. Atque de Operatione super Alimenta, & eorundem Præparationem, hæc inquisita sunt.

O P E R A T I O

Super Actum ultimum Assi-
milationis.

VIII.

C O N N E X I O .

DE Actu Ultimo Assimilationis, (quem O-
perationes tres proxime præcedentes in-
tuentur) brevis, & simplex erit *præceptio*;
Resque magis *Explicatione* indiget, quam *præ-*
ceptione aliqua varia.

C O M M E N T A T I O .

1. **C**ertum est Corpora omnia *Assimilan-*
di, quæ in Contiguo sunt, *Deside-*
rio nonnullo indui: Id faciunt generose, &
alacriter *Tenuia*, & *Pneumatica*; veluti *Flam-*
ma, *Spiritus*, *Aër*: At contra, quæ *Molem*
habent *Craſſam* & *Tangibilem*, debiliter ad-
modum; eo quod *Desiderium* illud *Assimi-*
landi, à fortiori *Desiderio Quietis*, & se non
Movendi, ligetur.

2. Certum est itidem, *Desiderium* illud *Af-*
similandi, in Mole corporea, ligatum ut di-
ximus, & inutile redditum, à *Calore* aut *Spiri-*
ritu in Proximo, liberari nonnihil, & exci-
tari, ut tum demum actuetur; Quæ unica est
Causſa, cur *Inanimata* non assimilent, *Ani-*
mata assimilent.

3. Certum & hoc quoque est; quo durior
sit

fit *Corporis Consistentia*, eo illud indigere *Majore Calore ad Stimulum Assimilationis*; Quod in *Senibus*, male omnino cedit; quia *Partes sunt obstinatior*, *Calor imbecillior*. Itaque aut *Obstinatio Partium* mollienda; aut *Calor* intendendus; Atque de *Malacificatione Membrorum* postea dicemus, cum jam ante etiam plura, quæ ad *Duritiem* hujusmodi prohibendam, & præveniendam pertinent, proposuerimus. De *Calore* autem intendendo, jam simplici *Præcepto* utemur, si prius etiam alterum *Axioma* assumpserimus.

4. *Actus Assimilationis* (qui à *Calore*, ut diximus, *circumfuso* excitatur,) est *Motus* admodum *Accuratus*, & *Subtilis*, & in *Minimis*. Omnes autem hujusmodi *Motus*, tum demum sunt in *Vigore*, cum omnis *Localis Motus* cessat, qui eum obturbet. Etenim *Motus Separationis* in *Homogenea*, qui in *Lacte* est ut *Flos* supernatet, *Serum* subsidat, nunquam fiet, si *Lac* leniter agitetur: Neque *Putrefactio* ulla in *Aqua*, aut *Mistis* procedet, si illa continuo *localiter moveantur*. Ex his itaque, quæ assumpta sunt, hoc jam ad *Inquisitionem præsentem* concludemus.

5. *Actus* ipse *Assimilationis* perficitur præcipue in *Somno* & *Quiete*, præsertim versus *Auroram*, facta jam *Distributione*: Non habemus igitur aliquid, quod ad præcipiendum occurrit, nisi ut *Homines* dormiant in *Calido*; Atque insuper, ut versus *Auroram* sumatur aliqua *Inunctio*, vel *Indusium* intinctum, exci-

tans moderate *Calorem*, atque post illud sum-
ptum redintegretur *Somnus*. Atque de *Actu*
ultimo Assimilationis, hæc inquisita sunt.

O P E R A T I O

Super Intenerationem ejus quod
areferi cœpit, sive Malacissa-
tio Corporis.

IX.

C O N N E X I O.

DE *Inteneratione* per *Interioris*, quæ per
multas *Ambages & Circuitus* fit, tam *A-*
limentationis, quam *Detentionis Spiritus*, (i-
deoque sensum perficitur) superius inquisitum
est; De ea autem, quæ fit per *Exterioris*, &
quasi subito, sive de *Corpore Malacissando*,
jam videndum est.

H I S T O R I A.

1. **I**N *Fabula de Restitutione Pelix in Ju-*
ventutem, *Media cum id se moliri finge-*
ret, eam proposuit *Rationem Rei conficienda*,
ut Corpus Senis in Frustra concideretur; deinde
in Lebetæ cum Medicamentis quibusdam de-
coqueretur. *Coctio fortasse aliqua ad hoc re-*
quiretur; *Concisione in Frustra scilicet non est*
Opus.

2. *Attamen etiam Concisio in Frustra adhi-*
benda aliquatenus videtur, non *Ferreo*, sed *Ju-*
dicio;

dicio; Cum enim Viscerum, & Partium sit Consistentia multum diversa, necesse est ut Inteneratio ipsorum, non iisdem Modis absolvatur; sed ut instituat^{ur} Cura singulorum, praeter ea qua pertinent ad Intenerationem totius Massae Corporis; de qua tamen primum.

3. Huic Operationi, per Balnea, Unctiones, & similia (si modo sit ejus Rei aliqua Potestas) satisfieri verisimile est; Circa qua observanda sunt ea, qua sequuntur.

4. Non nimis indulgendum est spei, quod hac Res confici possit, propter ea qua fieri cernimus in Imbibitionibus & Macerationibus Inanimatorum, per quas illa intenerantur; Cujus aliqua Exempla superius adduximus; Facilius enim est Operatio hujusmodi super Inanimata, quia attrahunt, & sugunt Liquores; At in Corpore Animali difficilius, quia Motus in eis fertur potius ad Circumferentiam.

5. Ideo Balnea, qua in usu sunt, emollientia, parum prosunt, sed obsunt potius; quia extrahunt magis, quam imprimunt; & solvunt Compagem Corporis, potius quam Consolidant.

6. Balnea, & Unctiones, qua Operationi praesenti (Corporis scilicet bene & solide malacillandi) inservire possint, tres debent habere Proprietates.

7. Prima & praecipua est, ut constent ex iis, qua tota Substantia similia sunt Corpori & Carni Humanis, quaeque sint tanquam Alma, & Nutricantia per exterius.

8. Secunda est, ut habeant admista ea, qua subtili-

subtili-

subtilitate nonnulla imprimant, ut Vim nutritivam eorum, quibus admiscantur, insinuent, & inculcent.

9. Tertia, ut recipiant nonnullam Mixturam, (licet reliquis longe minorem) eorum, qua sunt Astringentia; Non Austeria, aut Acerba, sed Unctuosa, & Confortantia: Videndum reliqua duo operentur, interim prohibeatur (quantum fieri potest) Exhalatio à Corpore, qua Virtutem Malacissantium perdat; sed potius ut per Astrictionem Cutis, & Clausuram meatuum, Motus ad Intra promoveatur, & juvetur.

10. Consubstantiale maxime Corpori Humano, est Sanguis tepidus, vel ex Homine, vel ex aliis Animalibus: At Ficini illud Commentum, ad Irstauracionem Virium in Senibus, de Exuccionem Sanguinis Humani, ex Brachio Adolescentis sani, leve admodum est. Etenim, quod per Interius nutrit, nullo modo debet esse Æquale, aut plane Homogeneum Corpori, quod nutritur; sed aliquatenus Inferius, & Subordinatum, ut subigi possit; At in exterius Applicatis, quanto Substantia est similior, tanto Consensus inelior.

11. Ab Antiquo receptum est, Balneum ex Sanguine Infantium sanare Leporam, & Carnes jam corruptas restituere; Adeo ut hoc ipsius fuerit Regibus quibusdam Invidia apud Plebem.

12. Proditum est Heraclitum Hydrope laborantem, se in Ventre calido Bovis, nuper occisi, immerfisse.

13. 12

13. *In usu est Sanguis tepidus Catulorum Felis, ad Erysipectata, & instaurandas Carnes & Cutem.*

14. *Brachium, aut Membrum aliquod abscissum, aut ex quo Sanguis alias nimium profuit, utiliter inseritur in ventrem alicujus Animalis nuper dissectum; nam potenter operatur ad sistendum Sanguinem; Sanguine Membri abscissi, Sanguinem recentem Animalis, per Consensum sorbente, & ad se vehementer trahente; Vnde & ipse sistitur, & refluit.*

15. *Multum in usu est, in Morbis extremis, & quasi desperatis, ut Columbæ scissæ, alia post alias mutata, ad Plantas Pedum Ægroti apponantur; unde sequitur interdum Auxilium mirabile; Id vulgo imputatur, quasi Maligna Morbi traherent; Sed utcumque, Caput petit ista Medicatio, & Spiritus Animales confortat.*

16. *Verum Balnea ista, & Unctiones sanguinolentæ, nobis videntur sordida, & odiosa; videndum de aliis, qua minus fortasse habent Fastidii, neque tamen minus Juva-
menti.*

17. *Post Sanguinem igitur recentem, similia Substantiæ Corporis Humani, sunt Alimentosa; Carnes pinguiore, Bovinæ, Suilæ, Cervinæ; Ostrea inter Pisces; Lac, Butyrum; Vitella Ovorum; Pollen Triticici; Vinum Dulce, aut Saccharatum aut Mulsam.*

18. *Qua admisceri debent ad Impressionem, sunt, loco omnium, Sales, præsertim Niger; Etiana*

Etiam Vinum (cum Spiritu surgeat) imprimat, & utile est Vehiculum.

19. *Astringentia ejus generis qua descripsimus, Unctuosa scilicet, & Confortantia sunt, Crocus, Mastiche, & Myrrha, & Baccæ Myrti.*

20. *Ex his, pro nostro iudicio, optime fiet Balneum, quale desideramus. Medici & Posteriores Meliora reperient.*

21. *Longe autem potentior fiet operatio, si Balneum quale proposuimus, (quod Caput Rei esse arbitramur) comitetur quadruplex Operationis Series, sive Ordo.*

22. *Primo, ut Balneum precedat Fricatio Corporis, & Inunctio ex Oleo, cum aliquo Spissamento; ut Virtus, & Calor humectans Balnei potius subintret Corpus, quam Aquea pars Liquoris. Deinde, sequatur Balneum ipsum, ad horas forte duas. A Balneo autem Emplastratur Corpus ex Mastiche, Myrrha, Tragacantho, Diapalma, Croco, ut cohibeatur (quantum fieri potest) Perspiratio, donec Malacum paulatim vertatur in Solidum; idque per viginti quatuor Horas, vel amplius. Postremo, amota Emplastratione, fiat Unctio cum Oleo, addito Sale, & Croco; Et renovetur Balneum post Quatriduum, cum Emplastratione, & Unctione (ut prius,) & continuetur hujusmodi Malacissatio per Mensem unum.*

23. *Etiam durante tempore Malacissationis, utile iudicamus, & proprium, & secundum*
Inten-

Intentionem nostram, ut Corpus bene nutriatur, & ab Aëre frigido abstinenceatur, & nisi Calidum bibatur.

24. *Hoc vero, (ut Initio in Genere monuimus) est ex iis, qua nobis Experimento probata non sunt, sed descripta tantummodo ex Collimatione ad Finem. Etenim Meta posita, alius Lampada tradimus.*

25. *Neque negligenda sunt Fomenta ex Corporibus Vivis. Ficinus ait (neque id per locum) Davidem contubernio Puellæ, alias salubriter, sed nimis sero usum fuisse; debuerat autem addere quod Puellam illam, more Virginum Persiæ, oportuisset inungi Myrrha, & similibus, non ad Delicias, sed ad augendam Virtutem Fomenti, ex Corpore vivo.*

26. *Barbarossa Ætate extrema, ex Consilio Medici Judæi, Puerulos continue Stomacho, & Iliis applicabat ad Fomenta: Etiam Senes nonnulli, Caniculas (Animalia scilicet inter calidissima) Stomacho noctu applicare consueverunt.*

27. *De Hominibus quibusdam Nasonibus, (qui Irrisionis pertasi, Nasorum Tuberes, & quasi Surculos amputarunt, atque in Brachiorum Ulnas, Incisione nonnulla adaperitis, ad tempus insuerunt, atque inde Nasos magis decentes efformarunt) increbuit Relatio quasi certa; idque in multis Nominibus: Ea si vera sit, Consensum Carnis ad Carnem, præsertim Vivarum, plane testatur.*

28. *De Inteneratione particulari Viscerum Prin-*

162 HISTORIA VITÆ
Principalium, Stomachi, Pulmonum, Jecoris, Cordis, Cerebri, Spinalis Medullæ, Renum, Felle, Iliorum, Venarum, Arteriarum, Nervorum, Cartilaginum, Ossium, *nimis longa foret Inquisitio, & Præscriptio; Cum jam non Praxim instruamus, sed Indicationes ad Praxim.*

O P E R A T I O

Super Expurgationem Succis veteris, & Restitutionem Succis novi, sive Renovationem per Vices.

X.

H I S T O R I A.

Licet, *quæ hic ponemus, superius fore præoccupata sint, tamen quia ista Operatio est ex Principalibus, retractabimus ea paulo fusi.*

1. *Certum est, Boves Aratores, atque Laboribus exhaustos, in Pascua nova, & læta admissos, Carnes recipere teneras, & juveniles: Idque Esu, & Palato comprobari, ut manifestum sit Carnium Intenerationem non esse difficilem: verum & Carnis Intenerationem sæpius repetitam, etiam ad Ossa, & Membranas, & similia, pervenire posse, verisimile est.*

2. *Certum est, Diætas, quæ in usu sunt, ex Guajaco præcipue, atque ex Sarsaperilla, & Chi-*

& China, & Sassafras, præsertim longius con-
 tinuatas, & secundum Regulas rigidiores, u-
 niversum Corporis Succum, primo attenuare,
 deinde consumere, atque sorbere; Quod ma-
 nifestissimum est, quia Morbum Gallicum us-
 que ad Gummositates proVectum, quique in-
 timos Corporis Succos occupaverit, & depra-
 vaverit, ex illis Diætas posse curari probatum
 est: Atque insuper quia aque manifestum est,
 per huiusmodi Diætas, Homines factos Macilen-
 tos, Pallidos, & quasi Cadaverolos, paulo
 post Impinguari, Colorari, & manifesto Re-
 novari. Quamobrem huiusmodi Diætas, ver-
 gente Ætate, semel Biennio, ad Intentionem no-
 stram utiles esse, omnino existimamus, tanquam
 Exuvias, & Spolia Serpentum.

3. Fidenter dicimus, (neque vero quis, rogo,
 nos inter Hæreticos Catharos reponat) Purga-
 tiones repetitas, atque factas familiares, longe
 magis ad Diuturnitatem vitæ facere, quam
 Exercitia & Sudores. Id autem fieri necesse est,
 si teneatur, quod positum est, Unctiones Cor-
 poris, & Meatum ab Extra Oppletiones,
 & Aëris Exclusiones, & Spiritus in Massa
 Corporis Detentiones, plurimum conducere ad
 vitam longævam. Etenim certissimum est, per
 Sudores, & Perspirationes Exteriores, non
 solum Humores, & Vapores Excrementitios,
 exhalari, & absorberi; sed una etiam Succos,
 & Spiritus bonos, qui non tam facile reparan-
 tur: In Purgationibus autem (nisi fuerint ad-
 modum immoderate) non item, cum super
 Humo-

Humores *præcipue operentur*. Purgationes autem, ad hanc Intentionem, optima sunt, quæ paulo ante Cibum sumuntur, quia desiccant minus, ; Ideoque debent esse ex iis Catharticis, quæ Ventriculum minime turbant.

Intentiones Operationum quas proposuimus, (ut arbitramur) verissimæ sunt; Remedia Intentionibus fida. Neque credibile est dictu (licet haud pauca ex ipsis velut *Plebeia* videri possint) quanta cum Cura & Delectu, ea à nobis examinata fuerint; ut sint (salva semper Intentione) & Tuta, & Efficacia. Rem ipsam, Experimentum & comprobabit, & promovebit. Talia autem in omnibus Rebus sunt Opera Consilii cujusque Prudentioris; quæ sunt Effectu admiranda, Ordine quoque egregia, Modis faciendi tanquam vulgaria.

A T R I O L A M O R T I S.

Ad Artic. 15. Connexio.

DE *Atriolis Mortis* jam inquirendum; id est de iis, quæ accidunt *Morientibus* in *Articulo Mortis*, & paulo ante, & post: Ut cum multis viis perveniatur ad *Mortem*; intelligi possit in quæ *Communia* illa desinant; Præcipue in *Mortibus*, quæ inferuntur per *Indigentiam Naturæ*, potius quam per *Violentiam*; tametsi etiam aliquid ex his propter *Rerum Connexionem*, inspergendum sit.

HISTO-

HISTORIA.

1. Spiritus Vivus videtur tribus indigere, ut subsistat: Motu commodo; Refrigerio temperato; & Alimento idoneo. Flamma vero duobus ex his tantum indigere videtur; Motu nimirum, & Alimento; propterea quod Flamma simplex sit Substantia. Spiritus composita; ita ut si transeat paulo propius in Naturam Flammeam, se perdat.

2. Etiam Flamma, majore Flamma & potentiore resolvitur, & necatur, ut bene notavit Aristoteles; multo magis Spiritus.

3. Flamma, si comprimatur nimium, extinguitur; ut cernere est in Candela, superimposito Vitro: Etenim Aër per Calorem dilatatus contrudit Flammam, eamque minuit, & extinguit: Neque in Caminis concipitur Flamma, si Materies, absque Spatio aliquo interjecto, compingatur.

4. Etiam Ignita Compressione extinguuntur; veluti si Carbonem ignitum Ferro, aut Pede, fortiter comprimas, extinguitur statim Ignis.

5. Aut ut ad Spiritum veniamus; Si Sanguis aut Phlegma irruat in ventriculos Cerebri, fit Mors subito; cum Spiritus non habeat ubi se moveat.

6. Contusio etiam Capitis vehemens inducit subitam Mortem, Spiritibus in ventriculis Cerebri angustiatis.

7. Opium, & alia Narcotica fortiora, coagu-

coagulant Spiritum, eumque privant Motu.

8. Vapor venenatus Spiritui, totaliter odiosus, infert Mortem subitam, ut in venenis Mortiferis, quæ operantur per Malignitatem (ut loquuntur) specificam: Incutus enim Fastidium Spiritui, ut amplius movere, aut Reitam inimicæ occurrere nolit.

9. Etiam Extrema Ebrietas, aut Crapula, quandoque inferunt Mortem subitam; cum Spiritus non tam Densitate, aut Malignitate Vaporis, (ut in Opio, & Venenis malignis) quam ipsa Copia, obruatur.

10. Extremus Mæror, & Metus, præsertim subitus, (ut fit in Nuncio malo, & improviso) quandoque dant subitam Mortem.

11. At non solum nimia Compressio, sed etiam nimia Dilatio Spiritus, mortifera.

12. Gaudia ingentia & repentina complures exanimarunt.

13. In magnis Evacuationibus, quales fiunt in secandis Hydropicis, exeuntibus confertim Aquis; multo magis in Ingentibus, & Repentinis Profluvius Sanguinis, sequitur sæpius Mors subita; Idque per meram Fugam Vacui in Corpore, omnibus affatim morventibus ad Spatia implenda, quæ exinaniuntur; atque inter alia Spiritu ipso: Nam quoad Profluvia Sanguinis tardiora, res spectat ad Indigentiam Alimenti, non ad Refulsionem Spiritus: Atque de Motu Spiritus, in tantum vel Compresso, vel Effuso, ut Mortem inferat, hæc inquisita sunt.

14. Ve-

14. *Veniendum ad Indigentiam Refrigerii. Cohibitio Respirationis Mortem infert subitam, ut in omni Suffocatione aut Strangulatione. Neque tamen videtur Res referri debere, tam ad Impedimentum Motus, quam ad Impedimentum Refrigerii; quia Aëri nimis Calidus, licet libere attractus, non minus suffocat, quam si inhibeat Respiratio. Ut fit in iis, qui suffocati aliquando sunt ex Carbonibus incensis, aut Lanthracibus, aut Parietibus recenter dealbatis, in Cubiculis clausis, Igne etiam accenso: Quod Genus mortis traditur fuisse Imperatoris Joviniani. Aut etiam ex Balneis siccis supercalectis, quod usurpatum fuit in Nece Faustæ, Constantini Magni uxoris.*

15. *Valde pusillum est Tempus, quo Natura Anhelitum repetit, atque expellit Fuliginem Aëris in pulmones attracti, & recentem introrecipi desiderat; vix certe ad tertiam partem Minuta.*

16. *Rursus Pulsus Arteriarum, & Motus Cordis, Systoles & Diastoles, triplo velocior quam Respiratio; adeo ut si fieri posset, ut ille Motus in Corde, absque inhibita Respiratione sisti posset, sequeretur Mors etiam celerius, quam ex Strangulatione.*

17. *Ulus tamen & Consuetudo, in hac Naturali Actione Respirationis nonnihil valet; ut in Urinatoribus Delis, & Piscatoribus Perlarum, qui perpetuo Usu, Decuplum Temporis ad minimum, retinere Anhelitum possunt,*

possunt, plusquam pro Ratione aliorum Hominum.

18. Sunt ex Animalibus, etiam ex iis, qua Pulmones habent, alia qua ad longius Tempus, alia qua ad brevius, Anhelitum cohibere possunt; prout majore scilicet, aut minore indigent Refrigerio.

19. Pisces minore indigent Refrigerio, quam Animalia Terrestria; Indigent tamen, atque refrigerantur per Branchias: Atque quemadmodum Terrestria Aërem nimis fervidum, aut occlusum non ferunt; ita & Pisces, in Aqua Glacie totaliter, & diutius cooperta, suffocantur.

20. Si Spiritus insulium patiatur ab alio Calore, proprio longe vehementiore, dissipatur, & perditur. Si enim Proprium Calorem non sustineat absque Refrigerio, multo minus Alienum intensiorem tolerare potest; Id cernitur in Febris Ardentibus, ubi Calor Humorum putrefactorum, Calorem Nativum superat, usque ad Extinctionem, sive Dissipationem.

21. Somni quoque indigentia, & Usus, refertur ad Refrigerium. Motus enim, Spiritum attenuat & rarefacit, & Calorem ejus acuit, & intendit. Somnus contra Motum, & Discursum ejus sedat, & compescit. Etsi enim Somnus Actiones Partium, & Spirituum Motualium, & omnem Motum ad Circumferentiam Corporis, roboret, & promoveat; tamen Motum proprium Spiritus vivi, magna ex parte consopit, & tranquillat. At Somnus regulariter,

riter, semel intra 24. Horas, Natura humana debetur, idque ad 6. aut 5. Horas ad minimum; Licet sint etiam in hac parte quandoque Natura Miracula, ut refertur de Meccenate, quod longo tempore ante Obitum non dormisset. Atque de Indigentia Refrigerii, ad Spiritum conservandum, hac inquisita sint.

22. Quod vero ad Tertiam Indigentiam attinet (Alimenti scilicet) videtur illa ad Partes motius, quam ad Spiritum Vivum pertinere. Facile enim quis credat, Spiritum Vivum subsistere in Identitate, non per Successionem, aut Renovationem. Atque quoad Animam Rationalem in Homine, certo certius est, eam nec ex Traduce esse, nec reparari, nec interire: Loquuntur de Spiritu Naturali Animalium, atque etiam Vegetabilium, qui ab illa altera essentialiter, & formaliter differt: Ex horum enim Confusione, Metempsychosis illa, & innumera tam Ethnicorum, quam Hæreticorum Commenta emanarunt.

23. Renovatio per Alimentum, in Corpore Humano, regulariter singulis Diebus requiritur. Triduanum autem Jejunium Sanis vix toleratur: Usus tamen & Consuetudo, etiam in hac Parte, haud parum valet: At Morbo languentibus Inedia minus gravis est. Etiam somnus Alimentationi nonnihil parat, quemadmodum contra Exercitatio eam efflagitat magis. Inventi etiam sunt (sed raro) aliqui, qui quodam Natura Miraculo, sine Cibo & Potu, ad Tempus non mediocre vixerunt.

H

24. Cor-

24. Corpora Mortua, si non intercipientur à Putredine, diutius sine notabili Absumptione subsistunt: At Corpora viva non multum ultra Triduum (ut dictum est) nisi reparentur per Alimentationem, Id quod indicat, etiam illam Assumptionem esse Opus Spiritus vivi, qui aut se reparat, aut Partes ponit in Necessitate se reparandi, aut utrunque: Quam Rem etiam illud astruit, (quod paulo ante notatum est) nempe, quod possint Animalia sine Alimento paulo diutius durare, si dormiant At Somnus omnino nil aliud est, quam Receptio Spiritus vivi in se.

25. Copiosa nimis & continua Effluxio Sanguinis, qualis aliquando fit ab Hæmorrhoidibus; interdum à Vomitu Sanguineo, Venis interioribus reseratis aut fractis; interdum ex Vulneribus, Mortem infert festinam: cum Sanguis Venarum, Sanguini Arteriarum ministrat; Sanguis Arteriarum, Spiritui.

26. Haud parvum est Quantum Cibi & Potus, quod Homo bis in die pastus, intra Corpus recipit; Longe plus, quam aut per Sellam aut per Urinam, aut per Sudores egerit. Nimirum (inquis) cum reliquum in Succos, & substantiam Corporis mutetur. Recte: Sed cogita paulisper, quod ea Accessio fit bis in Die neque tamen Corpus exundat; Similiter, licet Spiritus reparetur, tamen Quanto suo non enormiter excrescit.

27. Nil attinet adesse Alimentum in Gradum remoto, sede ejus Generis, & ita preparatum
 & m.

& ministratum, ut Spiritus in illud agere possit. Neque enim Baculus Cerei sufficiet ad Flammam continuandam, nisi adsit Cera; Neque Homines Herbis solis pasci possunt: Atque inde fit Atrophia Senilis, quod licet absit Caro & Sanguis, tamen Spiritus est factus tam paucus & rarus, & Succus & Sanguis tam effœti, & obstinati, ut non teneat Proportio ad Alimentandum.

28. Subducamus Calculos Indigentia, secundum Cursum Naturæ Ordinarium, & Consuetum. Explicatione Motus sui, in ventriculis Cerebri, & Nervis, indiget Spiritus perpetuo; Motu Cordis, tertia Parte Momenti; Respiratione, singulis Momentis; Somno & Alimento, intra Triduum: Potentia ad Alimentandum quasi post Octoginta Annos. Atque si alicui ex his Indigentis non succurratur, sequitur Mors. Atque tria plane esse videntur Atriola Mortis; Destitutio Spiritus, in Motu suo; in Refrigerio; in Alimento.

[Monita.] 1. Erraverit, qui existimet Spiritum Vivum, Exemplo Flamma perpetuo generari, & extingui, nec ad Tempus aliquod notabile durare. Neque enim hoc facit Flamma ipsa ex natura sua, sed quia inter Inimica versatur: Nam Flamma intra Flammam durat. At Spiritus vivus inter Amica degit, & Obsequia plurima. Itaque cum Flamma sit substantia Momentanea, Aër autem substantia Fixa; Spiritus vivi media est Ratio.

2. De Interitu Spiritus, per Destructionem Organorum, (qualis fit per Morbos, & Violentiam)

tiam) non est Inquisitio præsens, (ut ab initio diximus) tametsi & ille in eadem tria *Artriola* desinat. Atque de ipsa *Forma Mortis* hæc inquisita sint.

29. *Duo sunt magni Præcursores Mortis; Alter à Capite, alter à Corde missus: Convulsio, & extremus Labor Pulsus; nam etiam Singultus ille lethalis est Convulsionis genus, Labor autem Pulsus lethalis, habet Velocitatem insignem, quandoquidem Cor sub ipsa Morte ita trepidet, ut Systole, & Diastole fere confundantur; Habet etiam conjunctam Debilitatem, & Humilitatem, & sæpius Intermisionem magnam, labascente motu Cordis, nec fortiter, aut constanter insurgere valente.*

30. *Præcedunt etiam Mortem in Propinquissuma Inquietudo, & Jaçtatio; Motus Manuum tanquam Floccos colligendo; Nixus Prehensionis, & Tentionis fortis; Dentes etiam fortiter comprimere; Glutire vocem; Tremor Labii inferioris; Pallor oris, Memoria confusa; Sermonis Privatio; Sudores frigidi Corporis Elongatio; Sublatio Albuginis Oculorum; Faciei totius Alteratio, (Naso acuto, Oculis concavis, Genis labantibus; Linguae Contractio & Convolutio; Frigus Extremitatum; In aliquibus Emisio Sanguinis, aut Spermatis; Clamor acutus; Anhelitus Creber; Inferioris Maxillæ Lapsus, & familia.*

31. *Mortem sequuntur, Sensus omnis, & Motus*

Motus, tam Cordis & Arteriarum, quam Nervorum & Artuum, Privatio; Impotentia Corporis se sustentandi erectum; Rigor Nervorum & Partium; Depositiō omnis Caloris; paulo post Putrefactio & Fœtor.

32. Anguillæ, Serpentes, & Insecta diu moventur singulis Partibus, post Concisionem; ut etiam Rusticiputent, Partes singulas ad se rursus uniuendum expedire. Etiam Aves Capitibus avulsis ad Tempus subsultant: quin & Corda Animalium avulsa diu palpitant. Equidem meminimus ipsi vidisse Hominis Cor, qui evisceratus erat, (Supplicii Genere apud nos versus Proditores recepto,) quod in ignem de more injectum, saltabat in altum, primo ad Sesquipedem, & deinde gradatim ad minus; durante spatio (ut meminimus) septem, aut octo Minutarum. Etiam vetus, & Fide digna Traditio est, de Bove sub Eviscerationem mugiente. At magis certa de Homine, qui eo Supplicii genere (quod diximus) evisceratus, postquam Cor avulsum penitus esset, & in Carnificis Manu, tria aut quatuor Verba Precum, auditus est proferre; Quod idcirco magis credibile esse diximus, quam illud de Sacrificio; quia solent Amici huiusmodi Reorum, Mercedem dare Carnifici, ut Officium suum perniciosissime expediat, quo illi celerius à Doloribus liberentur; In Sacrificiis vero non videmus causam, cur similis præstetur à Sacerdote diligentia.

33. Ad resuscitandum eos, qui Deliquia
 H 3 Animi,

Animi, aut Catalepses subitas patiuntur, (quorum haud pauci, absque Ope, etiam exspiraturi fuissent,) hac sunt in Usu. Exhibitio Aquarum ex Vino distillatarum, (quas Aquas vocamus Calidas, & Cordiales:) Inflexio Corporis in Pronum; Obturatio fortis Oris & Narium; Flexio Digitorum cum Tortura quadam; Evulsio Pilorum Barbæ, aut Capitis; Frictio Partium, præsertim Faciei, & Extremorum; Subita Inpersio Aquæ Frigidæ in Faciem; Strepitus Acuti, & subiti; Appositio ad Nares Aquæ rosacæ, cum Aceto, in languoribus; Incensio Plumarum, Pannorum, in Suffocatione Uteri; At maxime Sartago fervescens utilis est Apoplecticis; Etiam Fortus arctus Corporum vivorum, aliquibus profuit.

34. Complura fuerunt Exempla Hominum tanquam Mortuorum; Aut Expositorum è Lecto, Aut Delatorum ad Funus, quinetiam nonnullorum in Terra Conditorum, qui nihilominus revixerunt; Id quod in iis, qui Conditum sunt, repertum est, (terra aliquanto post aperta,) per Obtusionem & Vulnerationem Capitis, exjactione & Nixu Cadaveris intra Feretrum. Cujus Exemplum recentissimum, & maxime memorabile fuit, Joannis Scoti, Subtilis illius & Scholastici, qui à Servo, cum sepultus esset absente, (quique, ut videtur, hujusmodi Catalepsium ejus Symptomata noverat) aliquanto post effusus, in tali Statu repertus est. Et simile quiddam accidit nostra Ætate,

tate, in persona Histrionis, sepulti Cantebri-
giæ. Memini me accepisse de Generoso quodam,
qui ludibundus, ex Curiositate, desiderabat
scire, qualia paterentur in Patibulo Suspensi;
seque suspendit, super Scabellum se allevans,
& deinde se demittens; putans etiam penes se
futurum, ut Scabellum, pro arbitrio suo, re-
cuperaret; Id quod facere non potuit; sed tamen
ab Amico presente adjutus est; Ille interrogatus,
quid passus esset? retulit se Dolorem non sen-
sisse; sed primo observatam sibi fuisse circa ocu-
los Speciem Ignis, & Incendii; deinde extre-
mæ Nigredinis, sive Tenebrarum; postremo
Coloris cujusdam cærulei pallidioris, sive
thalassini; qualis etiam conspicitur sæpe Animo
Liquentibus. Audivi etiam de Medico ad-
huc vivente, qui Hominem, qui se suspende-
rat, atque per Horam dimidiam suspensus man-
serat, in vitam, Fricationibus, & Balneis
calidis, reduxerat; Quique etiam profiteri so-
leat, se non dubitare, quin Suspensum quemcun-
que ad tempus prædictum, revocare posset,
modo Cervices ei, per Impetum primæ Demissio-
nis, non fuerint effractæ.

Discrimina Juventutis & Sene-
ctutis.

Ad Artic. 16.

I. **S**cala Humani Corporis talis est: Con-
cipi; Vivificari in Utero; Nasci;
Mamilla; Depulsio à Mamilla; Usus Cibi

H 4

&

176 HISTORIA VITÆ

& Potus, ab initio qualis Infantibus convenit; Dentire primo, circa Annum secundum; Incipere Gradiri; Incipere Loqui; Dentire secundo, circa Annum septimum; Pubescere, circa Annum duodecimum, aut decimum quartum; Potentem esse ad Generandum, & Fluxus Menstruorum; Pili circa Tibias, & Axillas, Barbescere; atque hucusque, & quandoque ulterius, Grandescere; Deinde Roboris Artuum Status & ultimitas, etiam Agilitatis; Canescere, & Calvescere; Cessatio Menstrui & Potentiæ Generationis; Vergere ad Decrepitum, & Animal Tripes; Mori. Interim Animus quoque suas habet Periodos, sed per Annos non possunt describi: Ut Memoriam labilem, & Similia, de quibus postea.

2. Discrimina Juventutis, & Senectutis hac sunt. Cutis Iuveni Lævis, & Explicata; Seni Arida, & Rugosa, praesertim circa Frontem, & Oculos: Carnes Iuveni Teneræ, & Molles; Seni Duriores: Robur Iuveni, & Agilitas; Seni Diminutio Virium, & Motuum Tarditas: Iuveni Costionum Validitas; Seni Debilitas: Iuveni Viscera Mollia, & Succulenta; Seni Salsa, & Retorrida: Iuveni Corpus Erectius; Seni Inclinatio in Curvum: Iuveni Constantia Artuum; Seni Debilitas, & Tremor: Iuveni Humores Biliofi, & Sanguis Fervidior; Seni Humores Phlegmatici, & Melancholici, & Sanguis Frigidior: Iuveni Venus in promptu; Seni tardior: Iuveni Succus Corporis magis Roscidi; Seni magis Crudi, & Aquei:

Aquei: *Iuveni* Spiritus Multus, & Turgescens; *Seni* Paucus, & Jejunus: *Iuveni* Spiritus Densus & Viridis; *Seni* Acris, & Rarus: *Iuveni* Sensus Vivaces, & Integri; *Seni* Hebetiores, & Deficientes: *Iuveni* Dentes Robusti, & Integri; *Seni* Debiles, Attriti, & Decidui: *Iuveni* Pili colorati; *Seni* cuiuscunque fuerint Coloris, Cani: *Iuveni* Coma; *Seni* Calvities: *Iuveni* Pulsus Grandior, & Incitator; *Seni* Obscurior, & Tardior: *Iuveni* Morbi magis Acuti, & Curabiles; *Seni* magis Chronici, & Curatu Difficiles: *Iuveni* Vulnere citius coalescentia; *Seni* tardius: *Iuveni* Genæ florentes Colore; *Seni* aut Pallidæ, aut Rubicundæ, atque Sanguine Spisso: *Iuveni* minor Molestia ex Catarrhis; *Seni* major: Neque scimus in qua proficiant Senes, (quoad corpus) nisi quandoque in Obesitatem; Cujus Causa præsto est; quia Corpora Senum, nec bene perspirant, nec bene assimilant; Pinguedo autem nihil aliud est, quam Exuberantia Alimentii, ultra id, quod excernitur, aut perfecte assimilatur. Etiam in quibusdam Senibus in Edacitatem proficitur, propter Acidos Humores, Licet Senes digerant minus. Ac universa, quæ jam diximus, Medici quasi Feriantes, referent ad Caloris Naturalis, & Humoris Radicalis Diminutionem, quæ Res nihili sunt ad Usus; Illud certum, Siccitatem in Decursu Ætatis, Frigiditatem præcedere; Atque Corpora cum sint in Statu, & Acme Caloris, ad Siccitatem declinare, Frigiditatem autem postea sequi,

3. *Iam vero etiam de Affectibus Animi videndum. Equidem memini, cum Adolefcens essem Pictavii in Gallia, me consueviffe familiariter cum Gallo quodam, juvene Ingeniofiffimo, fed paululum Loquaci; qui poftca in Virum Eminentiffimum evafit; Ille in Mores Senum invchere folitus eft; atque dicere, fi daretur confpici Animos Senum, quemadmodum certantur Corpora, non minores apparituras in iifdem Deformitates: Quinetiam Ingenio fuo indulgens, contendebat Vitia Animorum in Senibus, Vitiis Corporum effe quodammodo Confentientia, & Parallela. Pro Auiditate Cutis, fubftituebat Impudentiam: Pro Duritie Vifcerum, Immifericordiam: Pro Lippitudine Oculorum, Oculum Malum, & Invidiam: Pro Immerfione Oculorum, & Curvatione Corporis verfus Terram, Atheifmum, (Neque enim cælum, inquit, refpiciunt, ut prius: Pro Tremore Membrorum, Vacillationem Decretorum, & fluxam Inconstantiam: Pro Inflexione Digitorum, tanquam ad Prehentionem, Rapacitatem & Avaritiam: Pro Labafcentia Genuum, Timiditatem: Pro Rugis, Calliditatem, & Obliquitatem: & alia qua non occurrunt. Sed ut ferii fimus; Juveni adefit Pudor, & Verecundia; Seni paululum obduruit: Juveni Benignitas, & Mifericordia; Seni occalluit: Juveni Æmulatio laudabilis: Seni Invidia maligna: Juveni Inclinatione ad Religionem, & Devotionem, ob Ferorem, & Inexperientiam Mali; Seni Deferyefcentia in Pietate, ob Charitatis*

ritatis Toporem, & diutinam Conversationem inter Mala, nec non ob credendi Difficultatem: *Iuveni* Valde velle; *Seni* Moderatio: *Iuveni* Levitas quadam, & Mobilitas; *Seni* Gravitas major, & Constantia: *Iuveni* Liberalitas, & Beneficentia, & Philanthropia; *Seni* Avaritia, & Sibi sapere, & consulere: *Iuveni* Confidentia, & bene sperare; *Seni* Diffidentia, & plurima habere pro suspectis: *Iuveni* Facilitas, & Obsequium; *Seni* Morositas, & Fastidium: *Iuveni* Sinceritas, & Animus Apertus; *Seni* Cautio, & Animus Tectus: *Iuveni* Magna appetere; *Seni* Necessaria curare: *Iuveni* Præsentibus Rebus favere; *Seni* Antea acta potiora habere: *Iuveni* Superiores revereri; *Seni* Censura in illos uti: & complura alia, quæ ad Mores potius pertinent, quam ad Inquisitionem præsentem: Attamen, quemadmodum in Corpore, ita in Animo, in nonnulla proficiunt Senes, nisi fuerint admodum Emeriti; Nempe, ut cum ad Excogitandum minus sint prompti, Judicio tamen valeant; & Tutiora, & Saniora, quam Speciosiora malint: Etiam, in Garrulitatem proficiunt, & Ostentationem; Fructum enim Sermonis petunt, cum Rebus minus valeant; ut non absurde Tithonum in Cicadam versum fuisse, Poëtæ fingant.

C A N O N E S

Mobiles de Duratione Vitæ,
& Forma Mortis.

C A N O N I.

Non fit *Consumptio*, nisi quod deperditum sit de Corpore, transmigret in *Corpus aliud*.

EXPLICATIO.

Nullus est Rerum *Interitus*: Itaque quod absumitur, aut evolat in *Aërem*, aut recipitur in *Corpus* aliquod *Adjacens*: Quare videmus *Araneam*, aut *Muscam*, aut *Formicam*, in *Electro*, Monumento plus quam *Regio*, sepultas, æternizari; cum tamen sint *Res Teneræ*, & *Dissipabiles*. Verum non adest *Aër*, in quem aliquid evolet; atque *Substantia Electri* est tam *Heterogenea*, ut nihil ex illis recipiat. Simile etiam fore arbitramur, misso *Ligno*, aut *Radice*, aut ejusmodi in *Argentum Vivum*. At *Cera*, & *Mel*, & *Gummi*, habent similem *Operationem*, sed ex *Parte tantum*.

C A N O N II.

Inest omni *Tangibili Spiritus*, Corpore *Crassiore* obiectus, & obsessus; Atque ex eo *Originem* habet *Consumptio* & *Dissolutio*.

EXPLICATIO.

Nullum *Corpus* nobis notum, hic in *Superiore Parte Terræ*, *Spiritu* vacat; sive per *Attenuationem*, & *Concoctionem Caloris Cœlestium*, sive alias. Neque enim Ca-

va Rerum Tangibilium *Vacuum* recipiunt; sed aut *Aërem*, aut *Spiritum* Rei proprium. *Spiritus* autem ille (de quo loquimur) non est *Virtus* aliqua, aut *Energia*, aut *Entelechia*, aut *Nuga*; sed plane *Corpus* Tenuè, Invisibile; attamen Locatum, Dimensum, Reale: Neque rursus *Spiritus* ille *Aër* est, (quemadmodum nec *Succus* *Uvæ* est *Aqua*) sed *Corpus* Tenuè, cognatum *Aëri*, at multum ab eo diversum: Partes autem Rei Crassiores (cum sint Naturæ Pigræ, nec admodum Mobilis) per periodos longas duraturæ forent: sed *Spiritus* ille est; qui turbat, & illas fodicat, & subruit, atque Humidum Corporis, & quicquid digerere potest, in novum *Spiritum* prædatur; deinde tam *Spiritus* Corporis præexistens, quam noviter Factus, simul sensim evolant. Id optime ostenditur, in *Diminutione Ponderis*, Corporum Arefactorum per *Perspirationem*. Neque enim quicquid emittitur, erat *Spiritus*, quando ponderaverat; neque non *Spiritus*, quando evolaverat.

CANON III.

Spiritus Emissus desiccet; detentus, & molliens intus, aut colliquat; aut putrefacit; aut vivificat.

EXPLICATIO.

Quatuor sunt *Processus Spiritus*; Ad *Arefactionem*; ad *Colliquationem*; ad *Putrefactionem*; ad *Generationem* Corporum. *Arefactio* non est *Opus proprium Spiritus*, sed *Partium crassiorum* post emissum *Spiritum*: tum enim

enim illæ se contrahunt, partim per fugam Vacui, partim per unionem Homogeneorum: Ut liquet in omnibus, quæ arescunt per Ætatem, Et in siccionibus Corporibus, quæ desiccantur per Ignem, ut *Lateribus, Carbonibus, Panibus.* *Colliquatio* est merum Opus *Spiritus*. Neque fit nisi *Calore* excitentur; tum enim *Spiritus* se dilatantes, neque tamen exeuntes, se insinuant, & perfundunt inter Partes crassiores; Easque ipsas reddunt Molles, & Fusiles; ut in *Metallis, & Cera*; Etenim *Metalla, & alia Tenacia*, apta sunt ad cohibendum *Spiritus*, ne excitatus evolet. *Putrefactio* est Opus Mixtum, *Spiritus, & Partium Crassiorum*. Etenim *Spiritus* (qui Partes rei continebat, & frænabat) partim emisso, partim languescente, omnia solvuntur, & redeunt in *Heterogeneas* suas, sive (si placet) *Elementa* sua; Quod *Spiritus* inerat Rei, congregatur ad se; (unde *Putrefacta* incipiunt esse gravis Odoris:) *Oleosa* ad se; (unde *Putrefacta* habent nonnihil Lævoris & Unctuositatis:) *Aquea* itidem ad se; *Faces* ad se; (unde fit Confusio illa in *Putrefactis.*) At *Generatio*, sive *Vivificatio*, est Opus itidem Mixtum *Spiritus, & Partium crassiorum*; sed longe alio modo: *Spiritus* enim totaliter detinetur, sed tumet, & movetur localiter; *Partes* autem *Crassiores* non solvuntur, sed sequuntur Motum *Spiritus*, atque ab eo, quasi distillantur, & extruduntur in varias Figuras; unde fit illa *Generatio, & Organizatio*: Itaque semper fit *Vivificatio* in
Mat-

Materia *Tenaci*, & *Lenta*, atque etiam *Sequaci*, & *Molli*; ut simul & *Spiritus* fiat *De-tentio*; atque etiam *Cessio lenis Partium*, prout eas effingit *Spiritus*; Atque hoc cernitur in Materia, omnium tam *Vegetabilium*, quam *Animalium*; sive generentur ex *Putrefactione*, sive ex *Spermate*; In his enim omnibus, manifestissime cernitur esse *Materia*, difficilis ad *Abrumpendum*, facilis ad *Cedendum*.

CANON IV.

IN omnibus *Animatis* duo sunt Genera *Spirituum*; *Spiritus Mortuales* quales insunt *Inanimatis*; & *Superadditus Spiritus vitalis*.

EXPLICATIO.

I Am ante dictum est, ad Longævitatē procurandam, debere considerari *Corpus Humanum*, primo, ut *Inanimatum*, & *Inalimentatum*; Secundo, ut *Animatum*, & *Alimentatum*: Nam Prior Consideratio dat *Leges de Consumptione*; Secunda de *Reparatione*. Itaque nosse debemus, inesse *Humanis Carnibus*, *Offibus*, *Membranis*, *Organis*, denique *Partibus* singulis, dum vivunt, in *Substantia* earum perfusos, tales *Spiritus*, quales insunt in hujusmodi *Rebus*, *Carne*, *Osse*, *Membrana*, & cæteris, *Separatis*, & *Mortuis*; quales etiam manent in *Cadavere*: At *Spiritus Vitalis*, tametsi eos regat, & quendam habeat cum illis *Consensum*, longe alius est ab ipsis: *Integralis*, & per se *Constans*. Sunt autem duo *Discrimina* præcipua, inter *Spiritus Mortuales*, & *Spiritus Vitales*; Alterum, quod *Spiritus Mortuales*,

les.

les, minime sibi continentur, sed sint tanquam
 abscissi, & circumdati Corpore crassiore, quod
 eos intercipit; quemadmodum *Aër* permixtus
 est in *Nive*, aut *Spuma*. At *Spiritus Vitalis* om-
 nis sibi continuatur, per quosdam *Canales*,
 per quos permeat, nec totaliter intercipitur.
 Atque hic *Spiritus*, etiam duplex est; Alter
Ramosus tantum, permeans per parvos *Du-
 ctus*, & tanquam *Lineas*: alter habet etiam
Cellam, ut non tantum sibi continuetur, sed e-
 tiam congregetur in Spatio aliquo cavo, in
 bene magna *Quantitate*, pro Analogia Cor-
 poris; atque in illa *Cella* est *Fons Rivulorum*,
 qui inde diducantur. Ea *Cella* præcipue est in
Ventriculis Cerebri, qui in *Animalibus* magis
Ignobilibus angusti sunt; adeo ut videantur
Spiritus per universum *Corpus Fusi*, potius
 quam *Cellulati*: Ut cernere est, in *Serpenti-
 bus*, *Anguillis*, *Muscis*, quorum singulæ *Por-
 tiones* abscissæ moventur diu: Etiam *Aves*
 diutius *Capitibus* avulsis subsultant; quoniam
 parva habeant *Capita*, & parvas *Cellas*: At
Animalia Nobiliora *Ventriculos* eos habent
 ampliores; Et maxime omnium *Homo*. Al-
 terum *Discrimen* inter *Spiritus* est; quod *Spiri-
 tus vitalis* nonnullam habeat *Incensionem*,
 atque sit tanquam *Aura Composita* ex *Flam-
 ma*, & *Aère*; quemadmodum *Succi Anima-
 lium* habeant & *Oleum*, & *Aquam*. At illa *In-
 censio*, peculiare præbet *Motus*, & *Facultates*,
 Etenim & *Fumus Inflammabilis*, etiam ante
Flammam conceptam, *Calidus* est, *Tenuis*,
 Mobi-

Mobilis; Et tamen alia Res est, postquam facta sit *Flamma*; At *Incensio Spirituum Vitalium*, multis partibus lenior est, quam molliſſima *Flamma* ex *Spiritu Vini*, aut alias; Atque insuper mixta est ex magna parte, cum *Substantia Aërea*; ut sit & *Flammæ*, & *Aërea Natura* *Mysterium*.

CANON V.

Actiones Naturales sunt propriæ *Partium* singularum, sed *Spiritus vitalis* eas excitat, & acuit.

EXPLICATIO.

Actiones siue *Functiones*, quæ sunt in *ſingulis Membris*, Naturam ipsorum *Membrorum* ſequuntur; (*Attractio*, *Retentio*, *Digestio*, *Assimilatio*, *Separatio*, *Excretio*, *Perſpiratio*, etiam *Sensus ipſe*;) pro *Proprietate Organorum* ſingulorum, (*Stomachi*, *Iecoris*, *Cordis*, *Splenis*, *Fellis*, *Cerebri*, *Oculi*, *Auris*, & cæterorum.) Neque tamen ulla, ex ipsis *Actionibus*, unquam actuata foret, niſi ex *vigore* & præſentia *Spiritus vitalis*, & *Caloris* ejus; Quemadmodum nec *Ferrum* aliud *Ferrum* attracturum foret, niſi excitaretur à *Magnete*; Neque *Ovum* unquam fœcundum foret, niſi *Substantia Fœmella* actuata fuiſſet ab *Initu Maris*.

CANON VI.

Spiritus Mortuales Aëri proxime conſubſtantiales ſunt; *Spiritus vitales* magis accedunt ad *Subſtantiam Flammæ*.

EXPLI-

EXplicatio *Canonis quarti* præcedentis, est etiam Declaratio *Canonis præsentis*; Verum insuper hinc fit, ut quæcunque sint *Pinguia*, & *Oleosa*, diu mancant in Esse suo; Neque enim *Aër* illa multum vellicat, neque illa etiam ipsa cum *Aëre* conjungi multum desiderant. Illud autem prorsus vanum est, quod *Flamma* sit *Aër Accensus*, cum *Flamma* & *Aër*, non minus Heterogenea sint, quam *Oleum* & *Aqua*. Quod vero dicitur in *Canone*, quod *Spiritus Vitales* magis accedant ad *Substantiam Flammæ*; Illud intelligendum est, quod magis hoc faciant, quam *Spiritus Mortuales*; non quod magis sint *Flammei*, quam *Aërii*.

C A N O N VII.

S*piritus Desideria* duo sunt; Unum se *Multiplicandi*; Alterum *Exeundi*, & se *Congregandi* cum suis *Connaturalibus*.

EXPLICATIO.

Intelligitur *Canon* de *Spiritibus Mortualibus*; Etenim quoad *Desiderium secundum*, *Spiritus Vitalis* Exitum è Corpore suo maxime exhorret; neque enim invenit *Connaturalia* hic in Proximo. Ruit forte in Occursum Rei *Desiderabilis*, ad Extrema Corporis sui; sed Egressum, ut dictum est, fugit: Verum de *Spiritibus Mortualibus*, utrunque *Desiderium* tenet. Quod ad primum enim attinet, *Omnis Spiritus inter crassiora locatus, non foeliciter habitat*; Itaque cum *Simile sui* non inveniat, eo magis *Simile sui* creat, & facit, in tali
Soli-

Solitudine positus; & strenue laborat, ut se multiplicet, & Volatile Crassiorum deprædetur, ut augeatur suo *Quanto*. Quod vero ad secundum, *Desiderium Evolandi*, & se in Aërem recipiendi; Certum est omnia Tenuia, (quæ semper sunt Mobilia) ad sui similia in proximo libenter ferri; ut *Bulla Aqua* fertur ad *Bullam*, *Flamma* ad *Flammam*: At multo magis hoc fit, in *Evolutione Spiritus* in *Aërem* ambientem; quia non fertur ad *Particulam* sui similem; sed etiam tanquam ad *Globum Connaturalium* suorum. At illud interim notandum, quod *Exitus*, & *Evolutio Spiritus*, in Aërem, est duplicata Actio; partim ex *Appetitu Spiritus*, partim ex *Appetitu Aëris*, Aër enim communis tanquam Res indigens est, atque omnia avide arripit; *Spiritus*, *Odores*, *Radios*, *Sonos*, & alia.

CANON VIII.

S*piritus detentus*, si alium *Spiritum* gignendi Copiam non habeat, etiam *Crassiora* intenerat.

EXPLICATIO.

G*eneratio novi Spiritus* non fit nisi super ea, quæ sunt in Gradu ad *Spiritum*, propiore: qualia sunt *Humida*. Itaque si *Partes Crassiores* (inter quas versatur *Spiritus*) sint in Gradu remotiore, licet *Spiritus* eas conficere non possit, tamen (quod potest) eas labefactat, & emollit, & fundit, ut cum Quantum suum augere non possit, tamen habet laxius, & inter ea degat, quæ sint magis
Ami-

Amica: Iste autem *Aphorismus*, ad Finem nostrum, admodum utilis est; quia innuit ad *Intenerationem Partium Obstinatarum*, per *Detentionem Spiritus*.

CANON IX.

Inteneratio Partium Duriorum bene procedit, cum Spiritus nec evolet, nec generet.

EXPLICATIO.

Iste Canon solvit Nodum & Difficultatem in Operatione Intenerandi, per Detentionem Spiritus: Si enim Spiritus non emissus deprædetur omnia intus, nil fit Lucri ad *Intenerationem Partium*, in Esse suo; sed potius solvuntur illæ, & corrumpuntur. Itaque una cum Detentione refrigerari debent Spiritus, & astringi, ne sint nimis *Activi*.

CANON X.

Calor Spiritus, ad Viriditatem Corporis, debet esse *Robustus*, non *Acris*.

EXPLICATIO.

Etiam iste Canon pertinet ad solvendum Nodum supradictum, sed longe latius patet; Describit enim, qualis debeat esse Temperamenti Calor in Corpore ad Longævitatem; Hoc vero utile est, sive Spiritus detineantur, sive non; Utcunque enim talis debet esse Calor Spirituum, ut vertat se potius in *Dura*, quam deprædetur *Mollia*; Alterum enim desiccet, alterum intenerat. Quinetiam, eadem Res valet ad *Alimentationem* bene perficiendam; talis enim Calor optime excitat *Facultatem Assimilandi*, atque una optime

time præparat *Materiam ad Assimilandum*.
 Proprietates autem hujusmodi *Caloris*, tales
 esse debent; Primo ut *Tardus* sit, nec *Subito*
 malefaciat: Secundo, ut non sit admodum *In-*
ensus, sed *Mediocris*: Tertio, ut sit *Æqualis*,
 non *Incompositus*, scilicet se Intendens, & Re-
 mittens: Quarto, ut si inveniatur *Calor* iste,
 quod ei resistat, non facile suffocetur, aut lan-
 queat. Subtilis admodum hæc *Operatio*; sed
 cum sit ex Utilissimis, non deserenda est. Nos
 vero in *Remediis* (quæ ad indendum *Spiritibus*
Calorem Robustum, sive eum, quem vocamus
Fabrilem, non *Prædatorium*, proposuimus)
 huic Rei aliqua ex Parte satisfacimus.

CANON XI.

Spirituum *Densatio* in Substantia sua, valet
 ad Longævitatem.

EXPLICATIO.

Subordinatus est *Canon* ad Præcedentem;
 Etenim *Spiritus Densior* suscipit omnes il-
 las quatuor *Caloris Proprietates*, quas diximus.
 Modi autem *Densationis*, in Prima ex decem
Operationibus habentur.

CANON XII.

Spiritus in *Magna Copia* & magis festinat
 ad Exitum, & magis deprædatur, quam
 in *Exigua*.

EXPLICATIO.

Clarus est per se *Canon* iste, cum *Quan-*
tum ipsum regulariter augeat *Virtutem*;
 Atque cernere est in *Flammis*, quod quanto
 fuerint majores, tanto & erumpant fortius,
 & ab-

190 HISTORIA VITÆ
& absument celerius. Itaque nimia *Copia*, aut
Turgescencia Spiritus, prorsus nocet Longævi-
tati: Neque amplior est optanda *Copia Spi-
rituum*, quam quæ Munus Vitæ, & bonæ Re-
parationis Ministerio sufficiat.

CANON XIII.

Spiritus æqualiter perfusus, minus festina-
ad exitum, & minus deprædatur, quam
impariter locatus.

EXPLICATIO.

Non solum *Copia Spirituum* secundum
Totum, Durationi Rerum obest, sed
etiam eadem *Copia*, minus refracta, similiter
obest. Itaque quo magis fuerit *Spiritus com-
minutus*, & per Minima insinuatus, eo de-
prædatur minus. *Dissolutio* enim incipit à Par-
te, ubi *Spiritus* est laxior; Itaque & *Exercita-
tio*, & *Fricationes*, Longævitati multum con-
ferunt: *Agitatio* enim optime comminuit, &
commiscet Res per Minima.

CANON XIV.

Motus *Spirituum Inordinatus*, & *Subsulto-
rius* magis properat ad Exitum, & ma-
gis deprædatur, quam *Constans*, & *Æqua-
lis*.

EXPLICATIO.

In *Inanimatis* tenet iste Canon certo; *Inæ-
qualitas* enim *Dissolutionis Mater*; In *Ani-
matis* vero (quia non solum spectatur *Consum-
ptio*, sed *Reparatio*: *Reparatio* autem procedit
per *Rerum Appetitus*: *Appetitus* rursus acuitur
per *Varietatem*) non tenet rigide; sed consue-
que

que tamen recipiendus est, ut *Varietas* ista potius sit *Alternatio*, quam *Confusio*, & tanquam constans in Inconstantia.

CANON XV.

Spiritus in Corpore Compagis solida, detinetur licet invitus.

EXPLICATIO.

Omnia Solutionem Continuitatis suæ exhorrent; attamen pro Modo Densitatis, aut Tenuitatis suæ. Etenim, quo Corpora sunt magis Tenuia, eo in minores, & angustiores Meatus se compelli patiuntur: Itaque *Aqua* subintrabit Meatum, quem non subintrabit *Pulvis*; *Aër* etiam, quem non subintrabit *Aqua*; Quin *Flamma*, & *Spiritus*, quem non subintrabit *Aër*. Veruntamen est hujusce rei aliquis Terminus; Neque enim *Spiritus* in tantum Desiderio exeundi laborat, ut patiatur se discontinuari nimis, & in nimis arctos Poros, aut Meatus agi; Itaque si *Spiritus* Corpore Duro, aut etiam *Vinctuoso*, & *Tenaci*, (quod non facile dividitur) circumdetur, plane constringitur, & tanquam incarceratur, & *Appetitum exeundi* posthabet; Quare videmus *Metalla*, & *Lapides* longo *Ævo* egere, ut exeat *Spiritus*; nisi aut *Spiritus* Igne excitetur, aut Partes crassiores *Aquis Corrodentibus*, & *Fortibus* disjungantur. Similis est Ratio *Tenacium*, qualia sunt *Gummi*, nisi quod leniore Calore solvantur. Itaque *Succi Corporis Duri*, *Cutis Constricta*, & similia, (quæ procurantur ab *Alimentorum Siccitate*, & *Exercitatione*,
& *Aë-*

& *Aëris Frigore*) utilia sunt ad Longævita-
tatem; quia *Claustra* circundant *Spiritus* arcta,
ne exeat.

CANON XVI.

IN *Oleosis*, & *Pinguibus* detinetur *Spiritus*
libenter, licet non sint *Tenacia*.

EXPLICATIO.

S*Spiritus*, si nec à *Corporis* circundati *Antipathia* irritetur, nec à *Corporis* nimia *Similitudine* pascatur, nec à *Corpore Externo* sollicitetur, aut provocetur, non tumultuatur multum ad Exeundum: Quæ omnia *Oleosis* desunt; Nam nec tam *Spiritus* *Infesta* sunt, quam *Dura*; nec tam *Propinqua*, quam *Aquea*; nec cum *Aëre ambiente* bene consentiunt.

CANON XVII.

E*Volatio cita* *Humoris Aquei*, conservat
diutius *Oleosum* in *Esse* suo.

EXPLICATIO.

Diximus *Aquea*, utpote *Aëri* consubstantialia, citius evolare, *Oleosum* tardius, ut cum *Aëre* minus consentientia: At cum *Humidum* utrunque plerisque *Corporibus* insit, evenit ut *Aqueum* veluti prodat *Oleosum*: Nam illud sensim exiens, hoc etiam asportat. Itaque nil magis juvat ad *Corporum* *Conservationem*, quam *Siccatio Lenis*, quæ *Humorem Aqueum* expirare faciat, nec *oleosum* sollicitet, cum enim *Oleosum* fruatur *Natura* sua; Neque hoc spectat ad inhibendam *Putredinem*, (licet etiam & illud sequatur) sed
ad

ad conservandam *Viriditatem*. Hinc fit ut *Fri-*
ationes molles, & Exercitationes Moderata, ad
Perpirationem potius quam ad *Sudorem*, Lon-
 gævitati plurimum conferant.

CANON XVIII.

A Er exclusus confert ad Longævitatē, si
 aliis *Incommodis* caveas.

EXPLICATIO.

D iximus paulo ante, *Evelationem Spiritus*
 esse *Actionem duplicatam*, ex *Appetitu*
Spiritus, & Aëris. Quare si altera tollatur,
 maud parum proficitur; Id quod ex *Inunctio-*
nibus præcipue expectari debet. Attamen
 hoc sequuntur varia *Incommoda*; quibus quo-
 modo subveniat, in *Operatione secunda* ex
 decem, annotavimus.

CANON XIX.

S *Piritus Iuveniles Senili Corpori* inditi, Na-
 turam compendio retrovertere possunt.

EXPLICATIO.

N Atura *Spirituum* est quasi *Rota* suprema,
 quæ alias *Rotas* in Corpore Humano
 circumagit. Itaque illa in *Intentione* Longæ-
 vitatis, prima poni debet. Huc accedit, quod
 acilior, & magis expedita Via patet ad alte-
 randos *Spiritus*, quam ad alia. Etenim duplex
 est *Operatio* super *Spiritus*; Altera per *Alimen-*
ta, quæ est Tarda, & tanquam per Circui-
 tum; Altera (& illa Gemina) quæ est Subita,
 & *Spiritus* recta petit. Nempe per *Vapores*; Aut
 per *Affectus*.

Succi Corporis *subduri*, & *roscidi*, faciunt ad Longævitatem.

EXPLICATIO.

Ratio perspicua est, cum antea posuerimus *Dura* & *Oleosa*, sive *Roscida*, ægrius dissipari. Illud tamen interest (sicut etiam in *Operatione Decima* notavimus) quod *Succus Subdurus* minus dissipabilis est, sed est simul minus *Reparabilis*. Itaque *Commodum* cum *Incommodo* conjunctum est: Neque possit propterea aliquod *Magnale* per hoc præstari; At *Succus Roscidus* utrique Rei satisfacit; Itaque diligentius huic incumbendum.

CANON XXI.

Quicquid *Tenuitate* penetrat, neque tamen *Acrimonia* rodit, gignit *Succos Roscidos*.

EXPLICATIO.

Canon iste magis difficilis est *Practica* quam *Intellectu*: Manifestum est enim quicquid bene *penetrat*, sed tamen cum *Stimulo*, aut *Dente*, (qualia sunt omnia *Acria* & *Acida*) relinquere, ubicunque transit, Vestigium nonnullum *Siccitatis*, & *Divulsionis* ut *Succos* induret, *Partes* convellat; At contra, quæ penetrant mera *Tenuitate*, tanquam furtim, & insinuative, absque violentia, irrorare, & irrigare in transitu. De his in *Operationibus* quarta, & septima, haud paucè descripsimus.

A *ssimilatio* optime fit cessante omni *Motus locali.*

EXPLICATIO.

Hunc *Canonem* in *Commentatione* ad *Operationem* octavam, satis explicavimus.

C A N O N XXIII.

A *Limentatio* per *Exterius*, aut saltem non per *Stomachum*, Longævitati utilissima, si fieri possit.

EXPLICATIO.

Videmus omnia, quæ per *Nutritionem* peraguntur, fieri per longas *Ambages*, quæ vero per *Amplexus similium*, (ut fit in *Infusionibus*) non longam requirere *Moram*: Itaque utilissima foret *Alimentatio* per *Exterius*, atque eo magis, quod deciduæ sint *Facultates Concoctionum* sub *Senectute*. Quamobrem si possint esse *Nutritiones* aliæ *Auxiliares*, per *Balneationes*, *Vnctiones*, aut etiam per *Clysteria*, *Coniuncta* possint proficere, quæ *Singula* minus valeant.

C A N O N XXIV.

Vbi *Concoctio* debilis est ad *Extrusionem Alimenti*, ibi *Exteriora* confortari debent ad *Evocacionem Alimenti*.

EXPLICATIO.

Non est hoc, quod in isto *Canone* proponitur, eadem *Res* cum *Præcedente*; Aliud enim est, si *Alimentum Exterius* intrahatur, aliud, si *Alimentum Interius* extrahatur; At in hoc concurrunt, quod *De-*

bilitati *Concoctionum* Interiorum, alia Via subveniant.

C A N O N XXV.

Omnis subita *Renovatio* Corporis fit, aut per *Spiritus*; aut per *Malaciffationes*.

E X P L I C A T I O.

Duo sunt in Corpore, *Spiritus & Partes*; Ad utrunque, longa via pervenitur per *Nutritionem*; At viæ breves ad *Spiritus* per *Vapores & Affectus*; & ad *Partes*, per *Malaciffationes*. Illud autem paulo attentius notandum, quod nullo modo confundimus *Alimentationem* per *Exterius*, cum *Malaciffatione*; neque enim Intentio est *Malaciffationis*, ut nutriat *Partes*; sed tantum ut eas reddat magis idoneas ad nutriendum.

C A N O N XXVI.

Malaciffatio fit, per *Consubstantialia*, *Imprimientia*, & *Occludentia*.

E X P L I C A T I O.

Manifesta Ratio est; quod *Consubstantialia* proprie malaciffent; *Inprimientia* deducant; *Occludentia* retineant, & *Perspirationem*, quæ est Motus *Malaciffationi* oppositus, cohibeant. Itaque (ut in *Operatione Nona* descripsimus) *Malaciffatio* simul bene fieri non potest, sed per *Seriem*, & *Ordinem*. Primum excludendo *Liquorem*, per *Spiffamenta*: qui extranea & crassa *Infusio* non bene coagmentet Corpus; subtile debet esse, & ex *Vaporis* genere, quod intrat. Secundo *Intenerando*, per *Consensum Consubstantialium*: Corpo-

ra

ra enim ad Tactum eorum, quæ valde consentiunt, se aperiunt, & Poros laxant. Tertio, *Imprimentia Vehicula* sunt, & nonnihil Consubstantialia inculcant; & *Mixtura* leniter *Astringentium*, *Perspirationem* interim paululum cohibet. At sequitur quarto loco Magna illa *Astrictio* & *Clausura* per *Emplastrationem*; & postea gradatim per *Imunctionem*; donec *Malacum* vertatur in *Solidum*, ut suo loco diximus.

CANON XXVII.

Crebra Renovatio Reparabilium, irrigat etiam minus Reparabilia.

EXPLICATIO.

Diximus in *Aditu* ipso *Historia* hujus, Eam esse Viam Mortis, quod magis *Reparabilia*, in consortio minus *Reparabilium* intereant; ut totis viribus, in *Reparatione* hujusmodi *Partium* minus *Reparabilium*, sit exudandum; Itaque admoniti *Aristotelis* Observatione de *Plantis*, quod scilicet, *Novitas morum Truncum ipsum in transitu reficiat*; similem Rationem fore arbitrati sumus, si sæpe reparentur *Carnes*, & *Sanguis* in Corpore Humano; ut inde ipsa *Ossa*, & *Membrana*, & reliqua, quæ Natura minus sunt *Reparabilia*, partim per *Transitum* alacrem *Succorum*, partim per *Vestitum* illum novum *Carnium* & *Sanguinis* Recentiorum, irrigentur, & renouentur.

Refrigeratio, quæ non transit per *Stomachum*, utilis ad Longævitatē.

EXPLICATIO.

Ratio præsto est, quia cum *Refrigeratio* non *Temperata*, sed *Potens* (præsertim *Sanguinis*) ad vitam Longam sit præcipue necessaria; omnino hoc non fieri possit per *intus*, quantum opus est, absque *Destructione Stomachi & Viscerum*.

CANON XXIX.

Complicatio illa, quod tam *Consumptio*, quam *Reparatio*, sint *Caloris Opera*, maximum est *Obstaculum* ad Longævitatē.

EXPLICATIO.

Destruuntur fere omnia *Magna Opera à Naturis Complicatis*; cum quod alia *Ratione* juvet, alia noceat; Atque hic librato *Judicio*, & sagaci *Practica* opus est: Id nos, quantum res permittit, & in præsentia occurrit, fecimus; Separando *Calores Benignos à Nocivis*; & ea, quæ ad utrunque faciunt.

CANON XXX.

Curatio *Morborum* temporariis eget *Medicinis*; at *Longævitas vita* expectanda est à *Diatas*.

EXPLICATIO.

Quæ ex *Accidente* superveniunt, sublatis *Causis* desinunt; At *Cursus Natura* Continuus, instar *Fluvii* labentis, etiam continua indiget *Remigatione*, aut *Velificatione* in adversum: Itaque operandum est, regulariter per
Diatas.

Diatas. *Diatæ* autem genere duplices sunt; *Diatæ Stata*, quæ certis temporibus; & *Diatæ Familiaris*, quæ in victu quotidiano usurpari debet: Potentiores autem sunt, *Diatæ Stata*, quæ est, Series Remediorum ad Tempus: Etenim quæ tanta Virtute pollent, ut naturam retrovertere valeant, fortiora sunt plerunque, & magis subito alterantia, quam quæ familiariter in Usum recipi tuto possint. Atque in Remedii nostris *Intentionalibus*, tres tantum *Diatas Statas* reperias; *Diatam Opiatam*; *Diatam Malacissantem*; & *Diatam Emaciantem*, & Renovantem. At inter ea, quæ ad *Diatam Familiarem*, & *Victum quotidianum* præscripta à nobis sunt, efficacissima sunt hæc, quæ sequuntur; quæ etiam validitatem *Diatarum Statarum* fere æquant: *Nitrum*, & *Subordinata ad Nitrum*; *Regimen Affectuum*, & *Studiorum Genus*; *Refrigeria*, quæ non transeunt per *Stomachum*; *Potus Roscidantes*; *Perfusio Sanguinis cum Materia Firmiore*, ut *Margaritis*, *Lignis*, *Inunctiones debitæ*, ad cohibendum *Aërem*, & *Detentionem Spirituum*; *Calefactoria per Exterius*, tempore *Assimilationis post somnum*; *Cautio de iis*, quæ incendunt *Spiritum*, induntque ei *Calorem acrem*, ut de *Vinis*, & *Aromatibus*; & *Usus Moderatus*, & *Tempestivus eorum*, quæ indunt *Spiritibus* *Calorem Robustum*, ut *Croci*, *Nasturtii*, *Allii*, *Enule*, *Opiatorum Compositorum*.

Spiritus vivus Interitum patitur immedia-
te, cum destituitur aut *Motu*; aut *Refrige-
rio*; aut *Alimento*.

EXPLICATIO.

Sunt hæc scilicet illa tria, quæ superius vo-
cavimus *Atriola Mortis*; Suntque *Passio-
nes Spiritus* propriæ, & immediatæ. Etenim
Organa omnia partium Principalium serviunt,
ut hæc tria *Officia* præstentur: Et rursus, O-
mnis *Destructio Organorum*, quæ est Lethife-
ra, eo rem deducit, ut unum, aut plura ex his
tribus deficient. Itaque alia omnia sunt di-
versæ viæ ad Mortem; sed in hæc desinunt.
Fabrica autem *Partium Organum Spiritus* est;
quemadmodum & ille, *Anima rationalis*; quæ
Incorporea est & Divina.

CANON XXXII.

Flamma Substantia Momentanea est: *Aër*
Fixa: *Spiritus Vivi* in Animalibus, me-
dia est Ratio.

EXPLICATIO.

Res est hæc & altioris Indagationis, &
Longioris Explicationis, quam faciat
ad *Inquisitionem* præsentem. Sciendum interim
Flammam continenter generari, & extingui;
ut per *Successionem* tantum continuetur. *Aër*
autem *Corpus* fixum est, nec solvitur; licet
enim *Aër* ex Humido Aqueo Novum *Aërem*
gignat; tamen vetus *Aër* nihilominus manet;
unde fit *Super-oneratio* illa *Aëris*; de quo di-
ximus in *Titulo de Ventis*. At *Spiritus* utrius-
que

que Naturæ particeps est, & *Flamma*, & *Aërea*; quemadmodum & Fomites ejus, sunt *Oleum*, quod est Homogeneum *Flamma*; & *Aër*, qui est Homogeneus *Aqua*. *Spiritus* enim non nutritur ex *Oleoso* Simplici, neque ex *Aqueo* Simplici, sed ex utroque: atque licet nec *Aër* cum *Flamma*, nec *Oleum* cum *Aqua* bene componantur, tamen satis conveniunt in *Misto*. Etiam, *Spiritus* habet ex *Aëre* faciles suas & delicatas *Impressiones*, & *Receptiones*; A *Flamma* autem, Nobiles suos, & Potentes *Motus*, & *Activitates*. Similiter etiam *Duratio* *Spiritus* Res composita est, nec tam momentanea, quam *Flamma*, nec tamen tam fixa, quam *Aëris*; Atque eo magis non sequitur rationes *Flamma*, quod *Flamma* etiam ipsa extinguitur per *Accidens*; nempe à *Contrariis*, & *Destruentibus* circumfusis; quam causam & necessitatem non habet pariter *Spiritus*. Reparatur autem *Spiritus* ex *Sanguine* vivido, & *Florido Arteriarum* exilium, quæ insinuantur in *Cerebrum*; Sed fit *Reparatio* ista suo modo, de quo nunc non est *Sermo*.

F I N I S.

I 5. IN.

I N D E X
A L P H A B E T I C U S ,

Absolutissimi libri, qua materiam,
qua verba absolutissime
complectens.

A

A Bramus piscis.	42
A Abstergentia.	126
<i>Absumptio humidi. Vide Desiccatio.</i>	
<i>Absynthites potus.</i>	137, 138
<i>Academicorum Philosophia.</i>	83
<i>Acanthus centenaria.</i>	20
<i>Accipiter.</i>	38
<i>Acedo, putrefactionis genus.</i>	152
<i>Acida.</i>	133, 194
<i>Acria.</i>	106, 133, 194
<i>Actiones naturales.</i>	185
<i>Admirationis affectus.</i>	112
<i>Ægyptiorum vita spatia.</i>	54
<i>Æquinoctialis linea conditio.</i>	73
<i>Ær. 23. spiritum condensans. 101. fomes spiri- tus. 201. globus connaturalium spiritus. 187</i>	
<i>Ær aqua ve ambiens corpora utrum magis no- ceat?</i>	41
<i>Ær nimis calidus, mors.</i>	167
<i>Ær crassior flammâ & spiritu; tenuior aquâ.</i>	191
<i>Ær cum flammâ & spiritu comparatur.</i>	200
<i>Ær, flamma; diversa, ut oleum, aqua.</i>	186
<i>Ær in nive & spumâ.</i>	184
<i>Ær predicatorius. 72, 73. exclusus. 117, 119, 193. substantia fixa.</i>	171
<i>Æris bonitas. 142, 143. consubstantiale, a- queum.</i>	

I N D E X.

- queum. 192. *mutatio quatenus utilis noxia-
ve?* 124, 125. *salubritas; & ejus experimen-
ta.* 74. *aqualitas, & mutatio.* 74, 75. *su-
peroneratio; unde?* 200
- Etas, quid?* 23. *longa ex antris & speluncis.* 118
- Eate provectorum unius temporis catalogus.*
59, 60
- Etates animalium an decursu saeculorum de-
curtentur?* 71, 72, 75
- Etates hominis ante diluvium.* 50. *post.* 51. *tem-
pore captivitatis Babylonica.* 53. *apud ethni-
cos.* 54
- Ethiopia.* 74
- Affectibus multum dominatur os ventriculi.*
116
- Affectus animorum senilis & juvenilis.* 178
- Affectus nonnulli faciunt ad calorem robustum.*
107
- Affectuum via, brevis.* 193, 196
- Affectuum ratio.* 110, 111
- Africa.* 73
- Agessilai Spartani etas.* 56
- Agitatio comminuit spiritus.* 190
- Alimentare, ad alimentandum potentia.* 171
- Alimentatio.* 188. *non per stomachum sed per
exterius, quanam?* 195. *per clysteria.* 50
- Alimentationis actiones.* 49. *Differentia & hi-
storia.* 44, 47
- Alimenti absumptio, spiritus vivi opus.* 170
- Alimenti quantitas, quoniam abit tota? quum
non tota excernatur, neque omne reliquum
convertatur in succos & substantiam corpo-
ris.* 16

I N D E X.

<i>vis.</i>	170
<i>Alimenti renovatio, quotidiana. 169. tridua- na.</i>	170
<i>Alimenti tempus.</i>	171
<i>Alimentorum ratio. 130. via & transitus.</i>	48
<i>Aloë.</i>	139
<i>Alpes.</i>	73
<i>Alteratio spirituum.</i>	114
<i>Alternatio.</i>	191
<i>Alvus ventris.</i>	79
<i>Amatus discipulus; Ioannes Apostolus.</i>	63
<i>Ambragrisia, cordiale.</i>	85
<i>Ambra, opiati secundarii, 100. usus insignis. ib.</i>	
<i>Amor.</i>	112
<i>Anachoretarum vita.</i>	118, 119
<i>Anacreontis poeta etas.</i>	53
<i>Anastasio Dicori imperatoris etas.</i>	61
<i>Andromana, i. Spartana mulieres.</i>	76
<i>Anglica gens, vivax.</i>	70
<i>Anguilla piscis.</i>	41
<i>Anguillarum quare scissarum partes diutius moveantur?</i>	173, 184
<i>Angustiatio.</i>	32
<i>Anhelitus detentio. 79. tempus. 167. in anima- libus.</i>	168
<i>Anicii Iustiniani etas.</i>	62
<i>Animalium historia & etates.</i>	33
<i>Animalium & plantarum discrimen quoad a- limentationem & renovationem.</i>	21
<i>Anima rationalis, unde & quei subsistat?</i>	169
<i>Anima rationalis organum.</i>	200
<i>Animi periodi.</i>	176
	<i>Anser.</i>

I N D E X.

<i>Anser.</i>	39, 43
<i>Anthropophagi.</i>	47
<i>Antonius, coenobitarum primus.</i>	63
<i>Antonius Musa, medicus Augusti Caesaris.</i>	61
<i>Antrorum vita.</i>	118
<i>Apenninus.</i>	73
<i>Aperientia.</i>	126
<i>Apes per hyemem dormiunt.</i>	109
<i>Apollonius. III. centenarius. 66. cum avo tri- ginta & centum annorum.</i>	ibid.
<i>Apoplecticis resuscitandis remedia.</i>	174
<i>Appius Cæcus.</i>	66, 67
<i>Appetitus acuitur per varietatem.</i>	190
<i>Appetitus novorum uti frenandus?</i>	114
<i>Appetitus spiritus, & aëris.</i>	187
<i>Aqua. 17. ad potum.</i>	130, 152
<i>Aqua an aër corpora ambiens plus noceat.</i>	41
<i>Aqua tenuior pulvere, crassior aëre.</i>	191
<i>Aqua errhina odora.</i>	143
<i>Aqua ardentes & chymica proscripita.</i>	87
<i>Aqua desiccantes.</i>	24
<i>Aquarum stillaticiarum rectus usus.</i>	99
<i>Aquea, aëri consubstantialia.</i>	192
<i>Aquila.</i>	38, 43
<i>Aquila & Priscilla, apostolorum coadjutorum, atas.</i>	63
<i>Aranea in electro.</i>	180
<i>Arbores. 16, 19, 20. octingentenaria. 20. fera- citas & productio atatis earum. 28. intene- ratio.</i>	ibid.
<i>Arcadium vita spatia.</i>	54, 65
<i>Arcadia.</i>	73, 74
<i>Arefa-</i>	

I N D E X.

<i>Arefactio.</i>	181.	Vide <i>Desiccatio.</i>	
<i>Arganthonius Gadium rex.</i>			65
<i>Argentum vivum.</i>	15.	<i>an quorundam corporum monumentum, ut electrum formica, esse possit?</i>	180
<i>Aristotelica Philosophia vapulat.</i>	83,		177
<i>Aroma frigidum, nitrum.</i>			101
<i>Aromatum & nitri collatio.</i>			103
<i>Aromata acria & mordacia proscribuntur.</i>	87		
<i>Artaxerxis Persæ etas.</i>			55
<i>Artesii alieno viventi halitu seu spiritu fabula.</i>			89
<i>Arvum suo grano haud conferendum.</i>			47
<i>Asini etas.</i>			35
<i>Asinius Pollio.</i>			69
<i>Aspersio levis.</i>			121, 126
<i>Assimulatio nutrimentorum.</i>	154, 155,	188.	
<i>quando optima?</i>			195
<i>Astringentia.</i>	119.	<i>quæ & occludentia.</i>	197
<i>Astrologorum Philosophia.</i>			82
<i>Athanasii etas.</i>			64
<i>Athenienses mulieres.</i>			76
<i>Athletarum unctioes.</i>			148
<i>Atriola mortis.</i>			164, 171, 200
<i>Atrophia.</i>			171
<i>Attenuatio humoris.</i>			30
<i>Attractiva facultas.</i>			147
<i>Augustus, vitam fabulam esse voluit.</i>			59
<i>Augusti etas.</i>			60, 61
<i>Aves, capitibus avulsis, cur subsultent?</i>	173,	184	
<i>Aves quam quadrupedes plures longæva.</i>			43
<i>Avium historia & generatio.</i>	37,	38,	43
			<i>Aures.</i>

I N D E X.

<i>Aures.</i>	79
<i>Aurum. 15. nullo igne minuitur.</i>	22
<i>Aurum aperire absque corrosivis, vel saltem absque venenatis, cordiale haud vulgare. 85</i>	
<i>Auri & gemma fabella & medicina culpabiles.</i>	88, 150
<i>Auri extinctio in potum.</i>	136
<i>Auri usus qui improbatur. 127, 128. usus in cordialibus.</i>	144
B	
B <i>Alena.</i>	41, 42
<i>Balnea. 80, 119, 122, 126, 127, 131, 157, 160. perpetua. 90. ex lacte. 50. in sanguine. 158. calida. 175. sicca supercalecta, mors. 155</i>	
<i>Balneationum alimentatio.</i>	195
<i>Balneatio pedum.</i>	145
<i>Balsamorum medicina culpabiles.</i>	88
<i>Barbarorum montium vita.</i>	119
<i>Barbarossa fomenta pueruli vivi.</i>	161
<i>Betel radix Orientis narcotica.</i>	97
<i>Bezoar cordialis. 85. usus.</i>	144
<i>Bibere calidum.</i>	136
<i>Bilis ratio ad longam vitam.</i>	46
<i>Bonum è mala causa.</i>	96
<i>Bos sub eviscerationem mugiens.</i>	173
<i>Bovis atas.</i>	36
<i>Boum aratorum exhaustorum restitutio.</i>	162
<i>Branchia loco respirationis piscium.</i>	168
<i>Bresilia.</i>	74
<i>Bresilienses.</i>	120
<i>Britannia.</i>	74
<i>Britones cur Picti nominati?</i>	120
<i>Bro-</i>	

I N D E X.

<i>Brodium matutinum pro cerebro.</i>	146
<i>Bruti soror, Iunia.</i>	59
<i>Bulla fertur ad bullam aqua.</i>	187
<i>Butyrum salsum, & vetus.</i>	120

C.

C <i>Adaverum conservatio. 25. putrefactio. 33</i>	
<i>Cadaveri spiritus quidam insunt qui & vivo corpori.</i>	183
<i>Calida simplicia robusta. 106, 107. spirituosas. 101, 102. condensant per fugam. 95. non sedant spiritus.</i>	106
<i>Calida bibere.</i>	136, 150
<i>Calida natura noxia capiti. 145. ad plantas precipitantur.</i>	145
<i>Caliditas vaporum mala.</i>	144
<i>Calor naturalis.</i>	6
<i>Calor ignis. 22. corporis. 147. spiritus. 106, 188. seu temperamenti. 188. ejus proprietas. 189</i>	
<i>Calor spirituum excitator.</i>	182
<i>Calor fabrilis, & praeatorius.</i>	106
<i>Calor, magnes actionum naturalium.</i>	185
<i>Calor omnis attenuat & humectat.</i>	118
<i>Calor in destillando subsidet.</i>	99
<i>Calor spiritui vitali quinam exitiosus?</i>	168
<i>Caloris intendendi praeceptum.</i>	155
<i>Caloris opera implicantia, consumptio & reparatio.</i>	198
<i>Caloris proprium opus.</i>	33
<i>Caloris & succi, in decursu aetatis, inclinatio; & ejus ordo.</i>	177
<i>Calvities.</i>	77
<i>Camelias.</i>	35
<i>Camelias.</i>	

I N D E X.

<i>Camillus.</i>	83
<i>Canales spirituum.</i>	184
<i>Canaria.</i>	73
<i>Cancrorum fluviatiliū affinitas cum aliis.</i>	85
<i>Candelarum fila.</i>	27
<i>Candidiores minus vivaces.</i>	77
<i>Canicies.</i>	77
<i>Canicula, fomenta viva senum.</i>	161
<i>Canis atas. 36. animal calidissimum.</i>	161
<i>Caphe, herba Turcica.</i>	97
<i>Caphura, vel camфора.</i>	102
<i>Capillitium candidius, in senectute nigrescere solitum.</i>	68
<i>Caput.</i>	79
<i>Capitis unctio.</i>	145
<i>Capiti nocent calida.</i>	145
<i>Capite moti, annosi.</i>	70
<i>Capri atas.</i>	36
<i>Carbones incensi mortem quare afferant?</i>	20
<i>Carduelis.</i>	41
<i>Caries pinguium.</i>	31
<i>Carmosina indumenta. 124. sacculus pro stomacho.</i>	138
<i>Carneadis Cyrensi atas. 57. Philosophia. 82, 83</i>	
<i>Carnes. 130. uti in cibum? 151. ignem passa. 17</i>	
<i>Carnium corporis ad longevitatem presagia. 79</i>	
<i>Carnium serpentum & cervorum medicinae sarcastice culpantur.</i>	89
<i>Carpio piscis.</i>	42
<i>Casei contractio.</i>	32
<i>Cassia.</i>	122, 124
<i>Cassii uxor, lunia.</i>	59
<i>Cassio-</i>	

I N D E X.

<i>Cassiodorus.</i>	115
<i>Cataleptibus remedia.</i>	173, 174
<i>Catarrhorum diata.</i>	29
<i>Cathari, heretici.</i>	163
<i>Cathartica. 123. qua ventriculum turbare non debent.</i>	164
<i>Causa boni mala.</i>	96
<i>Cella spirituum.</i>	184
<i>Celso qua diata praferatur?</i>	80. 81
<i>Census anni Dominici. 35. quam memorabilis?</i>	59
<i>Cepa serenda ratio.</i>	48
<i>Cera.</i>	18
<i>Cerata indumenta.</i>	90
<i>Cerebrum, cathedra & universitas spirituum.</i>	145
<i>Cerevisia.</i>	133, 134
<i>Cervinae carnis medicina sarcastice culpatur.</i>	
<i>89. ad potum veterandum usus.</i>	134
<i>Cervi cornu, & os de corde cervi, cordiale.</i>	85
<i>Cervorum aetas.</i>	35
<i>Chalybeatus potus.</i>	140
<i>China ligni diata.</i>	163
<i>Chinenses.</i>	73
<i>Chorea centenariorum octo.</i>	70
<i>Cibus & potus ad pondus.</i>	70
<i>Cibi differentia quoad longevitatem.</i>	44
<i>Cibi & somni comparatio.</i>	109
<i>Ciborum ratio. 132. preparatio quanti momenti? 150. usus. 152. variatio, cum simplicitate. 150. distillatio, nuga.</i>	153
<i>Cica-</i>	

I N D E X.

<i>Cicada, senectutis figura.</i>	179
<i>Ciconia.</i>	39, 43
<i>Clysteres.</i>	123, 126
<i>Clysteriorum alimentatio.</i>	50, 195
<i>Clodia Ofili.</i>	67
<i>Cogere in centrum, condensare, fugare.</i>	95
<i>Cogitationes defixa.</i>	110
<i>Cohibitio spirituum.</i>	114
<i>Cohibitio respirationis, mors quare?</i>	167
<i>Colles medii.</i>	73
<i>Colligatio, opus spirituum; liquefactio, calor.</i>	181
<i>Collum.</i>	79
<i>Columba.</i>	40
<i>Collumba scissa usus in morbis extremis.</i>	159
<i>Columnarium vita.</i>	118
<i>Complicatio.</i>	32
<i>Complicatio naturarum contrariarum in una causa.</i>	198
<i>Compressio spiritus vitalis nimia, mors.</i>	166
<i>Concharum affinitas cum aliis.</i>	85
<i>Concisio in frusta ferri & iudicii.</i>	156
<i>Concoctionis fontes.</i>	135
<i>Concoctionis debilis consilium.</i>	50, 195
<i>Condensare, fugare, in centrum cogere.</i>	95.
<i> præcipuum ad prolongandam vitam remedium spirituum condensatio.</i>	96.
<i> ejus diata opiata.</i>	98.
<i> per frigus.</i>	100.
<i> demulcendo.</i>	105.
<i> sedando. ibid frigoris proprium.</i>	100
<i>Condensatio bonum è mala causa.</i>	96
<i>Confricatio partium corporis.</i>	148
<i>Confusio in partibus corporis.</i>	182, 191
	Con-

I N D E X.

<i>Congelatio seu congelatio liquorum, per nitrum, glaciem & nitrum vel salem, de qua & in Argenide Barclaji.</i>	10
<i>Coniuncta proficiunt, qua singula minus valent.</i>	19
<i>Conservatio varia.</i>	26, 2
<i>Consilii opera qualia debeant esse?</i>	16
<i>Constantini Magni mater, Helena Britanna.</i>	6
<i>Consubstantialia humano corpori.</i>	158, 15
<i>Consubstantialium propria, malacissatio.</i>	19
<i>Consuetorum modicus usus esto.</i>	113, 11
<i>Consumptio. 198. quomodo fiat? 180. ejus origo. ibid. Vide Desiccatio.</i>	
<i>Contemplatio. 110. levis ut admiratio.</i>	11
<i>Contemplatores naturalium longavi solent esse</i>	11
<i>Continuatio per successionem solam qua?</i>	200
<i>Continuitas & densitas.</i>	19
<i>Contractio partium. 31. per ignem.</i>	3
<i>Contusio capitis, mors.</i>	16
<i>Convalescere est juvenescere.</i>	87
<i>Convulsio, mortis praecursor.</i>	17
<i>Corallorum usus qui improbatur.</i>	127
<i>Corcyraei vivaces.</i>	67
<i>Cor eviscerati in igne assultans.</i>	17
<i>Cordis motus tempus.</i>	17
<i>Cordis nocumenta, & juvamina.</i>	14
<i>Cordialia medicamenta.</i>	82
<i>Cordialium diata.</i>	14
<i>Corium.</i>	17
<i>Cornix.</i>	39, 4
<i>Cornua.</i>	17
	Cornar

I N D E X.

<i>Cornari Veneti diata.</i>	70, 80, 90, 108
<i>Corporis contenta duo.</i>	196
<i>Corporis partes cur non durent per longas periodos, quum possint?</i>	181
<i>Corporis humani scala.</i>	175
<i>Corporis succus. Vide Succus.</i>	
<i>Corpori omni spiritus inest.</i>	180
<i>Corpora mortua, viva, quatenus subsistere possunt.</i>	170
<i>Corporum vivorum fetus arctus, apoplecticis remedium.</i>	174
<i>Corrosio omnis suspecta.</i>	128
<i>Corrugatio.</i>	32
<i>Corticum quanta necessitas ad nutriendum?</i>	48, 49
<i>Corvinus.</i>	83
<i>Corvus.</i>	39, 43
<i>Cotonea.</i>	137
<i>Crapula mortem affert.</i>	166
<i>Crassiorum, molliorumque inteneratio.</i>	187, 188.
<i>Crassius orator muranam piscem extinctum deflens.</i>	42
<i>Croceata.</i>	121
<i>Crocus.</i>	121
<i>Croci, opiati secundarii. 100. usus.</i>	101
<i>Crocodili.</i>	42
<i>Crystalla.</i>	16
<i>Cuniculorum atas.</i>	37
<i>Cutis contractio.</i>	32
<i>Cutis durior molliorve.</i>	77
<i>Cygnus.</i>	39, 43
<i>Cyniras Cypriorum rex.</i>	65
	Damo-

I N D E X.

D.

D æmonum fabula.	70, 7
Dando Illyricus quingentenarius.	65, 6
Daniel Stylita.	11
Debilitas concoctionis uti iuvanda in senibus.	5
Decursus seculorum nihil ad diuturnitatem brevitatemve vite.	71, 7
Deliquis animi remedia.	173, 17
Delphini pisces.	4
Democriti Abderita atas. 56. Philosophia.	81
	11
Demonax Philosophus.	6
Demulcere spiritus.	10
Densatio proprium frigoris opus.	100
Densatio spirituum.	18
Densitas & continuitas.	19
Dentes. 17, 79. eorum defectus iuvamina.	15
Dentitio terna.	120
Deorum manus Arabibus quid?	96
Desiccationis historia. 22. actiones tres.	30
Desiccatio simplex. 32. per accidens.	31
Desiccatio & putrefactio per eam partem po- tissimum per quam alimentum.	27
Desiderium, quale cordiale?	143
Desmondia comitissa.	120
Diata ordinatio accurata, ineptia.	90
Diata ratio ad longævitatē.	80
Diata apud Celsum qua preferatur?	80, 81
Diata stricta. 29. mensurata. 70. tenuis. 107 opiata pro condensatione spirituum & pro longanda vita. 98, 99. cordialium.	144
	Diata

I N D E X.

<i>Diatarum historia.</i>	198
<i>Dilatatio spiritus vitalis nimia, mors.</i>	166
<i>Dionysii Areopagitaetas.</i>	63
<i>Dissolutionis causa. 16. origo. 180. initium, ubinam?</i>	190
<i>Distillatio ciborum, nuga.</i>	152
<i>Dium. sub dio vivere.</i>	131, 148
<i>Diurnitas aetatis ex antris & speluncis. unde speranda?</i>	118. 136
<i>Dormitor quinquaginta septem annorum.</i>	55
<i>Dormiendo diutius duratur absque alimento.</i>	170
<i>Dormientia animalia per hyemem.</i>	109
<i>Ductus & linea spirituum.</i>	184
<i>Dulcium usus.</i>	133
<i>Dulcorati liquores.</i>	140
<i>Duratio corporum duplex.</i>	12
<i>Durabilia, duo.</i>	18, 129
<i>Durorum, molliumque inteneratio, ac depraedatio.</i>	187, 188
<i>Durities succorum cum oleositate confertur.</i>	131
E.	
E <i>Brietas extrema mortem affert.</i>	166
E <i>Ebur. 17. cordiale.</i>	85
<i>Ecstasis voluntaria.</i>	110
<i>Edacitas senum quorundam, unde?</i>	177
<i>Electrum, monumentum regium insectorum.</i>	180
<i>Elementa aliis, auctori nostro heterogenia.</i>	182
<i>Elephantis aetas.</i>	34
<i>Emaciationum cura.</i>	50
<i>Emollientia.</i>	126
	Empla-

I N D E X.

<i>Emplastratio.</i>	197
<i>Epilongavi.</i>	68
<i>Epimenidis atas, antrum & fabula.</i>	54, 90
	108, 109, 111
<i>Epula profuse.</i>	15
<i>Equi atas.</i>	3
<i>Eremita longavi fuerunt.</i>	5, 6, 130
<i>Errhinum odorum.</i>	14
<i>Erysipelatis cura.</i>	155
<i>Essai annosi.</i>	60
<i>Ethnicorum numinum commemoratio fabulosa patrocinator.</i>	54
<i>Evacuaciones magna mors.</i>	166, 170
<i>Eviscerandi supplicium.</i>	17
<i>Evisceratus post avulsum cor precum proferens verba.</i>	175
<i>Evolatio aquei.</i>	191
<i>Evolatio spiritus qualis a ctio?</i>	19
<i>Euphranor grammaticus.</i>	68
<i>Excrementa, animalium propria.</i>	49
<i>Exercitatio corporis.</i>	80, 123, 131, 147, 148
	174, 191
<i>Exercitatio alimentationem flagitat.</i>	169
<i>Expurgationis succi veteris diata.</i>	163
F.	
F <i>Abii Maximi atas.</i>	57
F <i>Fabrica partium organum spiritus.</i>	200
<i>Fœmina, cujus unica commemorata atas, Sa- ra.</i>	51
<i>Fœmina teneriores magis conferunt ad alendum fœtum.</i>	76
<i>Fausta, Constantini M. matris, mors.</i>	167
	<i>Febrium</i>

I N D E X.

<i>Februum causa.</i>	163
<i>Felini sanguinis usus.</i>	159
<i>Felium aetas & generatio.</i>	37
<i>Femora.</i>	79
<i>Ferculorum multitudo. 149. & variatio. 149, 150</i>	
<i>Fernambuci adificatio.</i>	120
<i>Ferrum.</i>	16
<i>Ferularum inteneratio.</i>	28
<i>Ficini consilium.</i>	115
<i>Ficinus refellitur. 158. illustratur.</i>	161
<i>Flamma, aër, spiritus.</i>	200
<i>Flamma an aër accensus?</i>	186
<i>Flamma tenuior aëre.</i>	191
<i>Flamma ex spiritu vini, omnium mollissima. 185</i>	
<i>Flamma, substantia momentanea, uti perpetuo generetur? 171. intra flammam durat. ibid.</i>	
<i>Flamma ad flammam fertur.</i>	187
<i>Flamma continenter generatur & extinguitur.</i>	200
<i>Flamma copia. 189, 190. regimen. 107, 108</i>	
<i>Flamma, & spiritus vivi differentia.</i>	165
<i>Flammarum genera. 94. Flammarum absentium gradus.</i>	27, 28
<i>Fluminum consideratio.</i>	142
<i>Fodienda terra cur vinum generosum infundendum?</i>	143
<i>Foliorum contractio.</i>	31
<i>Foliorum decidentium in sylvis tempore autumnali usus; & aliarum herbarum similiter.</i>	105
<i>Fomenta ex corporibus vivis.</i>	161
<i>Fomites spiritus.</i>	201

K

For-

I N D E X.

<i>Formica in electro.</i>	180
<i>Fossilia.</i>	16
<i>Fotus arctus corporum vivorum, apoplecticis remedium.</i>	174
<i>Franciscus Donatus.</i>	69
<i>Franciscus Molinus.</i>	69
<i>Frescura quid?</i>	104
<i>Fricationes. 123, 131, 147, 160, 190, 193. usus. 175</i>	175
<i>Frigiditas ad quid?</i>	119
<i>Frigiditatis & siccitatis, in decursu atatis, or- do.</i>	177
<i>Frigidiorum regionum conditio.</i>	72
<i>Frigida, non spirituosas.</i>	101
<i>Frigidorum usus, qualis?</i>	126
<i>Frigus. 23, 131. nimium uti calorem irriter? 127</i>	127
<i>Frigoris proprium, densatio.</i>	100
<i>Frons.</i>	77
<i>Fructuum conservatio.</i>	25, 26, 27
<i>Fructus ignem passi.</i>	17
<i>Fructus uti in cibum?</i>	151
<i>Frutices.</i>	19
<i>Fuci per hyemem dormiunt.</i>	109
<i>Fugare, in centrum cogere, condensare.</i>	95
<i>Fuga spirituum, mala.</i>	96
<i>Fuga vacui in caussis arefactionis.</i>	105
<i>Fuga. per fugam, id est per calorem, condensant opiata & calida.</i>	95
<i>Fumigatio matutina.</i>	99
<i>Fumus foci.</i>	23
<i>Fumus inflammabilis, fit flamma; non est flam- ma.</i>	184, 185
<i>Fumus, inter opiata.</i>	97, 99
	Fun-

I N D E X.

Functiones naturales. 148

G.

G	<i>Aleria Copiola atas.</i>	58
	<i>Gallinaceus.</i>	40
	<i>Gallus Indicus aut Turcicus.</i>	40
	<i>Gangrana, ex opio.</i>	96
	<i>Gartius Aretinus, Petrarcha proavus.</i>	69
	<i>Gaudia. III. ingentia & repentina, mors.</i>	166
	<i>Gaudium foliatum, spes.</i>	112
	<i>Gemma.</i>	16
	<i>Gemma, cordiales.</i>	85
	<i>Gemmarum medicina culpabiles.</i>	88, 127, 128
	<i>Generare liberos, mediocritas in generatione quantum ad longævitatē?</i>	76
	<i>Generatio, vivificatio. 182. duplex.</i>	183
	<i>Generatio continua.</i>	200
	<i>Generatio novi spiritus.</i>	187
	<i>Gestatio, seu motus.</i>	45
	<i>Gestatio uteri ad longævitatē quam præci- pua?</i>	44
	<i>Glastum.</i>	120
	<i>Globulorum inferiorum inteneratio. 28. contra- ctio.</i>	32
	<i>Gordiani senioris atas.</i>	61
	<i>Gorgia Leontini atas.</i>	56, 113
	<i>Grammaticorum philosophia.</i>	61
	<i>Granaria.</i>	24, 25
	<i>Granatorum vinum.</i>	139
	<i>Grandescere sensim, aut velociter.</i>	78
	<i>Gress.</i>	43
	<i>Guejaci diata.</i>	162

K 2

Gui-

I N D E X.

<i>Guilielmus Postellus, immerito vapulans.</i>	70
<i>Gummi. 18. quidnam?</i>	24, 49
<i>Gummi sua via caput gravant.</i>	145

H.

H <i>Æmorrhoides copiosius effluentes, mors.</i>	170
<i>Hebrides.</i>	74
<i>Hedera centenaria.</i>	20
<i>Helena Britanna, Constantini Magni matris,</i> <i>etas.</i>	62
<i>Heracliti hydropici cura.</i>	158
<i>Herba, vel planta. 17, 18, 19. odorantes. 142, 143</i>	
<i>Herodici diata.</i>	90
<i>Heterogenea; quæ aliis elementa.</i>	182
<i>Hibernia.</i>	74
<i>Hiero Sicilia rex.</i>	67
<i>Hieronymus.</i>	64
<i>Hippocratis etas.</i>	68
<i>Hominis etates.</i>	34
<i>Homo amplissimam spirituum cellam habet o-</i> <i>mniium animalium.</i>	184
<i>Hominum & noctuarum comparatio.</i>	29
<i>Homogeneorum unio. Vide Unio.</i>	
<i>Horæ fortunatæ.</i>	89
<i>Humanum corpus considerandum ut inanima-</i> <i>tum; & cur?</i>	183
<i>Humani corporis scala.</i>	175
<i>Humeri.</i>	79
<i>Humida. super humida novi spiritus generatio.</i>	187
<i>Humi-</i>	

I N D E X.

<i>Humidum Corporis à quo deprædetur ?</i>	181.
<i>de Succus.</i>	
<i>Humor radicalis.</i>	6, 7, 23.
<i>aqueus & oleosus.</i>	25.
<i>Vide Succus.</i>	
<i>Hyberni.</i>	120.
<i>in laneis agrotare malunt.</i>	124
<i>Hydromel.</i>	133
<i>Hydropis cura mirifica.</i>	158
<i>Hyemalis exercitatio.</i>	148
<i>Hyoscyami genus, tobacco.</i>	98
<i>Hyssopus quadragenaria.</i>	19

I.

I <i>Aponenses.</i>	73
<i>Ibis avis.</i>	41, 43
<i>Iecoris ratio.</i>	139.
<i>herba.</i>	139, 141
<i>Iejunia.</i>	138
<i>Iejunium triduanum.</i>	169
<i>Iejunus haustus vitandus.</i>	138
<i>Ientaculum.</i>	148
<i>Ignis.</i>	22
<i>Ignis proprium opus.</i>	33.
<i>regimen.</i>	107, 108
<i>Ignem passa cur diutius durent ?</i>	17
<i>Imbibitiones.</i>	158
<i>Impinguatio soli unde ?</i>	103
<i>Imprimer. t. x. quanam dicantur ?</i>	196, 197
<i>Inæqualitas dissolutionis mater.</i>	190
<i>Incensura non sedant spiritus.</i>	106
<i>India.</i>	74
<i>Indigentia motus spiritalis.</i>	171
<i>Induratio.</i>	32, 131

K 3   13-

I N D E X.

<i>Indusium oleo cur liniendum?</i>	121, 122
<i>Inedia.</i>	169
<i>Infrigidationis moderatio.</i>	126, 127
<i>Infusiones.</i>	19
<i>Initus maris, magnes substantia feminina a <i>Etuata.</i></i>	18
<i>Inquisitionis vita & mortis ratio generalis. 9 & articuli particulares.</i>	1
<i>Inquisitio aëris vitam abbreviat.</i>	11
<i>Insectorum partes moventur.</i>	17
<i>Insitio surculi vel virgulti in proprium truncum non valet.</i>	47, 48
<i>Insomnia.</i>	168, 169
<i>Insulanorum natura.</i>	7
<i>Integumenta animalium.</i>	4
<i>Intentiones prolonganda vita tres.</i>	14, 92
<i>Inteneratio. 28, 187, 188. per exterius. 156. car- nis exhausta. 162. crassiorum.</i>	187
<i>Interitus rerum nullus.</i>	180
<i>Invidia.</i>	111
<i>Inunctio. 147, 160, 193, 197. Vide Vnctio.</i>	
<i>Iohannes Scotus, scholasticus, sepultus pro mor- tuo.</i>	174
<i>Iohannes de Temporibus, trecentenarius.</i>	69
	120
<i>Iobi atas.</i>	52
<i>Ioviniani imp. mors.</i>	167
<i>Ira.</i>	110
<i>Irrigatio.</i>	28
<i>Irroratio corporis per cibos.</i>	132
<i>Isocratis atas.</i>	56, 113
<i>Iuga montium.</i>	73, 74
	lunia

I N D E X.

<i>Iunia C. Cassii uxoris atas.</i>	59
<i>Iuscula jecinoris.</i>	140
<i>Iuvenescere.</i>	193
<i>Iuventutis & senectutis discrimina.</i>	176
<i>Iuvenum cum senectute seria collatio.</i>	178

L.

L <i>Achryma vegetabilium, quid?</i>	49
L <i>Latitia.</i>	111
<i>Lavor.</i>	24
<i>Lanea praferuntur linteis.</i>	124
<i>Lapides.</i>	16, 18
<i>Lassitudo.</i>	110, 131
<i>Lateres.</i>	17
<i>Latinus rex, octingentenarius, cum filio sexcentenario.</i>	65
<i>Lavatio in frigidâ. 119. calidâ.</i>	123, 80
<i>Lentiginosi magis vivaces.</i>	77
<i>Leonum atas.</i>	34
<i>Leporum atas.</i>	37
<i>Lepra cura balneo sanguinis.</i>	158
<i>Leucophlegmatia diata.</i>	29
<i>Ligna.</i>	18
<i>Lignorum ad infusiones usus.</i>	128
<i>Ligni sancti, id est, guajaci, diata.</i>	162
<i>Linea spirituum.</i>	184
<i>Linteï putrefactio.</i>	33
<i>Linteï suspecta præ laneis.</i>	124
<i>Liquefactio, opus caloris, colliquatio spirituum.</i>	182

K 4

Lite-

I N D E X.

<i>Literata vita quid possit ad longævitatē?</i>	82
<i>Lithanthraces incensæ quare mortem afferant</i>	167
<i>Litorius Episcopus trecentenarius.</i>	66
<i>Livia Julia Augusti uxoris ætas.</i>	58
<i>Lixivium.</i>	123
<i>Loca excelsa, & depressa.</i>	73
<i>Longævitatē maximum obstaculum.</i>	198
<i>Longævitas etiam hæreditaria.</i>	77
<i>Longævitas ex antris & speluncis. 118. ex utraque gestatione. 44. Vide Diuturnitas.</i>	
<i>Loquaces senescunt.</i>	113
<i>Luce Evangelista ætas.</i>	62
<i>Luceja ætas.</i>	58
<i>Lucius piscis.</i>	42
<i>Lychnorum gradus.</i>	27, 28

M.

M <i>Acerationes.</i>	157
M <i>Macies.</i>	78
<i>Magnes actionum naturalium.</i>	185
<i>Mala boni causa.</i>	96
<i>Malaciffatio corporis. 156. balneo.</i>	160
<i>Malaciffationum via, brevis, 196. ordo.</i>	ibid.
<i>Malacum in solidum.</i>	197
<i>Manichaorum diæta.</i>	133
<i>Manus.</i>	79
<i>Manus deorum, Arabibus quid?</i>	96
	Mara-

I N D E X.

<i>Marasmodorum cura.</i>	50
<i>Margaritarum affinitas cum aliis. 85. usus in cordialibus. 144. usus qui improbat.</i>	127, 128
<i>Masinissa Numidarum regis atas.</i>	57, 58
<i>Masticatio odora.</i>	100
<i>Maternus sanguis quantum ad longævitatē?</i>	76
<i>Matris substantia plus confert ad longævitatē quàm patris.</i>	43, 44
<i>Matutinum brodium pro cerebro.</i>	146
<i>Matutinus haustus.</i>	138
<i>Mecanatis insomnia.</i>	169
<i>Medea consilium in restituendo Peliā.</i>	156
<i>Medicamenta multa, pauca cura.</i>	146
<i>Medicina hujus libri quales?</i>	91, 92
<i>Medicina ad longævitatē. 84. culpabiles, quæ?</i>	88, 89
<i>Medicina sanitatis, interdum de summa vitæ detrabunt.</i>	91, 92
<i>Medicinarum chymicarum laudes quales?</i>	6
<i>Medici calida sorbentis dictum.</i>	136
<i>Medicorum Turba.</i>	6
<i>Medici Aristotelici vapulant.</i>	177
<i>Mediterraneorum natura.</i>	73
<i>Mel. 18, 120. quidpiam acutum habet.</i>	133
<i>Melancholici humores nonnunquam opiati; idcò ad longævitatē.</i>	98
<i>Membranarum contractio. 32. inteneratio.</i>	29

I N D E X

<i>Mensa varia.</i>	149
<i>Mente capti annosi.</i>	70
<i>Merula.</i>	40
<i>Metallorum duratio. 15. malitia. 128. igne fortiore minuuntur.</i>	22
<i>Metellus centenarius.</i>	66
<i>Metempsychosis ethnicorum, unde?</i>	169
<i>Metus. III. extremus mortem affert.</i>	166
<i>Militaris vita.</i>	83
<i>Milvi.</i>	38, 43
<i>Mime cujusdam atas.</i>	58
<i>Misericordia.</i>	112
<i>Mithridatium quare non acre? 107. opiatum. 98. ejus usus.</i>	99
<i>Mitia animalia quare non longeva?</i>	46
<i>Modus nunquam tentatus rei nunquam facta.</i>	91
<i>Moeror. III. extremus mortem affert.</i>	166
<i>Monachi sancti longevi fuerunt.</i>	5, 6, 130
<i>Monocerotis cornu, cordiale.</i>	85
<i>Montium ratio ad vitam qua?</i>	73, 74, 119
<i>Morbi, res etiam hereditaria. 77. artificiales. 87. desperatorum remedium.</i>	159
<i>Morbi emaciantes uti vitam prolongent?</i>	29, 87
<i>Morbi viscerum ministrantium non curati in principalia incurrunt.</i>	135
<i>Morbi Gallici diata.</i>	29, 163
<i>Mortis naturalis via. 8. atriola. 164, 171, 200. genera. 6, 14, 15, 164, 171, 172. praecursores. 172. consequentia.</i>	172, 173
	<i>Mor-</i>

I N D E X.

<i>Mortificationis remedia ad vivificationem.</i>	149
<i>Mortuorum reviviscentium historia.</i>	174
<i>Morum collatio.</i>	178
<i>Motus corporis.</i>	147
<i>Motus & gestatio animalium.</i>	45
<i>Motus animatorum & inanimatorum contrarius.</i>	157
<i>Motus assimilationis debet esse absque locali motu.</i>	155
<i>Motus inordinatus magis deperadatur quàm constans & aequalis.</i>	190
<i>Motus nimii. 110. modici.</i>	ibid.
<i>Motus & somni comparatio.</i>	168
<i>Motus cordis tempus.</i>	167, 171
<i>Motus spiritus vivi indigentia. 171. explicatio in ventriculis cerebri & nervis.</i>	171
<i>Mulitas.</i>	35
<i>Multa fercula multi morbi.</i>	146, 149
<i>Murana.</i>	42
<i>Muris piscium.</i>	151
<i>Musca in electro.</i>	180
<i>Musca dormiunt per hyemem.</i>	109
<i>Muscarum scissarum portiones cur distinctius moveantur?</i>	184
<i>Musci depurgandi utilitas in arboribus.</i>	20
<i>Mysterium flammae & aërea natura.</i>	184, 185
<i>Myva, quid?</i>	137

I N D E X.

N.

N Arcotica, opiata. 98. narcotica.	165
Narcotica radix betel.	97
Nares.	79
Nasonum cura.	161
Natatio.	131
Nitrum. 101. vegetabile spirituosum, & ta- men frigidum. 102. usus. 102, 103. spiritus terra.	102
Nitri subordinata. 104. usus.	ibid.
Nitri & aromatum collatio.	103
Nitri & opii collatio.	103, 104
Nitri colligendi ratio. 102, 103. ad potum u- sus.	130
Nivi aër inest.	184
Nobiles in Barbaria longævi ex umbra usi.	100
Noctuarum & hominum comparatio.	29
Novorum nullus debet esse usus ante appetitum vividum.	114
Nuclei in cibos.	133
Nuditas cutis.	119
Numa Romanorum regis ætas.	54
Numerus successionum nihil ad diuturnitatem brevitatemve vita.	71, 75
Nutrices.	76
Nutrimenti gradus. 49. via & transitus.	48
Nutritionis via longæ.	193, 196
Nis-	

I N D E X.

Nutritio. Vide Alimentatio.
Nympharum fabula. 70, 71

O.

Obesitas. 78
Obesitatis causa. 177
Obstinatarum partium, ac mollium, inteneratio. 187, 188
Occludentia quanam dicantur? 196
Ocrearum inteneratio. 29
Oculi. 79
Odorum quoddam errhinum; & masticatio. 143
Odores ratione cordis. 142
Odorum conservatio lino lanave. 124
Offa in vino. 137
Officia vite, ipsa vitâ potiora. 90
Oleum. 17, 120, 121, 124, 138. *fomes spiritus.* 119
Olea chymica proscribuntur. 87
Oleosa, durabilia. 186
Oleosa & pinguis. 192. ne sollicitentur. *ibid.*
Oleositas cum duritie confertur. 131
Opera consilii qualia debeant esse? 164
Operatio super spiritus duplex. 193, 196
Operationum spiritus & vaporis collatio. 117
Opiata. 95, 96. narcotica, stupefactiva. 98. quanam? ibid. per fumos. 99. quasi opiata, seu secundaria, & subordinata. 100. etiam

I N D E X.

<i>etiam ad sedandam; & quâ correctione?</i>	106,
	107
<i>Opiatum aliquid in vino.</i>	144
<i>Opium. 95, 96, 165. quibus corrigendum?</i>	96.
<i>Turcis uti usurpetur?</i>	97. quid?
	98
<i>Opium per accidens frigidum.</i>	101
<i>Opii & nitri collatio.</i>	103, 104
<i>Orbilii grammatici aetas.</i>	57
<i>Orcades. 73, 74. incolae.</i>	130
<i>Orca, balena.</i>	42
<i>Organizatio.</i>	182
<i>Organorum destructio, mors.</i>	200
<i>Organum spiritus, fabrica partium; & ille or-</i>	
<i>ganum animae rationalis.</i>	200
<i>Ossa.</i>	17
<i>Otium. 131. senibus captandum. 115. & quale?</i>	
	116
<i>Ovidius, poëta pater.</i>	69
<i>Ovium aetas.</i>	36

P.

P <i>Abuli differentia qua longevitatem.</i>	44,
	47
<i>Pali biantes.</i>	31
<i>Pallor.</i>	77
<i>Paludum tractus.</i>	74
<i>Palumbes.</i>	40, 43
<i>Pan, Arcadium numen, fabulis & vanitatis</i>	
<i>potissimum patrocians.</i>	54
<i>Pandora Indiani longevi.</i>	68
<i>Panis. 130, 151. ciborum firmamentum.</i>	133
	Papa

I N D E X.

<i>Papa annosissimi quinque, & quinam?</i>	64
<i>Papaveris sylvestris usus. 97. saccus, opium.</i>	98
<i>Papiliones per hyemem dormiunt.</i>	109
<i>Papyrus. 17. oleata.</i>	ibid.
<i>Papyri contractio. 32. putrefactio.</i>	33
<i>Parentum ratio ad vita diuturnitatem.</i>	75
<i>Parietes recenter dealbati quare mortem afferant?</i>	167
<i>Parmenides.</i>	112
<i>Partium corporis fabrica, organum spiritus.</i>	200
<i>Partus octimestres, hiemales.</i>	79, 80
<i>Passer.</i>	40
<i>Patres longa vi fuerunt.</i>	5, 6
<i>Pauli eremita aetas.</i>	63
<i>Parvo.</i>	40
<i>Pesere.</i>	123
<i>Pectus.</i>	79
<i>Pedes.</i>	79
<i>Pediculi fructuum.</i>	49
<i>Pedicularum obducendorum ratio in conservatione fructuum.</i>	27
<i>Pedum balneatio.</i>	145
<i>Pelia restitutio.</i>	156
<i>Pelicanus.</i>	43
<i>Belles.</i>	17
<i>Penetrandi ratio.</i>	194
<i>Perca piscis.</i>	42
<i>Perdices.</i>	40
<i>Peregrinatores longa vi.</i>	75
<i>Perfecta non retro aguntur.</i>	132
	Per-

I N D E X.

<i>Perfectionis ratio ad longævitasem.</i>	45, 46
<i>Pergamena.</i>	17
<i>Peripateticorum Philosophia mala.</i>	83, 177
<i>Perpenna.</i>	67
<i>Perpotationes.</i>	153
<i>Perspirationes præstant sudoribus.</i>	193
<i>Peruvia indoles.</i>	73
<i>Petrarchæ proavus.</i>	69
<i>Pharmacopæus quidam ex usu ambra centum sexaginta vixisse annos perhibetur.</i>	100
<i>Phasiani.</i>	40
<i>Philolai philosophia.</i>	82
<i>Phineas, filius Aaronis, & belli Benjamitici consiliarius.</i>	52
<i>Phlegma in ventriculos cerebri, mors.</i>	165
<i>Phoca & porci marini.</i>	42
<i>Phoenix.</i>	39
<i>Pictis Britonibus unde nomen?</i>	120
<i>Pigmenta.</i>	90, 120
<i>Pili in capite. 77. in reliquis.</i>	78
<i>Pilula stomachi.</i>	137
<i>Pindari poëta ætas.</i>	55
<i>Pinguedo radicalis. 132. quid?</i>	177
<i>Pinguefaciendi animalia ratio. 103. Vide Im- pinguatio.</i>	
<i>Pinguior habitus.</i>	78
<i>Pinguis. 128. durabilia.</i>	186
<i>Pinguis & oleosa. 192. ne sollicitentur.</i>	ibid.
<i>Pinguium ciborum ratio.</i>	132
<i>Piscatores per larum ex usu possunt anhelitum respirare.</i>	167
<i>Pisces uti in cibum? 151. Pisces saliti.</i>	130
	<i>Piscium</i>

I N D E X.

<i>Piscium muria. 151. historia.</i>	41, 42
<i>Planetarum sigilla improbantur.</i>	89
<i>Planicies.</i>	75
<i>Planta. Vide Herba.</i>	
<i>Plantarum & animalium discrimen quoad ali- mentationem & renovationem.</i>	21
<i>Plato. 112. vapulat.</i>	76
<i>Platonis atas.</i>	57
<i>Platonica philosophia ex optimis.</i>	82
<i>Polycarpi atas.</i>	63
<i>Ponderis diminutio quid doceat?</i>	181
<i>Porci marini.</i>	42
<i>Porcii Catonis atas.</i>	58
<i>Postura corporis frequenter varianda cur?</i>	148
<i>Potus. 130, 138, 152. ciborum vehiculum. 133. vetusti utilitas. 134. aqua. 152. absynthites. 137, 138. chalybeatus. 140. dulcoratus. ibid. calidus.</i>	136
<i>Potus variatio respectu cibi.</i>	150
<i>Preparatio ciborum quanti momenti?</i>	150
<i>Principum ecclesie atas.</i>	62
<i>Principum Romanorum, Gracorum, Franco- rum, Germanorum atates.</i>	60
<i>Prolonganda vite intentiones tres.</i>	14, 92
<i>Prolongare vitam, non unius medicamenti o- pus.</i>	91
<i>Prolongatio vite nonnunquam cum periculo valetudinis conjuncta.</i>	92
<i>Propago nihil ad vite diuturnitatem brevita- temve facit.</i>	71, 75
<i>Protagora Abderita atas.</i>	56, 113
	Pro-

I N D E X.

<i>Proximitatis inter alimentum & alimentatum ratio.</i>	47, 48
<i>Psittacus.</i>	40, 43
<i>Pudor.</i>	112
<i>Puella viva fomenta apud Persas.</i>	161
<i>Pueruli viva fomenta Barbarossa.</i>	161
<i>Pulsus arteria.</i>	79
<i>Pulsus arteriarum tempus.</i>	167
<i>Pulsus lethalis, mortis præcursor.</i>	172
<i>Pulvis, aqua, aër, flamma, spiritus.</i>	191
<i>Pulvis pyrius, nauarum & militum opium.</i>	102
<i>Pulveres.</i>	24
<i>Purgantia.</i>	123, 126
<i>Purgationes que ventriculum turbare non debent.</i>	89
<i>Purgationum utilitas.</i>	163
<i>Putatio arborum.</i>	28
<i>Putrefacta. in iis confusio qualis?</i>	182
<i>Putrefactio. 32, 182. est species metus assimilationis absque motu locali.</i>	155
<i>Putrefactio & desiccatio per eam partem potissimum per quam alimentum.</i>	27
<i>Pyrenæi.</i>	73
<i>Pythagorica philosophia ex optimis.</i>	82

Q.

Q <i>Vadrupedum historia & azates.</i>	34
<i>Quadrupedes pauciores quam aves longeva.</i>	43

Quan-

I N D E X.

Quantitas cibi & potus. 170. Vide *Alimentum.*

Quantitas substantia in ratione conservationis & longevitatis. 46

Quies ad actum assimilationis. 155

Quintarum essentiarum animalium medicina culpabiles. 88, 89

R.

R *Adices in cibos.* 133

Radicum conditio. 49. *in arboribus motio, mala.* 28

Ramorum amputationis utilitas. 21, 22

Redintegrationes vite frequentes. 114

Refrigerantia. 123, 126

Refrigeratio triplex. 101, 198

Refrigerium per somnum. 168

Refrigerii indigentia, mors. 167

Religiosa vita quid conferat ad longevitatem? 81

Renovatio. Vide *Reparatio.*

Reparabilia magis minusve. 197

Reparatio & renovatio. 197, 198

Reparatio spiritus. 201. *vita.* 7. *eius periodi.* 8. *procedit per rerum appetitus.* 190. *subita.* 196

Reparationis succi veteris diata. 163

Respirationis cohibitio, mors quare? 167. *tem- pus.* *ibid.* *in animalibus.* 168

Rhetores qui longevi. 113

Rhetorum Philosophia. 83

Rha-

I N D E X.

<i>Rhabarbarum.</i>	139
<i>Rivulorum spirituum qui fons?</i>	184
<i>Romana mulieres.</i>	76
<i>Romanorum atates.</i>	54
<i>Ros radicalis.</i>	132
<i>Roscidatio & durities succorum.</i>	131
<i>Rosmarinus sexagenarius.</i>	19, 20
<i>Rubi atas incerta.</i>	20
<i>Rubigo metallorum.</i>	31
<i>Rubor nimius.</i>	77
<i>Rufi magis vivaces.</i>	77
<i>Ruga corporum.</i>	32
<i>Russia.</i>	73
<i>Rusticana vita.</i>	83

S.

S <i>Aba Stylita.</i>	118
<i>Saccharatus potus.</i>	133
<i>Sacculus stomachi.</i>	138
<i>Saculorum decursu an animalium decurtetur atas?</i>	71, 75
<i>Sal. 24. nigrum. 121. communis ad congelandum. 102. per se sumptus, vel incorporatus.</i>	151
<i>Salsa.</i>	133
<i>Salmones pisces.</i>	42
<i>Saltatio octo centenariorum.</i>	70
<i>Sambucus.</i>	16
<i>Sanguis tepidus, corpori humano consubstantialis.</i>	158
	San-

I N D E X.

<i>Sanguis, quid? 125. Per sanguinem herba & alia operantur in spiritus per circuitum.</i>	105
<i>Sanguis in ventriculos cerebri, mors.</i>	165
<i>Sanguis venarum, arteriarum.</i>	170
<i>Sanguinis quantus usus in nutritione sui corporis?</i>	49
<i>Sanguinis missio. 87. copiosa profusio, mors.</i>	
<i>170. sistendi extraordinarium medium.</i>	159
<i>Sarsa, unica femina, atas commemorata.</i>	51
<i>Sarsa perilla diata.</i>	162
<i>Sassafras ligni diata.</i>	163
<i>Scala humani corporis.</i>	175
<i>Scholasticorum philosophia mala.</i>	83
<i>Sedare spiritus.</i>	105
<i>Semina in cibum.</i>	133
<i>Seminum discrimina.</i>	49
<i>Seneca.</i>	69, 113
<i>Senectutis diata.</i>	109
<i>Senectus, cicada comparatione illustrata.</i>	179
<i>Senile iudicium, garrulus, & ostentatio.</i>	113,
	179
<i>Senes recordatione se oblectent. 115. in iis vitiorum animi & corporis petulans comparatio cuiusdam Galli. 178. & auctoris seria cum iuventute collatio.</i>	ibid.
<i>Senum fomenta canicula.</i>	161
<i>Senis cuiusdam diata, edere & bibere priusquam esuriret & sitiret.</i>	81
<i>Senectutis & iuventutis discrimina.</i>	176
<i>Sensuum ratio qua ad longevitatem.</i>	79
<i>Sepulorum reviviscentium historia.</i>	174
<i>Seres Indiani.</i>	68
	Series

I N D E X.

<i>Series successio- num nihil ad diurnitatem bre- vitatēve vita.</i>	71, 75
<i>Serpentina carnis medicina sarcastice culpatur.</i>	89, 173, 184
<i>Serpentis scissi partes cur moveantur?</i>	173, 184
<i>Siccatio lenis.</i>	192
<i>Siccitatis & frigiditatis in etate ordo.</i>	177
<i>Sigilla planetarum rejiciuntur.</i>	89
<i>Singultus lethalis, convulsionis species.</i>	172
<i>Simplicia cordialia. 86. Simplicia stomachi.</i>	137
<i>Sitis.</i>	138
<i>Societas qua dulcis senibus.</i>	115
<i>Solidum ex malaco.</i>	197
<i>Solonis atas.</i>	55
<i>Solutio continuitatis.</i>	191
<i>Somnus. 80, 109. refrigerium spirituum. 168. ordinarius, qualis? 169. quid? 170. alimen- tationi prodest.</i>	ibid.
<i>Somnus ad actum assimilationis.</i>	155
<i>Somni tempus.</i>	171
<i>Somni & cibi comparatio.</i>	109
<i>Sophoclis poeta atas.</i>	55
<i>Soporifera.</i>	95
<i>Sorices per hyemem dormiunt.</i>	109
<i>Spartana mulieres quando nupserint?</i>	76
<i>Speluncarum vita.</i>	90, 118
<i>Spes.</i>	112
<i>Spiritum corroborantia contra quemvis mor- bum faciunt.</i>	97
	Spiri-

I N D E X.

Spiritus pradatorius, innatus, & vitalis. 8, 9,
18, 23, 30, 33, 45, 72, 73, 117, 181. Vide Ca-
lor.

Spiritus, aër, flamma. 200

Spiritus omni corpori inest. 180. *ejus origo.* ibid.
quid? ubi Aristotelica nuga & habitualitas
notantur. 181

Spiritus vivus quei subsistat? 169. an perpetuo
generetur? 171

Spiritus spiritum gignit, aut crassiora intene-
rat. 187

Spiritus tenuior aère. 191. *quamdiu non tumul-*
tuetur? 192

Spiritus vitalis, magnes actionum. 185

Spiritus comminutus. 190

Spiritus invitus quei detineatur? 191

Spiritus vitalis exitum è corpore suo exhorret.
186

Spiritus nitri qualis? 103

Spiritus vitalis in piscibus conclusus. 41

Spiritus terre, nitrum. 102

Spiritus qua prada? 186, 187

Spiritus vivi, & flamma differentia. 165

Spiritus vivi collatio cum flamma & aère. 171,
200. *indigentia quanam & quot?* 171

Spiritus exitus seu evolutio. 31. *qualis actio?*
187

Spiritus emissi, detentive, operationes & pro-
cessus. 118, 121, 181

Spiritus calor. 188. *seu temperamentum.* i-
bid.

Spi-

I N D E X.

<i>Spiritus fornice & nutrimenta.</i>	201.	<i>organum</i>
<i>quodnam, & ille quodnam?</i>		200
<i>Spiritus depra'datorii verum temperamentum.</i>		94, 95
<i>Spiritus reparatio.</i>	201.	<i>Spiritus termini & car-</i>
<i>ceres.</i>		191
<i>Spiritus naturalis animalium & vegetabilium</i>		
<i>turba inter falsos philosophos.</i>		169
<i>Spiritus mortualis desideria duo.</i>		186
<i>Spiritus in corpore fabri & opifices.</i>	93.	<i>quando</i>
<i>alterandi, nec ne? & quomodo?</i>	114.	<i>partes</i>
<i>rei continent & franant.</i>		182
<i>Spiritus mortuales aëri consubstantiales; vita-</i>		
<i>les, flamma.</i>		185
<i>Spirituum natura, rota suprema in humano</i>		
<i>corpore.</i>		193
<i>Spirituum vitalium incensio, flamma & aëreæ</i>		
<i>natura mysterium.</i>		185
<i>Spirituum operatio, qualis?</i>		117
<i>Spirituum solutio.</i>	113.	<i>per qua fiat?</i> <i>ibid.</i>
<i>Spirituum cohibitio & alteratio.</i>	114.	<i>conden-</i>
<i>satio.</i>	95, 189.	<i>motus inæqualis & æqualis.</i>
<i>190. copia. 189. uti corrigenda?</i>	107.	<i>sedes,</i>
<i>& ratio ad longævitatem.</i>	45.	<i>cella, cana-</i>
<i>les, ductus, linea.</i>	184.	<i>motus uti franandi.</i>
<i>108. oblectamenta.</i>	113.	<i>genera.</i>
<i>183. discrimina.</i>		183, 184
<i>Spirituosa, calida.</i>		101
<i>Spissamenta unctuosæ.</i>		120
<i>Spuma aër inest.</i>		184
<i>Statilia famina anno'sa.</i>		67

Statu

I N D E X.

atura corporum an successione propaginis de- fluat?	72
atura gigantum quare major?	118
atura consideratio quoad longevitatem.	78
tercoratio. 28. omnis nitrosa.	103
toicorum philosophia.	82
temachus, paterfamilias. 136. ejus simplicia.	
137. pilula. ibid. potus. 137, 138. unguen- tum. 138. sacculus. ibid. fomentum vi- vum.	161
trangulatio.	167
truthiones.	41
tultitia qua prodest.	114
tupefactiva, narcotica, opiata.	98
tyltarum, seu Columnarium vita.	118
typtica.	123
ubnigri magis vivaces.	77
uccessionum series an quidquam ad diuturni- tatem vite brevitateve conferat?	71, 75
ucci animalium, oleum & aquam habent.	184
ucci & caloris, in decursu aetatis, inclinatio; & ejus ordo.	177
uccus corporis. 129, 130, 132. à quo deprade- tur? 181. Vide Humor.	
uccus subdurus & roscidus.	194, 201
uccus urva, an aqua?	181
udores. 123, 131. improbantur.	163, 193
uffitus desiccantes. 23. odori. 143. pro cere- bro.	145
uffocatio.	167
L	Suffu-

I N D E X.

<i>Suffumigatio matutina.</i>	9
<i>Suilla carnis in potu veterando usus.</i>	11
<i>Suium atas.</i>	36, 3
<i>Superoneratio aëris, unde?</i>	20
<i>Superpellicia.</i>	9
<i>Sura.</i>	7
<i>Suspendii ultronei curiositatis ergo histori</i>	17
<i>Suspensi restituendi tempus & ratio.</i>	17
<i>Symeonis Cleopha atas.</i>	6
<i>Simeon Stylita anachoreta Columnaris.</i>	81

T.

T <i>Angibili omni spiritus inest.</i>	18
T <i>Taprobana indoles.</i>	73, 7
<i>Temperamenti calor, seu spiritus.</i>	18
<i>Tempora, quibus incola regionum diutius bra</i> <i>uiusve vivunt.</i>	7
<i>Tempsis, Imoli fastigium.</i>	6
<i>Tenacitas in fusilibus, retentrix spirituum</i>	18
<i>Tenuia in partibus suis cuius usus? 134. m</i> <i>bilis.</i>	18
<i>Tercera.</i>	7
<i>Terentia Ciceronis atas.</i>	5
<i>Terra fodienda cur generosum infundendus</i> <i>vinum?</i>	14
<i>Terra recentis odor & usus.</i>	104, 10
<i>Terra spiritus, nitrum.</i>	10
<i>Terr</i>	

I N D E X.

Terra alta.	73
Thebana mulieres.	76
Thebis nunquam ciconia visa.	39
Theodora imperatricis atas.	62
Theophrasti Eresii atas.	57
Theriaca, opiatum. 98. ejus usus. 99. quare non acris?	107
Thomas Contarenius.	69
Tiberii atas. 60, 61. mater, Livia, Augusti uxor.	58
Tithonus in cicadam; de senectute.	179
Tinca piscis.	42
Timoli montis incola annosi.	66
Tobacco seu pati usus. 98, 99. hyoscyami genus. 98. opiatum.	ibid.
Trabes hiantes.	31, 32
Transmigratio uti intelligenda?	180
Tristitia.	III
Truta pisces.	42
Tuberes vegetabilium, quid?	49
Tuguriolorum incola longevi.	75
Turcis qualis opii usus? 97. & herba capsa.	ibid.
Turtures.	40

V.

V Acuum in nullo caro.	180, 181
Vacui fuga. Vide Fuga.	
Valeriani imperatoris atas.	61
Valerii Cervini atas.	54
L 2	Valles.

I N D E X.

<i>Valles.</i>	7
<i>Vaporum operatio in condensandis & refrige-</i> <i>randis spiritibus.</i>	10
<i>Vapor in distillando sine calore surgit.</i>	9
<i>Vapor venenatus, mortem affert.</i>	16
<i>Vapores immediate operantur in spiritus.</i>	10
<i>Vapores odori.</i>	14
<i>Vaporum operatio, qualis? 117. noxa in affe-</i> <i>ctus. 116. vaporum in spiritum vis. 95. via</i> <i>brevis.</i>	193, 196
<i>Variatio ciborum. 149, 150. positura corporis</i>	148
<i>Varietas medicamentorum ignorantia filia.</i>	146
<i>Varietas, alternatio potius, quam confusio.</i>	191
<i>Vegetabilia cordialia.</i>	86
<i>Vehicula, qua alias imprimuntur.</i>	197
<i>Venenum uti mortem afferat?</i>	166
<i>Veneris excitatio per opium. 97. ad quid? 107.</i> <i>usus, & abstinencia.</i>	80, 108
<i>Venetiani complures longevi.</i>	69
<i>Venter.</i>	79
<i>Venti Martii.</i>	23
<i>Ventositas in nitro.</i>	102
<i>Ventriculi os claudencia.</i>	109, 110
<i>Ventriculi oris cura.</i>	116
<i>Verecundi vivaces.</i>	112
<i>Vernix.</i>	120
<i>Vesicarum inteneratio. 29. usus.</i>	127
<i>Vespasiani consuetudo.</i>	115
<i>Vespertilioes dormiunt per hyemem.</i>	109
	<i>Vestes</i>

I N D E X.

<i>Vestes nimia.</i>	131
<i>Vestium mundarum & sordidarum usus.</i>	121.
<i>perunctarum.</i>	124
<i>Velusti potus incommoda; & remedium egregium.</i>	134
<i>Vexatio corporis externa salubris.</i>	148
<i>Via longa, brevis.</i>	193, 196
<i>Victus ratio ad longevitatem.</i>	80
<i>Victus ordinatio accurata, ineptia.</i>	90
<i>Vigilia.</i>	80
<i>Viminum inteneratio.</i>	28
<i>Vini fortis spiritus efficacia.</i>	24
<i>Vini potus.</i>	133, 136, 139
<i>Vini qualitas opiata.</i>	144
<i>Vlula.</i>	40
<i>Vnctio. 121, 122, 126, 127, 157, 163. capitis.</i>	145
<i>Vnctionum alimentatio.</i>	195
<i>Vnguendo corpus quendam trecentos annos vixisse, an verum?</i>	89
<i>Vnguenta. 80. stomachi.</i>	138
<i>Virgarum inteneratio.</i>	28
<i>Virgilius notatus.</i>	72
<i>Virginieneses.</i>	120
<i>Virgultorum conditio.</i>	49
<i>Viriditatis conservatio.</i>	193
<i>Viscera principalia, concoctionis fontes.</i>	135.
<i>ministrantia.</i>	ibid.
<i>Vita. Vide Ætas.</i>	
<i>Vita mortalium brevis, quid?</i>	5
<i>Vitam, fabulam pronunciauit Augustus.</i>	59
L 3	Vita

I N D E X.

<i>Vita lucrum, leve. 5. opus charitatis, & benedictio. 5, 6. ei minus detractum p̄st Servatoris ævum quam aliis benedictionibus. 6. reparatio. 6, 7. periodi.</i>	8
<i>Vita redintegrationes frequentes.</i>	114
<i>Vitis sexagenaria.</i>	19
<i>Vitrum.</i>	17
<i>Vivificatio, generatio.</i>	182
<i>Vnio corporis. 24. homogeneorum, in causis arefactionis.</i>	155
<i>Volatile crassiorum, prada spiritus. 187. metallorum, ab igne perit.</i>	22
<i>Volucris cali, quis?</i>	63
<i>Voluntaria actiones esse debent.</i>	116
<i>Vrinatores usum habent retinendi anhelitus.</i>	167
<i>Vrsi atas.</i>	34, 35
<i>Vrticatio.</i>	148
<i>Vteri gestatio quoad longævitatem.</i>	44
<i>Vva succus, an aqua?</i>	181
<i>Vvarum conservatio.</i>	26, 27
<i>Vulpis atas.</i>	35
<i>Vultures.</i>	38, 43

X.

X <i>Enophanis Colophenii atas. 55. philosophia.</i>	82
<i>Xenophilus Pythagoricus.</i>	67
<i>Xenophon.</i>	83

Zeno-

I N D E X.

Z.

Z *Enonis Cittiëi atlas.* 56, 57

F I N I S.

